

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ,

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ,

ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟΜΟΣ Δ'.

30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1866.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 90.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ (1)

ΥΠΟ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥ Σ. ΚΑΡΜΙΤΣΗ

ΑΧΡΙΔΗΝΟΥ

(ζωιτητού της Ιατρικής Σχολής)

Ἄφ' οὗ λοιπὸν ἡ Μακεδονία ἔπαυσε τοῦ νὰ ἔ-
 ναι οὐσιωδῶς αὐτοσυντήρητος, ἀφ' οὗ ὁ Ὀλύμπος
 ἀφ' ἑτέρου ἡσύχαζεν εἶπετο ὄχι μόνον νὰ περιορι-
 σθῆ ἢ ἐπανάστασις τῆς ἐντὸς τμημάτων τινῶν
 τοῦ μεγάλου τούτου νομοῦ ἀλλὰ καὶ νὰ πνιγῆ
 καθ' ὀλοσχερίαν, ἐν ᾧ πᾶς κίνδυνος ἤθελε προ-
 ληφθῆ καὶ ἴσως ἴσως ἡ Μακεδονία ἤθελεν ἀποτε-
 λέσει σήμερον νομὸν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐάν
 τῶν Μονῶν πρὸ πάντων οἱ Καθηγούμενοι ἐφο-
 ροῦντο ἄλλως πως τὸν Θεὸν καὶ ἠδοῦντο περισ-
 σότερον τοὺς ἀνθρώπους, ἔστω καὶ ἡσυχάζοντος
 τοῦ Ὀλύμπου. Ἄλλ' αἱ μικρόνοες οὗτοι ἄνθρωποι
 ἐνόμισαν ἐν τῇ εὐσεβεί (!) φανατικότητι αὐτῶν
 ὅτι ἤθελε πτωχεύσει καὶ ἀγχανκτῆσει κατ' αὐ-
 τῶν ὁ Θεός, ἐάν ἀφήρουν ἐκ τῶν κατὰ τῶν
 ἀκνωτῶν ἐκείνων θησαυρῶν μέρος καὶ ἐδαψίλευον

αὐτὸ πρὸς εὐδόξωσιν ἔργου θεαρεστοτάτου, τῆς
 δυστυχούς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπαναστάσεως! Ἴδου τὰ
 ἀποτελέσματα μιᾶς θρησκείας μὴ καλῶς νοουμέ-
 νης ἢ μᾶλλον οἱ ἀποφερόμενοι καρποὶ ἀπὸ ἀν-
 θρώπων θρησκῶν μέχρις ἀσβεστοτάτης — ἐάν ἐδυ-
 νάμεθα νὰ εἴπωμεν — φανατικότητος, τὴν ὁποίαν
 οἱ εὐλαβεῖς Ἀγιοῦται αὐτοὶ ἔδειξαν τότε καὶ ἀνθ'
 ἧς δικαίως ἐπέστειραν κατ' αὐτῶν καὶ τὴν ἀγανά-
 κτησιν τοῦ Ἰψηλάντου, παρ' οὗ ἐζητοῦντο δι' ἀ-
 ναφορᾶς «καὶ ὄπλα καὶ πυρίτιδα καὶ πλοῖα καὶ
 πᾶν ὅ,τι ἄλλο ἀναγκαῖον διὰ τὸν πόλεμον», ὡς
 ἐάν μὴ ἡ αὐτὴ τοὺς πάντας καταπίεζεν ἀνάγκη,
 καὶ τὰς ἀρὰς τῆς ἐπερχομένης γενεᾶς ἐς ἅπαντα
 τὸν χρόνον.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Παπᾶ ἐντοσούτῳ ἐστρατοπέ-
 δευε πρὸς τὸ βῆθος τοῦ Σιγγιτικῆς κόλπου, νῦν
 κόλπου τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅτε περὶ μεσοῦντα Ἰου-
 νιον ὁ Βεῦραν πασᾶς ἐνίκησε καὶ διέλυσε τοῦτον
 ἀποσπυρθέντα εἰς Κασσάνδρειαν. Μετὰ δὲ τὴν ἐν
 Βασιλικῶν ἀτυχῆ μὲν ἀλλ' ἠρωϊκῆν ὑπὸ τὸν ἀτρό-
 μητον Χάψαν μάχην καὶ τὴν ἐν Γαλατσίστῃ, δι-
 ωρον τῶν Βασιλικῶν ἀπεχούση, ἔτι ἀτυχεστέραν
 ἐπισυμβᾶσαν τὰ πράγματα τῆς Μακεδονίας προσ-
 βαίνον ἀπληπισμένα. Καὶ ἐν ᾧ εἰς τοιαύτην εὐ-
 ρίσκοντο ταῦτα κατὰστασιν ἀνήγγειλαν τῷ Ἐμ-
 μανουὴλ Παπᾶ ἐκ τοῦ Ὀλύμπου ἕτε Διαμαντῆς
 καὶ Γούλης Δράσκου ὅτι κινεῖνται εἰς τὰ ὄπλα

(1) Συνέχεια ἀπὸ φολλαδ. 89.

τέλος πάντων· και διά να ἐφοδιασθῶσι με πολεμοπόδια παρά τῶν ἐφόρων Ψαρῶν και τοῦ Ἴψηλάντου ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτοὺς τὸν Κώνσταν Νικολάου, ἀδελφὸν ὄντα τοῦ Διαμαντῆ και τὸν Νικόλαον ἐκ Κοζάνης ἢ Κασσομούλιν. Ἡ ἀγγελία αὕτη ἔδωκε πραγματικῶς ἀναψυχὴν τινὰ, καίτοι λίαν βραδεία ἐπελθοῦσα. Συστηθέντες δὲ καλῶς και παρά τοῦ Ἐμμανουὴλ οἱ ἀπεσταλμένοι εἰς τὰ Ψαρὰ, τὴν Ἴδραν και τὸν Ἴψηλάντην εὔρον τὸν τελευταῖον ἐν τῷ Ἄργει, ὅθεν ἐπανεκάμφε ταχέως εἰς τὸν Ὀλύμπου ὁ Κώνστας Νικολάου φέρων μέρος πολεμοποδίων, ὅσα ἐδόθησαν ἐξ Ἰδρας και μίαν σημαίαν, ἣν ἔδωκεν ὁ Ἴψηλάντης μετὰ τῆς ἀναγκαίας προκλήσεως· ὁ δὲ Κασσομούλης ἔμεινε παρ' αὐτῷ συνεργῶν εἰς τὴν ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον ἀποφασισθεῖσαν ἐκστρατείαν ὑπὲρ τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς Μακεδονίας. Ἀλλ' ἡ τῶν Μακεδονικῶν πραγμάτων ἀσθένεια προέβλεπε ὀξύτερα καθ' ἐκάστην και μόνον ἄμεσα και ἰσχυρὰ μέσα ἐδύναντο τὴν θεραπείαν αὐτῆς, ὅποια ἦσαν πρῶτον ἡ στρατιωτικὴ βοήθεια τοῦ Ὀλύμπου, ἣν ματαίως ὁ Ἐμμανουὴλ ἐπεκαλέσθη και δεύτερον ἡ διακονὴ τῶν Ψαριανῶν πλοίων, τὴν χρηματικὴν τῶν ὁποίων ὑποστήριξιν ἀπέκρουσαν οἱ ἰσχυροὶ τῶν ἡγουμένων τῶν μοναστηρίων εἰς ἄλλας περιελθόντες ἢ ἰδίας και ἀποφάσεις.

Ταῦτα δὲ πάντα βλέπων μετ' ἀγανακτήσεως ὁ Ἐμμανουὴλ μεγάλης ἐνέκρινε νὰ μεταβῆ προσωπικῶς εἰς Ἰδραν και ταχυτέραν κατορθώσῃ τὴν ἀνήκουσαν ἐκ πλοίων και πολεμοποδίων βοήθειαν. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ αὐτῷ ἀναχωρῶν ἐκ τῆς Κασσανδρείας μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, τοῦ Ἰωάννου Χατζῆ Πέτρου και ἄλλων τινῶν ἔλαβεν ἔγγραφο ἀπὸ 24 Ὀκτωβρίου τὴν ὑπόσχεσιν τῶν ἐν τῇ Χερσονήσῳ Κασσανδρέων, Καλαμαριωτῶν και λοιπῶν ὅτι θέλουσι μείνει πιστοὶ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τούτου ἀπερχομένου « ἵνα σώσῃ αὐτοὺς τῆς ἀπανθρώπου μαχαίρας τοῦ ἐχθροῦ ». Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ πολλοὶ τῶν ἡγουμένων τοῦ Ὄρους εἶχον ἤδη ἀγνωρισμένην τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάνου, ἀφέντες ἐλεύθερον εἰς τὰς ἐνεργείας του τὸν Χασεκῆ Χαλὴλ-βέην, ὅστις ἅμα μαθὼν διελθόντα ἐκ τῶν Καρυῶν τὸν Ἐμμανουὴλ εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἐσφιγμένου διέταξεν αὐστηρῶς τῇ 9 Νοεμβρίου τὴν σύλληψιν και τοῦ του και τοῦ συνοδοιπόρου αὐτοῦ Νικηφόρου Χαρτοφύλακος τοῦ Ἰδριτοῦ. Τὸ δὲ λυπηρότερον και φοβερότερον ὅτι τὴν διαταγὴν τοῦ Τούρκου αὐτοπρακιρῶς ὑπεστήριξε κατόπιν ἐντόνωτερον μάλιστα

και ἕτερα τῶν προϊσταμένων τῶν δεκαεννέα Μοναστηρίων, δι' ἧς διετάσσοντο συγχρόνως νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν Ἐμμανουὴλ Παπαῦ ὅσοι μοναχοὶ και κοσμικοὶ ἠκολούθουν τοῦτον. Τὴν διαταγὴν ταύτην κατατάσσομεν ἐν τοῖς Μακεδονικοῖς πρὸς ὄνειδος και κατασχύνῃ τῶν λεγομένων ποιμεναρχῶν τούτων, ὅμοιοι πρὸς τοὺς ὁποίους πλείστοι κατὰ δυστυχίαν ὑπάρχουσι και σήμερον καπηλεύοντες και θεῖα και ἀνθρώπινα και χαλκοσπλαγχνότεροι και αὐτῶν τῶν Τούρκων καταπιέζοντες τὴν ταλαίπωρον ἀνθρωπότητα, ἐν οἷς διαπρέποντα ἢ σημειώσωμεν ἕνα τὸν Πελαγονίας κατὰπτυστον ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΝ μεγάλως γράμμασιν. Ἰδοὺ δὲ και τοῦ Καλογερικῶν ἐντάλματος ὁποῖα ἡ ἀγιότης.

[Γ. Σ. ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ]

« Εἰς τὴν πανοσιότητά σας ἄγιοι πατέρες τοῦ Ἰεροῦ Κοινοβίου Ἐσφιγμένου. Χθὲς ὁ ἐνδοξότατος (!) ἡμῶν Χασεκῆ Ἄγας μας σὰς ἔγραψε μουρασελὲν διά νὰ πιάσῃτε ἐνέχειρον τὸν Ἄρχοντα και τοὺς λοιποὺς καθὼς και ὁ ἴδιος σὰς ἔγραψε. Λοιπὸν σὰς γράφομεν και ἡμεῖς οἱ τῶν 20 ἱερῶν μοναστηρίων Προϊστάμενοι, οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ Συνάξει, νὰ κάμῃτε τὸ ἴδιον, ὁμοφώνως δηλ. νὰ μᾶς τοὺς φέρῃτε ἐνταῦθα ἀναμφιβόλως και τοὺς ζητοῦμεν ἀπὸ σὰς ἀφεύκτως· και ἰδοὺ ὁποῦ στέλλομεν ἐπίτηδες ἀνθρώπους διά νὰ τοὺς πάρουν. Και ὅσοι ἀκολουθοῦν τὸν Ἄρχοντα ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους πατέρας νὰ ἀφήσουν τὸν ἄρχοντα και νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὰς κελλία τῶν. Εἰ δὲ και φανοῦν παρήκοοι θέλουν ὑποπέσει εἰς ὀργὴν μεγάλην και θέλει χάσουν και τὰ ὀσπήτιά των. Ὅμοιος και ὅσοι κοσμικοὶ εὐρίσκονται με αὐτὸν ὅλοι νὰ τὸν ἀφήσουν, διότι και αὐτοὶ και ὅσοι ἄλλοι πιισθοῦν ἔχουν νὰ παιδεύωνται. Ταῦτα πρὸς εἰδήσιν σας και μέναμεν ἀνωκὰ νοεμβρίου ια'. Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ Κοινῇ Συνάξει τῶν δεκαεννέα ἱερῶν μοναστηρίων τοῦ Ἁγίου Ὄρους ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΙ ».

Ὡ! ῥῦποι! Ὡ αἴσχη τοῦ Χριστιανισμοῦ, δυσειδέσταται Ἐρινύες, τὰς ὁποίας τὰ φοικτὰ ἐξήμεσαν Τάρταρα διά ν' ἀπορροφήσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς και τῶν τίγερων αἰμοχαρέστερον τὸ αἷμα τῶν ἀθῶων! Ἐ Σαῖς κάπηλοι τῶν θεῶν, πῶς ὑμᾶς ὀνομάσω; και ζῶντες και θανόντες ἀποκριθῆτε! τίς νόμος Χριστιανικός ἢ Ἠθικός ἢ Πολιτικός ἢ Φυσικός ὑπηγόρευεν ὑμῖν τὴν Σατανικὴν και παμμύαρον αὐτὴν διαταγὴν; « Σὰς γράφομεν και ἡμεῖς. . . νὰ μᾶς τοὺς φέρῃτε ἐνταῦθα

ἀναμφιβόλως και τοὺς ζητοῦμεν ἀπὸ σὰς ἀφεύκτως· και ἰδοὺ ὁποῦ στέλλομεν ἐπίτηδες ἀνθρώπους διά νὰ τοὺς πάρουν. . . ». Ποῖον γραμματεῖς και φοικτῆς σεις ζητεῖτε ἀφεύκτως νὰ συλλάβωσι; τὸν Χριστὸν τῆς Πατριδος! Τὸν Ἐμμανουὴλ ἐκεῖνον οἱ Ἰουδαίαι εἰς τὰς χεῖρας ἀγωνίζονται νὰ παραδώσωσι τοῦ Ἀσιανοῦ Πιλάτου! Τὸν ἄλλον ἐκεῖνον υἱὸν τῆς ἀγίας Παρθένου τῆς Πίστειος, ὅστις ἀπαρηγάμενος και ἑαυτὸν και πάντα ἀνεροίφθη εἰς τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον και θεοφιλῆ ἀγῶνα διά νὰ σώσῃ και τοὺς ἀσεβεῖς αὐτοὺς ὑβριστὰς τῆς πίστεως ἀπὸ τῶν φοβερῶν τῆς Ἀσίας Ἀρπυιδῶν, αἵτινες ἐπὶ τοσοῦτους αἰῶνας ἐμάστιζον και ἀπεροίφον τὸ αἷμα και τῶν Αἰγυπτίων ἡμῶν ἐξ ἀντανακλάσεως ἀπὸ τῶν Φαραῶ τούτων!.. Ἄλλ' ἂς μὴ προδῶμεν παραιτέρω! . . . Κύριος αὐτοὺς κρινεῖ και ἐνώπιον αὐτοῦ οἱ αἰσχιστοὶ ἂς τρέμωσι προδῶται!

Ὁ ἀτυχὴς ἐντοσοῦτῳ Ἐμμανουὴλ ὁ χθὲς και πρῶν « θεόπεμπτος και σωτὴρ » κηρυσσόμενος διότι ἠλπίζετο νικητὴς και σήμερον ὡς τις κακοῦργος στιγματιζόμενος ὑπὸ τῶν σαράκων και γυπῶν τούτων τῆς ἀνθρωπότητος διότι ἐφαίνετο ἡττημένος, ὁ χθὲς καταδιώκων τοὺς τυράννους ὑπὲρ τῶν τυραννουμένων και σήμερον παρ' ἀμφοτέρων καταδιωκόμενος ἕνεκεν ἐκδικήσεως και εὐλαθείας πρὸς τὰ ὀσπήτια και τὴν γνωστὴν ἡδουπαθὴ ζῶν των, ὁ πρῶν μεγαλόπλοτος σήμερον δὲ πενόμενος και τῶν πάντων παριστάμενος ἀπεξενωμένος φεύγει τὴν πατρίδα αὐτοῦ και μόλις προσθάει νὰ ἐπιβιβασθῇ εἰς ἐν τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ Ψαριανῶν πλοίων διά τὴν Ἰδραν. Κεραυνοβόλος πλὴν ἀποπληξία, ἀποτέλεσμα ἀναμφιβόλως ἀπαρηγορήτου λύπης και πατριωτικῆς εὐαισθησίας θυσιάζει τὸν ἄνδρα περὶ τὸν Καφρέα, μετ' οὐ πολὺ και τῆς ἐπαναστάσεως τὸν θάνατον συνεπισύραντα. Τὸ πλοῖον ὤρμισθη εἰς Ἰδραν, ἐνθα ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐνεταφιάσθη δι' ὄλων τῶν τιμῶν τῶν ἀποδιδομένων εἰς ἕνα ἀρχιστράτηγον. Μετὰ τὴν Σεπτεμβριανὴν δ' ἐν Ἑλλάδι μεταβολὴν τοῦ 1843 ἀνρτήθη ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ αὐτῆς και τούτου τὸ ὄνομα ὡς ἐνὸς τῶν Πρωταγωνιστῶν τοῦ 1821.

Παραλείπομεν πολλὰ ἄλλα γεγονότα ἐπίσης σχεδὸν ἀναποσπαστῶς συνδεόμενα μετὰ τῆς βιογραφίας τοῦ Πρωτομάρτυρος τούτου τῆς Μακεδονίας, ἐπιφυλασσόμενοι ὅπως ἐν οἰκειοτέρῳ ἐκθέσωμεν αὐτὰ τόπῳ, ἵνα μὴ καταστήσωμεν διεξοδικὴν τὴν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὑποσχεθεῖσαν συνοπτικὴν τοῦ ἀνδρὸς βιογραφίαν.

Ἐπιγραφαι δύο ἀναφέρονται ἀνακαλυφθεῖσαι ἐν Σέρραις, αἱ ἐξῆς.

I. *Οἱ νεοί*
 Αρχιερεα και αγωνοθετην
 του κοινου Μακεδονων
 Αρχιερεα δε και αγωνοθετην
 και της Αμφιπολειτων πολεως
 πρωτον δε αγωνοθετην της
 Σιρραιων πολεως δις εκ των
 ιδιων Γυμνασιάρχων
 Τ. Κλαυδιον Διογενους
 Κυρινα Διογενη αρετης ενεκεν
 επιμεληθεντος Κασανδρου
 του Κασανδρου.

II. *Ἡ πόλις.*
 Τον Αρχιερεα και αγωνοθετην
 των Σεβαστων
 Τ. Κλαυδιον Φλαουια
 νον Λυσιμαχον υιον
 Τ. Κλαυδιου Διογενους
 αρχιερεως του κοινου
 Μακεδονων τον εν πα-
 σιν ευεργετην ευνοιας
 ενεκεν της εις εαυτην και της
 διηνεκουσ φιλοδοξιας
 δε επιμελητων
 Διοσκουριδου του Ποσειδιππου
 Πελοπος Εισιδουρου
 Εισιδουρου Ουαλερι. . .

[Τὴν α'. τούτων ἐδημοσίευσεν ὁ M. le comte de Choiseul-Gouffieur. (1) Ἀνεκαλύφθη δ' ἐν τῇ μητροπόλει τῶν Σερρῶν.]

[Ἡ δὲ β'. ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη και ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Cousinéry] (2).

3. Τὸ *Μελέριον* πιθανῶς ἡ πάλαι Ἡράκλεια Σιντική, πόλις τῆς Ὀδομαντικῆς κειμένη παρὰ τὰς Νοτιο-Δυτικὰς ὑπωρεῖας τῆς Ροδόπης — Δεσποτοβοῦνη — 8 περίου ὥρας πρὸς Ἄρκτον τῶν Σερρῶν ἐπὶ τινος πέτρας μεταξὺ κρημῶν και φαραγγῶν, αἵτινες μόνον ἐν ταῖς ἀντιθέτοις αὐτῶν ἄκραις ἔχουσι μίαν εἰσοδὸν και ἐξοδὸν. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο πάλαι τὸ ὀχυρώτατον τῶν Ζαγορῶν κατὰ Κεδρηνὸν φρούριον ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της δὲ λίαν εὐυπεράσπιστος και φρούριον οἷον εἶπειν φυσικόν, ἐχρησίμευσε δ' ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς αὐτο-

(1) « Voyage de la Grèce » Tom. II. pag 168.

(2) « Voyage dans la Macedoine ».

κρατορίας ως τόπος εξορίας ἢ ἐγκλείσεως ἐπισήμων ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους ἢ ὑπερσχύσασα ἀντίπλος ἐξουσία κατεδίωκε· διὸ καὶ σώζονται ἐτι οἰκογένειαι φέρουσαι Βυζαντινὰ ὀνόματα. Τὸ κλίμα εἶναι ὑγιεινότερον· ἔχει δὲ ἄφθονα καὶ ποτιμώτατα ὕδατα· καὶ περιλαμβάνει 4000 περίπου οἰκίας στερεώτατα ὠκοδομημένας καὶ ἀμφιθεατρικῶς ἐκατέρωθεν τῶν φαραγγῶν κειμένας. Οἱ κάτοικοι δ' αὐτῆς εἰσὶ κατὰ τὸ πλεῖστον Ἕλληνες, τὸ ἐξωτερικὸν καὶ ἐσωτερικὸν ἐμπορίων μετερχόμενοι. Ἄλλως λίαν φιλόξενοι καὶ αἱ πλεῖστοι Ἕλληνικῆς παιδείας ἐγκρατεῖς· εἰς τὸν πολιτισμὸν δ' αὐτὸν τούτων συνετέλεσε καὶ ἡ ἐν διαφόροις τῆς Εὐρώπης μέρεσιν ἀποδημίας των ἀλλ' οὐχὶ κατὰ μικρὸν μέρος καὶ ἡ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν διακρήσεις Ἕλληνικῆς σχολῆς, ὅπου ἐπὶ τεσσαρακονταετίαν ἐδίδασκε μετὰ πολλοῦ ζήλου ἀνὴρ χρηστότατος ὁ ἐκ Μετσόβου—τῆς Ἠπείρου—Ἄδαμος Ζαπέκος μαθητῆς τῆς Σχολῆς τῶν Μπαλάνων καὶ συμμαθητῆς τοῦ Νεοφύτου Δούκα.

Εἶναι πατρίς τοῦ γνωστοῦ εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ἐπιζώντος ἀξιοσεβάστου ἀνδρὸς κ. Πολυζωΐδου, συγγραφέως τῶν ἀξιολόγων *Γεωγραφικῶν* μέλους τῆς ἐπὶ τοῦ Βελλεῖου κληροδοτήματος ἐπιτροπῆς, ἀντιπροέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ ὑπουργοῦ ἐν Ἑλλάδι χρηματίσας, νῦν δὲ Νομάρχου Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας διορισθέντος.

Μεταξὺ δὲ τοῦ Μελενίκου καὶ τῶν Σερρῶν σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ κεῖνται δύο ἀξιόλογοι κωμοπόλεις, ἡ μὲν παρὰ τὴν τοῦ Ἀλιάκμωνος κοιλάδα, Βίστριτσαν παρὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Ἰντζέ-καρσοῦ παρὰ τῶν Τούρκων καλουμένην, ἡ δὲ παρὰ τὴν Στρούμιτσαν [Στρομόνα καὶ Καρασοῦ παρ' Ὀθωμάνοις], τὸ *Σιδηρόκαστρον* [*Δεμίρ-Χισάρ*] καὶ ἡ *Πετρίτσα*, εἰς τὴν τελευταίαν τῶν ὁποίων τελεῖται ἐνιαυσίως καὶ ἐμπορικὴ τις πανήγυρις ὅχι εὐκαταφρόνητος. Οἱ κάτοικοι ἀμφοτέρων εἶναι φύραμα Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων.

Καὶ μεταξὺ τῶν περὶ ταύτης καὶ κατὰ τὴν Μοισίαν κωμοπόλεων τῶν Βουλγάρων Μπομποσέβου, Δουπνίτσης καὶ ἄλλων ἄνευ σημασίας ἐνεκα τοῦ ἀναξίου παντὸς λόγου πληθυσμοῦ των διακρίνεται ἡ *Στρούμιτσα* πόλις τῶν Τριβαλλῶν, εἰς τὰ πέρατα τῆς Μακεδονίας μεταξὺ τοῦ Στρομόνος καὶ τοῦ Ἀξίου-Βαρδάρη-ποταμοῦ εὐρισκόμενη καὶ ἐπὶ ἀποτόμου καὶ κρημνώδους χώρας ἐκτισμένη, διὰ τὴν ἱστορικὴν τῆς μόνον σημασίαν, οὐσης τῆς πάλαι Τιβερίουπόλεως. Ἄνωθεν δὲ ταύτης εἶναι ἄλλο τι χωρίον τὸ *Ραντοβίσι*, οὗ

ὑπέρκειται ἡ *Παλάγγα*. Πάντων τῶν τελευταίων τούτων χωρίων οἱ κάτοικοι ὁμιλοῦσι μέρος μὲν τὴν Ἑλληνικὴν μέρος δὲ τὴν Βουλγαρικὴν γλῶσσαν.

4—5. Ἡ *Δράμα* καὶ *Ζίγνα* Ν. Δ. τῶν Σερρῶν, οὐ μακρὰν ἀλλήλων ἀπέχουσαι· εἶναι περίφημοι διὰ τὸν περὶ αὐτὰς φυόμενον βόμβακα καὶ τὸν ἀξιόλογον καπνόν. Ἡ πρώτη μάλιστα εἶναι σημαντικὴ (;) καὶ γνωστὴ διὰ τὸν ἐξωμοτήσαντα ἀρχιεπίσκοπον Μελετίον τῆς, ὅστις ἀπὸ ὑπερβολικῆν ἐσχάτως πρὸς τὸν Βουλγαρισμὸν παρακινήσει εὐκισθησίαν ἐθεώρησε χριστιανικότερον (;) νὰ γίνῃ Οὐννίτης παρὰ νὰ ὑποτάσσεται εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, μόνον διότι δὲν ἐχώνευε νὰ τὴν ἀκούσῃ νὰ λέγηται Ἑλληνικῆ. Ἐν ταύταις ὑπερέχει τὸ Βουλγαρικὸν στοιχεῖον.

Ἐν τῇ πρώτῃ ἀναφέρει ὁ Κουζινέρης ὅτι εὐρέθησαν σαρκοφάγοι τινὲς ἠκρωτηριασμένοι, φέροντες τὴν ἀκόλουθον Ῥωμαϊκὴν ἐπιγραφὴν

Nus. Agricola. Orn. Dec. Ho.

Ann. vi. M. II. H. s. e.

L. Annius, c. Fil. vol. Agricola. et

Flania. Atilia. Augustina

parentes.

O

[ἐνταῦθα ἕπτος]

[ὅπη τις ὁπόθεν βέβη τὸ ὕδωρ]

C. vibius cfianoldapnus

dechonvmixh. s. e.

cnvibivscfilvolflorus dec

ilviretmvuerarivs Philippis

cariss

c.

[Πιθανὸν ἀπὸ Φιλίππων μετενηνεγμένον].

6. Ἡ *Καβάλλα* ὀλίγον ἀπέχουσα τῆς Δράμας εἶναι πόλις κειμένη παρὰ τὰς εἰς τὴν θάλασσαν ἐκβολὰς τοῦ Στρομόνος καὶ πατρίς τοῦ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους περιφήμου καταστάσαντος Σατραπῆ τοῦ Αἰγύπτου Μεχμέτ ἀλλ'. Πάλαι ἐλέγετο *Γαληψός*. Κατ' ἄλλους *Οἰσύμη*, ἣτις καὶ Ἡμαθία ἐκαλεῖτο· φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ ἄνω τῆς Καβάλλας κεκρημισμένον τεῖχος εἶναι ἡ *Οἰσύμη*, μ' ὅλον ὅτι καὶ ἄλλη γνώμη ὑπάρχει παραδεχομένη τὸ σωζόμενον χωρίον Ὄρφάνι ἀντὶ τῆς *Οἰσύμης*. Ἡ δὲ Καβάλλα εἶναι ἡ μεταγενεστέρος Νεάπολις καὶ ὑπὸ τοῦ Πτολεμαίου Χριστοῦ-πολις καλουμένη. Οἱ κάτοικοι συμποσοῦμενοι περὶ τὰς 2 χιλ. εἶναι Ἕλληνες καὶ ὀλίγοι Γαῦρκοι.

7. Τὸ *Νεοχώρι* τὸ ὑπὸ τῶν τούρκων Γενί-κιοῦ κληθὲν κατέχει τὴν θέσιν τῆς ἀρχαίας Ἀμφιπόλεως, τῆς ὁποίας κατ' ἄλλους τὰ λείψανα ἐγγύς

τῶν ἐκβολῶν τοῦ Στρομόνος φαίνονται, καθ' οὓς οὔτε ἡ σωζόμενη Ἀμφίπολις εἶναι ἡ ἀρχαία ἐκείνη, ἣτις κύκλωθεν περιζώνοντο ὑπὸ τοῦ Στρομόνος (1), ἐν ᾧ αὕτη πολὺ τῶν ἐκβολῶν αὐτοῦ ἀπέχει. Ἐνταῦθα εὐρηταὶ ἀνάγλυφον σατυρικὸν ἐμβεβλημένον εἰς τὸν ἐσωτερικὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας παριστάνον ὄνον τινὰ φέροντα καὶ κεφαλὴν ἀνθρώπου καὶ ὑπὸ 3 περιελιγμένον ὄφρα. Ἀναγινώσκονται δὲ ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἐξῆς λέξεις ΑΓΑΘΟΔΑΙΜΟΝ ΖΟΙΑΟΣ. Εἰς μικρὰν δὲ τινα βρύσιν ὅπου αἱ κόραι τοῦ χωρίου τούτου ἔρχονται νὰ πληρώσωσι τὰς στάμνους των τὸ ἐξῆς ψήφισμα

Ἔδοξεν τῷ Δήμῳ Φί

λωνα καὶ Στρατοκλέ

α φεῖγειν Ἀμφίπολι

ν καὶ τὴν γῆν τὴν Ἀμφ

ιπολιτέων ἀειφυγί

ην καὶ αὐτὸς καὶ τὸς

πέδας καὶ ἤμπο ἀλι

σκωνται πάσχειν αὐ

τὸς ὡς πολεμίος καὶ

νηποινεὶ τεθνήαναι

τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν δη

μόσια εἶναι· τὸ δ' ἐπ

ιδέκατον ἱερὸν τὸν Ἀ

πόλλωνος καὶ τὸ Στρ

υμόνος· τὸς δὲ προστ

άτας ἀναγράφας αὐτ

ὸς ττῆλην λιθίνην·

ἀν δὲ τις τὸ ψήφισμα

ἀναψιφείσιν καταδ

έχεται τούτος τέχνη

ἢ ἢ μηχανῆς ὡτεωιο

ν τὰ χρήματα αὐτο δημ

όσια ἔστω καὶ αὐτὸς

φεογέτο Ἀμφίπολιν

ἀειφυγίην.

Εὐρηταὶ πρὸς τούτοις καὶ ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ χρονολογούσα Βυζαντινὴν ἐποχὴν «† Ἐν τούτῳ νεοῦσιν». Πολλὴ πλησίον τῆς Ἀμφιπόλεως ὄπισθεν μικροῦ δάσους εὐρίσκεται χωρίον τι Ἑλληνικὸν *Σερδύλιον* καλούμενον ἐν τῷ ὁποίῳ εὐρέθη ἡ ἐξῆς Ῥωμαϊκὴ ἐπιγραφὴ

(1) Ἀμφίπολιν ἄγων ὀνόμασιν, ὅτι ἐπ' ἀμφοτέρω περιρρέοντος τοῦ Στρομόνος διὰ τὸ περιέχειν αὐτὴν τεῖχος μακρῶ ἀπολαθῶν ἐκ ποταμοῦ ἐς ποταμὸν περιφανῆ ἐς θάλασσαν τε καὶ τὴν Ἠπειρὸν ὄκησεν. Θεοκ. βιβλ. IV κεφ. 102.

Libycio Ianuario pe

Libycio Macedoni

Libyciae Secundae

Libycia Pvsilla mater

viv.

7. Ἡ *Καλαμαρία* ἡ ἀρχαία Κρισσαία. Μέχρις ἐνταῦθα ὁ ἀτρόμητος Χάψας ὀπλαρχηγὸς τῶν δολοφῶρων τῆς Κασανδρείας καὶ τῶν Κασίκων χωρίων, τὸν ὁποῖον ἀνωτέρω εἶδομεν, προὐχώρησε καταδιώκων τοὺς Τούρκους. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς εἶναι καθαροὶ Ἕλληνες.

8. Ἡ *Κουλακία* ἴσως ἡ πάλαι Χαλάστρα, μία ἐκ τῶν πόλεων ἐκείνων, τῶν ὁποίων τοὺς κατοίκους ὁ Κασανδρὸς μετόπισεν εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ νεόκτιστον Θεσσαλονίκην, κειμένη παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ἀξίου.

9. Οἱ *Φίλιπποι* κεῖνται πρὸς Α. τοῦ Στρομόνος καὶ Νέστου ἐν τῇ Ὀδομαντικῇ χώρᾳ, ἣτις καὶ Ἠδωνίς ἐλέγετο καὶ εἶναι πρωτεύουσα αὐτῆς παρὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Παγγαίου ὄρους. Τὰ νῦν σωζόμενα εἰρηπία καὶ τὸ ἀμφιθέατρον μαρτυροῦσι τὴν ἀρχαίαν των λαμπρότητα πλησίον τῆς κωμοπόλεως Πρεβίστης τὴν ὁποῖαν κατοικοῦσιν Ἕλληνες. Οἱ Φίλιπποι πρότερον ἐκαλοῦντο Κρηνίδες. Ἀπὸ Φιλίππου δὲ κατόπιν ἀνακτίσαντος τὴν πόλιν ἐκλήθησαν Φίλιπποι. Οἱ πολῖται ὑπέρπλοτοι κατεστάθησαν ἐνεκα τῶν μεταλλωρυχείων τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, τὰ ὁποῖα ἡ ἐπιμέλεια τοῦ Φιλίππου ἀνεκάλυψεν, ἀφοῦ ἐκურίσευε τὴν πόλιν, χαράξας καὶ νόμισμα χρυσοῦν ὕπερ καὶ Φιλιππικὸν ἐκάλεσε. Τοιαῦτα νομίσματα πολλὰ εὐρέθησαν ἐν Μακεδονίᾳ. Ἀπὸ τῆς πόλεως δὲ ταύτης ἐκλήθησαν καὶ αἱ Φιλιππικαὶ πεδιάδες ὀνομασται ἐν τῇ ἱστορίᾳ διὰ τὴν ἐν αὐταῖς συγκροτηθεῖσαν μάχην μεταξὺ τοῦ Ἀντωνίου καὶ Ὀκταύτου καὶ τῶν τελευταίων τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐλευθερίας προμάχων Βρούτου καὶ Κασίου. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅστις τὸ 52 εἶτος Μ. Χ. ἐδίδασκεν εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς τὸ Εὐαγγέλιον ἐπιγράφει πρὸς αὐτοὺς μίαν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του, τὴν πρὸς Φιλιππησίους.

Ὁ Böckh εἰς τὸ σύνταγμα τῶν ἐπιγραφῶν [Corpus inscriptionum Graecarum] ἀναφέρει τὴν ἐξῆς περὶ τὴν Ἀμφίπολιν εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφὴν

Ἀγαθῆ τύχη· ἐπρίατο Θειοχάρης Νικέα Παρὰ Θεοδώρου τοῦ Πολέμωνος τὴν οἰκίαν ἧς γείτων Μενέξας Ἀσίνδρου καὶ Θεόδωρος αὐτὸς καὶ Νικάνωρ Ἐπικράτους χρυσῶν τριακ-

οσιών βεβαιωτής Δημόνικος Ρίχνου, μά-
ρτυρες Σησίλειος Ὀργέως, Ἀριστογένη-
ς Ἀστίνου ἐπὶ ἱερέως τοῦ Ἀσκληπιοῦ Ἐρ-
(μαγ)όρα, ἐπὶ ἐπιστάτου Δισχύλου

[ἐκδέδοται ἐκ λίθου Τηνίου εἰς τὸ Βρεττανικὸν
μουσεῖον μετενηνεγμένον καὶ ἀνήκει ἴσως εἰς χρό-
νους οὐχὶ νεωτέρους τῶν Μακεδονικῶν.]

Ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῶν Φιλίππων καὶ ἐν τοῖς
νέοις ἀνεκαλύφθησαν Ῥωμαϊκαὶ τινες ἐπιγραφαί,
τὰς ὁποίας εὐρίσκει τις δεδημοσιευμένας παρὰ τῷ
Consiniéry. Μεταξὺ δὲ τούτων, 3 λέυγας τῆς
δράμας ἀπεχόντων καὶ τῆς δευτέρας ὑπάρχει χω-
ρίον τι ἐξ Ἑλλήνων συνιστάμενον καὶ ὀλίγων Τουρ-
κῶν, ἐν ᾧ εὐρήται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή

Μετέρα θεῶν Κλ.

Πρόκουλος καὶ Οὐλπία

Μελτίνη καθιέρωσε.

Συγγέουσι τινες τοὺς Φιλίππους μὲ τὸ ὀλιβιὸν
ποτε Δάτον, ἐν ᾧ ὁ Raoul Rochette ἐν τῇ ἱστο-
ρίᾳ τῶν ἑλλ. ἀποικιῶν (4) διασαφηνίζει τοῦτο
ἀποδοχόμενος ἀμφοτέρας μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πό-
λιν (*).

(4) Hist. des Colon. Grecq. Tom. iv. pag. 17
et 18.

(*) Ἐρωτῶμεν ἤδη τὸ Α'. τοῦτο τὸ τμήμα τῆς Μα-
κεδονίας, τοῦ ὁποίου αἱ μυριάδων περιεκτικαὶ καθαρῶν
Ἑλλήνων πόλεις Θεσσαλονίκη, Σέρραι, Καβάλλα, Καλα-
μαρία κτλ. καὶ ἀποδείκνυται καὶ εἶναι Ἑλληνικώταται
δύναται ποτε νὰ χαρακτηρισθῇ Βουλγαρικὸν χάριν ἑκα-
τοντάδων τιῶν μολίς Βουλγάρων ἀμίκτων, χάριν μέρους
τινὸς τῶν Δραμαίων καὶ Ζιγναίων κατοίκων καὶ τινῶν ἄλ-
λων παραλειφθέντων ἀσημάντων Βουλγαρικῶν χωρίων,
πρὸς τὰ ὁποῖα ἄλλως ἀνταποκρίνονται ἄλλα ἑλληνικὰ ὁμοί-
ως παραλειφθέντα; Ὁ πληθυσμὸς τῶν ἐνταῦθα Ἑλλή-
νων καθαρωτάτην τὴν Ἑλληνικὴν ὁμιλοῦντων γλῶσσαν
ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τοῦ τῶν Βουλγάρων Ἑλληνικῶν
ἀφ' ἑτέρου γραπτῶν μνημείων βρῖθαι τὸ τμήμα τοῦτο, ἐν
ᾧ οὐδὲν οὐδαμῶς Βουλγαρικὸν ἀπαντᾷται, τὰ ἣθη ἔπειτα
καὶ ἔθιμα τῶν οἰκούντων εἶναι Ἑλληνοπρεπέστατα. Πῶς
λοιπὸν οἱ Βούλγαροι στηρίζουσι τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν ὅτι ἡ
Μακεδονία εἶναι Βουλγαρικὴ χώρα, ἐπὶ τῆς ὁποίας θ ἔ-
λ ο υ σ ι διὰ τοῦτο νὰ ἔχωσιν ἀξιώσεις οἱ νομιζόμενοι παρ'
αὐτῶν ὁμοιοθεῖς καὶ ὁμόφυλοι Σλάβοι, Ρῶσσοι καὶ Σέρ-
βοι; Οὐδαμῶς! Ἀλλ' ἴσως τὰ λοιπὰ τρία τμήματα θά
μᾶς εἰπωσιν ὅτι ἀποδείκνυται καὶ εἶναι Βουλγαρικὰ, καὶ
τότε ἀναντιρρήτως ἡ τοῦ ζητήματος λύσις θά ἦναι ὑπὲρ
αὐτῶν. Ἄς λάβωσι λοιπὸν τὸν κόπον νὰ μᾶς ἀκολουθή-
σωσιν οἱ ἀναγνώσται καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τρία τμήματα τῆς
Μακεδονίας διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν καλῶν μας
Βουλγάρων βασιζέται ἐπὶ θετικότητων, ἐπὶ πραγμάτων καὶ
οὐχὶ ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ παραλόγου ἰσχυρισμοῦ τῶν, ὡς
ἡμεῖς διατεινόμεθα.

Β'. Χαλκιδικὴ Χερσόνησος.

1. Ἡ Σταδιά τὴν πόλιν ταύτην, τῆς ὁποίας
ἐρείπια μόνον σώζονται, ἀναφέρομεν, ὡς ἀξίαν
λόγου, διότι ἐν ταύτῃ καλῶς ποτε ὤκισμένη,
εἶδεν ὁ Ἀλέξανδρος τὸ θεσπέσιον ἐκεῖνο ὄραμα,
ὑπερ παρώτρυνεν αὐτὸν εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἀσίας
ἐκστρατείαν ἐν ᾧ τῷ ὑπέσχετο τὴν ὑποταγὴν τοῦ
βασιλείου τῶν Περσῶν. Τοῦ θ' ὕπερ καὶ ἐγένετο
ἐκαλεῖτο ἄλλοτε Κολώνια. Συγγέεται παρὰ τινῶν
μὲ τὸ Δάτον, ὕπερ κατ' ἄλλους πάλιν ἦτο τὸ νῦν
Παλαιοχώρι.

2. Σταυρὸς, τὰ παλαιὰ Στάγαιρα, ἡ πατρίς
τοῦ Ἰπάτου ἐκείνου τῶν φιλοσόφων καὶ κορυ-
φαίου τῶν διδασκάλων Ἀριστοτέλους, τοῦ ὁποίου
καὶ σήμερον ἀκόμη τὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ παν-
δαμάτορος χρόνου ἐκ θείας προνοίας διαφυγόντα
συγγράμματα χρησιμεύουσιν ὡς φάροι τεράστιοι
διαφωτίζοντα τοὺς ὠκεανούς τῶν φιλοσοφοπλοούν-
των καὶ τῶν ἐθνῶν ῥυθμιζόντα τὰ βήματα. Τὴν
πόλιν ταύτην ἀναφέρεται ὅτι κατέσκαψεν ὁ Φί-
λιππος καὶ ἀνωκοδόμησεν ὠραίαν ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλέ-
ξανδρος χάριν ἐκείνου, πρὸς τὸν ὁποῖον — ἔλε-
γεν — ἐχρεώσασθε τὸ εὖ ζῆν. Σήμερον δὲ κατοι-
κεῖται ὑπὸ Ἑλλήνων μόνον. Διέπρεψαν ἐν ταῦθα
δύο ἄνδρες ἐπίσημοι ὁ Δημήτριος Σταγειρίτης ὡς
σύμβουλος ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν διοργανισμῶν
κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 καὶ ὁ Ἀναστά-
σιος Σταγειρίτης ἀνὴρ πολυμαθῆς, τοῦ ὁποίου προ-
κήρυξις μόνον περὶ ἐκδόσεως πολυτίμου τινὸς Λεξι-
κοῦ τῆς νεωτέρας ἑλλ. Γλώσσης ἐγένετο, ἄδῃλον δὲ
διατρεῖ τὸ σοφὸν τοῦτο σύγγραμμα δὲν εἶδε τὸ φῶς.

3-4. Ἐρισσὸς καὶ Πολύγυρος, πολίχνια πρὸς
νότον τῶν Σταγειρῶν, πιθανῶς αἱ ἀρχαῖαι τῆς Ἀκ-
τῆς πόλεις Ἄκανθος καὶ Ἀπολλωνία. Ἡ πρώτη
κεῖται μεταξὺ τῆς πάλαι ποτὲ Σίγγου πόλεως, ἐξ
ἧς ὁ Σιγγιτικὸς κόλπος τοῦ ἁγ. Ὄρους καὶ Τουρκ.
Ἰντζιρ Κορφουσί, ὑπὸ τὴν παραλίαν οὐσης ὑπώ-
ρειαν τοῦ Ἄθω καὶ τοῦ Νυμφαίου ἀκρωτηρίου
πλησίον τῆς διώρυγος τοῦ Ξέρξου καὶ τοῦ Σιγγι-
τικοῦ κόλπου. ἀπ' αὐτῆς καλεῖται καὶ ὁ Ἰσθμὸς,
τὸν ὁποῖον ὁ Ξέρξης ἐξέυξεν, Ἀκάνθειος ἢ Στελ-
λάρια καὶ κοινότερον Πρόβλακας.

Ὀλίγον πέραν τῆς Ἐρισσοῦ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων
τοῦ πολίχνιου Νισδόρου ἀνεκαλύφθη ἡ ἐξῆς ἐ-
πιγραφή ἐπὶ μαρμαροῦ ἐνὸς ποδὸς διάμετρον ἑ-
χοντος.

Ο Ρ Δ Η Α Κ

[Ὄρ(ος) Δή(μου) Ἀκ(ανθίων)].

(Ἐπειτα ἢ Συνέχεια)

ΕΡΥΘΡΟΣ ΝΑΝΟΣ.

ΔΙΗΓΗΜΑ ΡΩΣΣΙΚΟΝ. (1)

Ὁ σύντροφός τῆς, ἀπεναντίας, μόλις κατέπιψε
σύριγμα περιχαρὲς, καὶ ἐξῆλθε μετὰ σπουδῆς ὅ-
πως ἐπισπεύσῃ τὴν ἀναχώρησίν του.

Τινὰς ὥρας μετὰ ταῦτα, συρόμενος ὑπὸ δύο
ῤωμαλέων ἵππων, ὀδηγούμενος ὑπὸ ἀνθρώπου
πιστοῦ τῆς Ἀλεξάνδρας εἰσήρχετο εἰς τὴν πρω-
τεύουσαν τῆς ἐπαρχίας.

Κραυγαὶ τρομεραὶ ἀντήχουν πανταχόθεν, δια-
κοπτόμεναι ὑπὸ τῆς ἐκρήξεως ὅπλων καὶ τηλε-
βόλων. Ἰπεράνω συνοικιῶν τινῶν ἔβλεπον μετὰ
φρίκης ἀνυψούμενα νέφη καπνοῦ προσιωίζοντα
τὴν πυρκαϊάν. Ὀχλος παράφρων, τεταραγμένος,
μκνιώδης, ἄνευ ὀδηγοῦ. ὦρα κατὰ τῶν δημοσίων
καταστημάτων καὶ τῶν οἰκιῶν τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ ὑπολογισμὸς τῆς Ἀλεξάνδρας Βεστουγιέβας
ἐπραγματοποιεῖτο. Τὸ προῶρος δοθὲν σύνθημα
ἔβαλεν εἰς κίνησιν τοὺς μᾶλλον ἐγρηγοροῦντας
συνωμότας, ἀλλ' οἱ ἀρχηγοὶ ἀμηχανοῦντες, ἄνευ
συνθήματος συνεννοήσεως, ἄνευ ὀρισμένου σχε-
δίου, προσεπάθουν νὰ κρουθῶσιν ἀντὶ νὰ τεθῶ-
σιν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἀνθρώπων των. Οὐδεὶς ἄγνοεῖ
τόσον τὴν σύγχρονον ἱστορίαν, ἵνα μὴ γινώσκῃ
ὅτι ἡ ἀβεβαιότης αὐτὴ ἐπροξένησε τὴν ἀποτυχίαν
τῆς συνωμοσίας.

Ἐν τούτοις ἡ ἀταξία εἶχε φθάσει εἰς τὸ ἑ-
πακρον. Ὁ Ἰουροδιόβης ἐφέρετο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ
κύματος τοῦ ὄχλου, προσπαθῶν νὰ φθάσῃ τὸ ἐ-
πισκοπικὸν μέγαρον. Ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ μέρος ὁ
θόρυβος ἦτο μέγιστος. Οἱ ἐπαναστάται ὠθοῦμε-
νοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος τῆς ληλασίας, καὶ προσδο-
κῶντες νὰ εὐρωσιν εἰς τὸ οἶκημα τοῦ πρώτου
θηρησκευτικοῦ λειτουργοῦ τῆς πόλεως ἀπίρους θη-
σκυροῦς, ἔθραυσαν τὰς θύρας, καὶ βιάζοντες καὶ
αὐτὸ τὸ προσευχητήριον ὅπου ὁ εὐσεβὴς λειτουρ-
γὸς προσήγετο, παρέσυρον αὐτὸν ἐν τῷ μέσῳ
τῶν ἐγχειριδίων ἐπὶ τῆς προθυραίου κλίμακος
ἔνθα ἔκειντο πτώματα πολλὰ τῶν ὑπηρετῶν του.

Ἐγγὺς νὰ ὑποκύψῃ ὑπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ
ὄχλου αὐτοῦ, οὐδεμίαν ἀπειλήν ἢ παράπονον ἐ-
πρόφερεν, ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑψωμένους πρὸς
τὸν οὐρανὸν ἔχων ἐπεκαλεῖτο ἐκ προοιμίων τὴν
συγγνώμην τῶν θημιῶν του.

Ὁ Νάνος παρετήρησε τὴν σκηνὴν αὐτήν. Ἐν

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδ. 89.

λεπτὸν τῆς ὥρας ἀκόμη, καὶ ἡ ζωὴ τοῦ θεοῦ ὑ-
πουργοῦ ἐτελείωνε! μετ' αὐτοῦ δ' ἐξηφανίζετο καὶ
ἡ τύχη ἣν εἶχεν ὄνειρευθῆ! Ἀναπηδῶν ὑπὸ λύσ-
σης διὰ μέσου τοῦ τελευταίου πλήθους, ὕπερ τῶν
ἔκλειε τὴν ὁδὸν, ἀνυψώθη ἐπὶ τῆς ἀκρας ἐνὸς πα-
ραθύρου, καὶ ἐκεῖθεν ἐπισκοπῶν καὶ αὐτὸς τὸ
πλήθος, ἐξέπεμψεν μίαν τῶν ὀξυτέρων αὐτοῦ κρι-
γῶν. Ἡ ἐμφάνισις αὐτῆ ἐπράυνεν αἰφνιδίως τὸ
ἐξημμένον πλήθος. Ὁ παράφορος οὗτος ὄχλος,
μεθύων ὑπὸ μανίας, ἦν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξοπλίσῃ
ἡ θαυμασία ὑποταγὴ ἐνὸς ἀρχιερέως, ἐπράυνθη
ὑπὸ τὴν ἀπειλητικὴν χειρονομίαν ἐνὸς ἐκτρώμα-
τος. Τὰ δεισιδαίμονα ἐνστικτα ὑπῆρξαν ἰσχυρό-
τερα τῶν τοῦ λόγου, τῆς θρησκείας, τῆς φιλαν-
θρωπίας.

Ὁ τρόμος ὃν ἐνέπνεεν ὁ μάγος ἠλευθέρωσε τὸν
ἄγιον. Τὰ ὑψωμένα ἐγχειρίδια ἐκάμφθησαν ἀφ'
ἐαυτῶν.

Δ'.

Ἡ ἀνταρσία.

Ἦτο φόβος μὴ τὸ ἔμφυτον τῆς δεισιδαιμο-
νίας κίνημα ὕπερ κατέλαβε τὸ πλήθος τῶν ἀν-
ταρτῶν, χάρις εἰς τὰς ἀπειλάς τοῦ ἐρυθροῦ Νά-
νου, ὑποχωρήσῃ εἰς ἀντίδρασιν μᾶλλον μανιώδη
καὶ παρασύρη εἰς ἐντελῆ ὄλεθρον τὸν ἀρχιμανδρί-
την ἀλλ' εὐτυχῶς ὁ στρατὸς τῆς φρουρᾶς μείνας
πιστὸς ἔφθασε τροχάδην καὶ διέλυσε τὴν στάσιν
ἧτις ἐστερεῖτο ὅπλων καὶ ἀρχηγῶν.

Ὁ ὄχλος διεσκορπίσθη καθ' ὅλας τὰς διευθύν-
σεις καταδιωκόμενος ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, οἵτι-
νες ἐκένοον τυχεῶς τὰ ὅπλα των κατὰ τοῦ σω-
ροῦ τῶν φευγόντων.

Ἔβλεσαν πολυάριθμον φρουρὰν εἰς τὴν εἴσοδον
τοῦ μεγάρου οὐτινος ἐβιάσθη ἡ εἴσοδος ἀλλ' ἡ
προνοία αὐτῆ ἦτον ἀνωφελής· ὁ ὄχλος δὲν ἦτο
διατεθειμένος νὰ ἀναεώσῃ παράλογον ἔργον το-
σοῦτον δυστυχὲς ἀποβάν' οἱ ἀνδρείότεροι, οἱ κα-
τὰ δεύτερον λόγον ὑποκινούντες, ἐμιμοῦντο τοὺς
ἀρχηγούς, οἵτινες οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐφάνθησαν· ἐ-
κρύπτοντο ἐπιμελῶς.

Ὁ Ἰουροδιόβης εὐρίσκειτο πραγματικῶς ὁ σω-
τῆς τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἀλλ' ὀλίγον περὶ τούτου
ἐφρόντιζεν. Ἐπεθύμει νὰ ἐργάζετα ὑπὲρ τοῦ ἰδίου
συμφέροντος, ἀδιαφορῶν ὅπως ὡς πρὸς τὸ τοῦ τρί-
του. Δὲν θὰ φοβηθῶμεν μήποτε συκοφαντήσωμεν
αὐτὸν λέγοντες ὅτι ὀλιγώτερον πολυτίμος ἦτον εἰς
αὐτὸν ἡ ζωὴ τοῦ ἀρχιμανδρίτου ἢ ἡ ὑπηρεσία ἣν
προσεδόκα παρ' αὐτοῦ, χάριν τῆς ὁποίας μετέσχε
τοῦ κινδύνου ὃν διέτρεψεν.

Ὁ φρουρῶν Κοζάκος εἶχεν αὐστηρὰν διαταγὴν νὰ μὴ ἀφήσῃ οὐδένα νὰ εἰσέλθῃ ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας· ἤρξατο λοιπὸν ἐμποδίζων εἰς αὐτὸν τὴν εἰσοδόν.

Οὗτος ὅμως δὲν ἐταράσσεται τοσοῦτον. εὐκάλως· ἦτο ἀνάγκη νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ κυρίου τῆς οἰκίας, καὶ ὀλίγον ἠνωχλεῖτο ἐκ τοῦ ἐμποδίου πούτου, διότι ἐγίνωσκε καλῶς μὲ τίνας εἶχε νὰ κάμῃ.

Οἱ μοσκοῦνται στρατιῶται εἶναι μηχαναὶ μόλις λεπτυνθεῖσαι, μὴ γνωρίζοντες ἢ τὴν ἐκτέλεσιν μαθηματικῶν κινήσεων, τὴν ἐπανάληψιν συλλαβῶν τινῶν τοῦ στρατιωτικοῦ λεξικολογίου καὶ τῶν ὁποίων ὅλη ἡ νοημοσύνη συνίσταται εἰς θρησκευτικὰς πίστει τὰς ὁποίας οἱ ἱερεῖς καθιστῶσιν ὡς οἶόν τε χυδαίας, καὶ κατὰ τὰς ὁποίας ὁ φόβος τῶν μάγων καὶ τῶν μαγείων, καὶ ἡ λατρεία τῶν περιάπτων εἶναι βαθέως ἐβρίζωμένα εἰς τὰς πεποιθήσεις τῶν κατωτέρων τάξεων.

— Οὐδεὶς διέρχεται! εἶπεν ὁ φρουρὸς πρὸς τὸν γελωτοποιόν.

Οὗτος ἠκόντισε κατ' αὐτοῦ βλέμματα ὄψεως καὶ κινῶν τὴν ἐρυθρὰν χαίτην του.

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι τίς!
— Ἀδιάφορον! εἶπεν ὁ Κοζάκος ὅστις ὑπέμενε μετὰ δυσκολίας τὸ σαρδονικὸν καὶ ἀπειλητικὸν αὐτὸ πνεῦμα.

— Τόπον, σοῦ λέγω! διέταξεν ὁ νάνος, τιθέμενος ἀποφασιστικῶς ἐνώπιον τοῦ ὄπλου τὸ ὅποιον τῷ ἐπρότεινεν.

— Ἀλλά . . . ἡ διαταγή! . . . ἐπέλλισεν ὁ Κοζάκος.

— Εἶμαι ἅγιος, καὶ ἐπικαλοῦμαι τὸν διάβολον! ἀντεῖπεν ὁ Ἰουροδιθόης, μὲ τὴν ἠχητικὴν φωνὴν του, πρόσεξε! Ὁ φρουρὸς, φοβηθεὶς, ἀνύψωσε τὸ ὄπλον του, καὶ ἀφίνων τὴν διόδον ἐλευθέραν.

— Μὴ μοῦ βίξῃς μάγικα! εἶπε χαμηλοφώνως μὲ ἱκετευτικὴν φωνὴν.

Ὁ νάνος ὅμως ἦτον ἤδη μακρὰν τρέχων μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις τῶν κατίσχνων αὐτοῦ μικρῶν κνημῶν.

— Τί θέλεις; ἠρώτησεν εἰς τῶν μοναχῶν, τῶν ἀσχολουμένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἀρχιμανδρίτου, ἐντρομίμων εἰσέτι ἐκ τῆς τρομερᾶς σκηνῆς ἧτις ἠπείλησε τὰς ἡμέρας τῶν καὶ ἀφῆρσε τὴν ζωὴν πολλῶν συναδέλφων των.

Χωρὶς νὰ σταθῇ εἰς τὴν παραγῆν αὐτὴν καὶ

ἀτ αξίαν τοῦ τόπου τούτου, τοῦ σνήθως τοσοῦτον ἡσύχου καὶ σοβαροῦ εἶπεν

— Ἐγὼ εἶμι ὁ σώσας τὸν κύριόν σας καὶ θέλω νὰ τοῦ ὁμιλήσω.

Πολλοὶ ὑπηρεταί, μάρτυρες τοῦ γεγονότος, ἐπεβεβαίωσαν τὸ γεγονός, καὶ οὗτος εἰσήχθη ἐνώπιον τοῦ ἀρχιμανδρίτου.

Οὐδὲν εἶχεν ἀλλοιώσει τὴν εὐαγγελικὴν γαλήνην τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς φυσιογνωμίας. Ἐδέχθη τὴν παράδοξον αὐτὴν ἐπίσκεψιν, καθήμενος ἐπὶ τῆς ἐπισκοπικῆς ἑδρας του. Πλησίον αὐτοῦ ἔκειτο ἡ βάρδος του ἐφ' ἧς ἦτον ἐγκεκολλημένον ἐλεφάντινον ὄστουν καὶ χρυσός, σημεῖον τῆς ἀρχῆς του, ἐκράτει δὲ εἰς τὰς χεῖράς του κομβολόγιον ἀποπερατούμενον διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ σταυροῦ. Ὁ χρυσὸς αὐτοῦ σταυρὸς δὲν ἐκρέματο πλέον ἐπὶ τοῦ στήθους του· ἐν τῇ στάσει ἱερόσυλος χεὶρ τὸν ἀφῆρσεν, ὁ μανδύας του ἔφερεν εἰσέτι πρόσφατα ἴχνη τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐξασκηθειῶν βιαιοπραγιῶν.

Ἐὰν ἡ βαναυσότης καὶ ἡ ἀμάθεια εἶναι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ κατωτέρου βωσσοῦ κλήρου, εἶναι ὅμως ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ πίστις καὶ ἡ θρησκεία εὐρίσκουν ἀντιπροσώπους ἀξίους καὶ ἱκανοὺς εἰς τὸν μεγαλειότερον ἀριθμὸν τῶν ἀρχηγῶν τοῦ μέλανος κλήρου, ὅστις διακρίνεται πρὸ πάντων τοῦ λευκοῦ κλήρου, καθόσον ὁ τελευταῖος οὗτος ἐξωρισμένος εἰς τὴν τελευταίαν σειρὰν τῆς ἱεραρχίας, μόνον ἱερεῖς χορηγεῖ.

Ὁ γελωτοποιὸς ἔσχε κάπως δισταγμὸν τινὰ ἐνώπιον τοῦ σεβασμίου αὐτοῦ προσώπου. Ἀλλ' ὑπῆρξε μὲν ὡς ἀστραπή. Κατεχόμενος ὑπὸ τῆς σταθερᾶς ἰδέας εἰς ἣν ὑπήκουεν, ἐπροχώρησεν ἢ μᾶλλον ἐκύλισε μέχρι τῶν ποδῶν του.

— Μοὶ παρέσχες ἐκδούλευσιν, εἶπεν οὗτος μετ' εἰρηνικῆς ἀγαθότητος, ἧτις δὲν ἐνέφαινον οὐδὲν ἴχνος τοῦ πρὸ μικροῦ συμβάντος τρομεροῦ δράματος.

— Τί δύναμαι διὰ σέ;

— Πάτερ μου, ἀπεκρίθη τολμηρῶς ὁ Ἰουροδιθόης, εἶμαι ὁ γελωτοποιὸς τῆς ἐπαύλειος τοῦ Παλθγρῶς.

Ὁ ἀρχιμανδρίτης ἀνεκρίθησεν καὶ τὸν παρετήρησε μετ' ἀλλοκότου προσοχῆς.

— Ἀνήκεις εἰς τὸν κόμητα Μιχαὴλ Βεστουγιέφ.

Ὁ νάνος κατένευσεν. Ὁ συνομιλητὴς του ἐξηκολούθησε βραδέως.

— Τίς σὲ πέμπει; Τί ζητεῖς παρ' ἐμοῦ.

— Πάτερ μου, ἀπεκρίθη ὁ Ἰουροδιθόης, καὶ

τοὶ τὰ μέγιστα ἠδικημένοι ὑπὸ τῆς φύσεως, δὲν εἶμαι ὅμως τρελλός· καὶ ἐὰν ἐκπληρῶ τὰ ἔργα τρελλοῦ, ἔχω ὅμως περισσύτερον λογικὸν ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις μὲ κατήντησεν εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν τῆς ταπεινώσεως· ὅτι δύνανται νὰ μὲ κατηγορήσωσιν εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῆ τοῦ λογικοῦ. Ἀλλ' εἰς τίνα τὸ σφάλμα; Ἰσως ἐγεννήθη καλὸς, μὲ κατέστησεν κακόν! Καὶ ὅμως τίς ὁ τολμησας νὰ εἶπῃ ὅτι ἡ καρδιά μου ἐξισοῦται μὲ τὴν τῶν καταπιεζόντων με!

— Τί ζητεῖς τέλος;

Ὁ νάνος ἔσπυρεν ἐκ τοῦ ἐπενδύτου του ἐν χαρτίον, ὅπερ ἔδωκεν εἰς τὸν ἀρχιμανδρίτην.

— Ἡ Ἀλεξάνδρα Βεστουγιέβα, σὰς πέμπει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην.

— Ἡ Ἀλεξάνδρα! . . . ἐπανελάθεν ὁ ἐπίσκοπος λαμβάνων τὴν γραφὴν ἣν παρετήρησε μετ' ἀγωνίας χωρὶς νὰ τὴν ἀναγνώσῃ.

— Ἡ ἀδελφὴ τοῦ κόμητος εἶναι δυστυχῆς· ἦσθε ὁ σύμβουλος τῆς μητρὸς της. . . . Ὁ νάνος ἐτόνιζεν ἐκάστην λέξιν. — Ἐδέχθητε τὰς τελευταίας αὐτῆς θελήσεις. . . . Ζητεῖται ἀπὸ ὑμᾶς σήμερον ἡ ἐκτέλεσις τῶν ὑποσχέσεών σας, τὰς ὁποίας ἐδώκατε ἐπὶ τῆς κλίνης θνησκούσης. . . .

— Λοιπὸν, εἶπε μετὰ λύπης ὁ Ἀρχιμανδρίτης, ἡ Ἀλεξάνδρα σοὶ διηγήθη τὰ πάντα;

— Τὰ πάντα!

— Ἐχει λοιπὸν φρικτὰ παράπονα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ της;

— Ἀναγνώσατε, πάτερ, ὅτι σὰς γράφει.

Ἀπεσφράγισε τότε τὴν ἐπιστολὴν, καὶ τὴν διέτρεξε ταχέως. Νέφος ἐπεσκότησε τὴν φυσιογνωμίαν του ἣν δὲν εἶχεν ἀλλοιώσει ὁ ἐπικείμενος θάνατος. Προσήλωσε τὰ βλέμματά του πρὸς εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ ἀνηρητημένην ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἐπανεφέρεν αὐτὰ ἐπὶ τοῦ ἀμόρφου ὄντος, ὅπερ εἶρπεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἀναμῆνον τὴν ἀπόφασίν του, καὶ ἐψιθύρισε χαμηλοφώνως.

— Ἄδουτα εἶναι, ὦ ὕψιστε, τὰ μυστήριά σου· ἡ νῆα αὐτῆ κόρη πάσχει· ἡ ψυχὴ τῆς μητρὸς της μὲ παρατηρεῖ. . . γεννηθῆτω ὅ,τι ὠρκίσθη.

Ἠγέρθη καὶ ἔλαβεν ἐξ ἐνὸς ἐπίπλου κύλινδρον ἐπιμελῶς ἐσφραγισμένον.

— Τοῦτο, εἶπε, δὲν σοὶ ἀνήκει· εἶναι ἡ κληρονομία τῆς Ἀλεξάνδρας Βεστουγιέβας. Ὁρκίσθητι καὶ σὺ, ὅτι θὰ τὸ δώσης εἰς αὐτὴν μόνην!

— Ὁμνῶ!

— Μοὶ ὑπόσχασαι ἐπίσης ὅτι, ἐὰν, κατὰ βού-

λησιν τῆς θείας Προνοίας, ἡ τύχη προσήρχετο πρὸς σέ, ἤθελες κάμῃ καλὴν χρῆσιν αὐτῆς;

— Πάτερ μου, εἶπεν ὁ νάνος δρᾶττων τὸν κύλινδρον, σὰς εἶπον ἤδη ὅτι ὑπέφερα τρομερὰ καὶ ὅτι, καλὸς καὶ ἐὰν ἐγενόμεν — ὅπερ δὲν εἶναι βέβαιον — ἡ ἀδικία, αἱ βιαιοπραγίαι, αἱ δυστυχίαι ἤθελον μὲ καταστήσει κακόν. . . .

— Δυστυχῆ!

— Ἐστὲ ὅμως ἡσυχος, θὰ ἦμαι δίκαιος, δὲν θὰ κτυπήσω ὅσους μοὶ ἐφάνησαν ὠρέλιμοι.

— Ἄς σὲ φωτίσῃ ὁ Θεός! ἀλλὰ μὴ λησμονῆσῃς νὰ βεβαιώσης τὴν Ἀλεξάνδραν Βεστουγιέβα· ὅτι θέλει εὔρει πάντοτε ἐν ἐμοὶ στήριγμα!

Ταῦτα εἰπὼν τὸν ἀπεχαιρέτησε διὰ νεύματος.

Ἐνῶ τὰ συμβεβηκότα ταῦτα διεδραματίζοντο εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, ἡ ἐπαυλις τοῦ Παλθγρῶς δὲν παρεῖχεν ἐποψὴν ἡρεμον καὶ ἐνθαῦροντικὴν. Πολλοὶ ταχυδρόμοι ἐλθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐκόμισαν εἰδήσεις αἰτινες ἐνέβηλλον τὸν κόμητα καὶ τοὺς ξένους εἰς ἀνκησίαν.

Ἡ θέσις των καθίστατο τοσοῦτω μᾶλλον δυσχερὴς καθόσον ἐπεβαρύνετο διὰ τρομακτικῆς ἀμηχανίας. Αἱ τελευταῖαι πληροφορίαι περιωρίζοντο εἰς τὴν ἐκρηξιν τῆς στάσεως καὶ εἰς τὴν ἀπουσίαν τῶν ἀρχηγῶν ἐφ' ὧν ἐσασίζετο.

Οἱ ταχυδρόμοι οὗς εἶχον πέμπει δὲν εἶχον ἐπανέλθει εἰσέτι, καὶ οὕτω δὲν ἤξευρον ἂν ὠφειλον νὰ προχωρήσωσιν ἢ νὰ ὀπισθοχωρήσωσιν, καὶ ἐν τῷ δισταγμῷ ἠπράκτων, ἀκολουθοῦντες τὸ γνωμικὸν τοῦ σοφοῦ.

Καὶ τοὶ κρύπτοντες τὸν χαρακτῆρά των οἱ συνωμοταί, ἐσκέπτοντο ὅμως νὰ ἐξασκήσωσι καθ' ὀλοκληρίαν τοὺς τίτλους καὶ τὰ δικαιώματά των, καὶ ἐπὶ εὐρέος διαστήματος ἐκτεινομένου ἀντικρῶ τῆς ἐπαύλειος, μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου, ἐγένοντο προετοιμασίαι ἀπεισίαι ὄψεως.

Ὁ κόμης θερμαινόμενος ἐνώπιον τῆς θερμάστρας ἠγείρετο ἐκ διαλειμμάτων ἵνα ρίψῃ ἐν βλέμμα ἐκτὸς διὰ τοῦ πεπηγότος ὑέλου τοῦ παρθύρου.

Ἄγρια ἰδέα ἀντανεκλάτο ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ τοῦ πεπισμένου ὡς σαρκοφάγου θηρίου· περιέφερον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν γλώσσάν του ἐπὶ τῶν παχέων χειλέων του, τῶν πελιδοχορῶν, ὡς τίγρις λείχουσα τελευταίαν σταγόνα αἵματος.

Ἀνοπομονῶν διὰ τὴν τελετὴν ἧτις ἐμελλε νὰ λάβῃ χώραν, εἶχε πέμπει τοὺς φίλους του ὅπως ἐπισπεύσωσιν αὐτὴν πρὶν ἢ ἐπέλθῃ ἡ νύξ.

Θηριώδης άνυπομονησία εφαινετο επί του πρώτου του και εις τας κινήσεις του, διότι εύρισκεν ότι εβράδυνεν ο αίμοσταγής δειπνός του.

Αΐφνης η θύρα ηνεώχθη, και η αδελφή του, λευκά ένδεδυμένη, επροχώρησε βήματα τινά προς αυτόν.

Συνωφρυνώθη και έχώθη εις την έδραν του.

— Τί ζητείς; ηρώτησεν υποκώφως.

— Το υποπτεύεσαι, απήντησεν η νεάνις έγείρουσα προς αυτόν βλέμμα πλήρες απειλής, το υποπτεύεσαι, και τουτο το βλέπω εις την όργην σου ην μόλις συνέχεις.

— Δέν με άρесеι να με ένοχλώσιν! . . .

— Μιχαήλ Βεστουγιέφ, ηξέρω τί συμβαίνει νέος τις του χωρίου επληρώθη πυροβοληθείς την νύκτα ταύτην περι τον φανόν. Τόν συνέλαβον, τόν κατηγοροῦσιν ότι ενέβαλε πυρ εις την δαδα, και . . .

— Και θ' αποθάνη υπό την ράβδον! . . . ανέκραξεν ο κόμης μανιωδώς.

— Μιχαήλ Βεστουγιέφ, ο νέος ούτος δέν θα αποθάνη.

— Τολμᾶς να μοι ζητήσης την χάριν του! . . .

— Δέν την ζητώ, την θέλω! ειπεν αυτη, μετά τόνου τοσοῦτον φυσικοῦ, τοσοῦτον επιτακτικοῦ, ωστε ο μογιάρος, οστις ηγήθη ελας εξαγριωθείς, ευεине κατά πρώτον άναυδος.

— Άλεξάνδρα! ανέκραξεν εϊτα αναλαβών ολίγον, διότι επνίγετο υπό της λύσσης, εϊσαι η αδελφή μου, και καταχρᾶσαι παραδόξως! αλλά πρόσεχε! εϊμαι κύριος και δεσπότης εδῶ . . .

— Εάν τις, προσέθηκεν η νεάνις, χωρίς παντάπαισι να πτοηθῆ, καταχρᾶται της ισχύος και των τίτλων του, Μιχαήλ Βεστουγιέφ, ούτος εϊσαι σύ! και έν τούτοις, το επαναλαμβάνω, θα αφήσης την ζωνν εις τόν Σέργιον Καώβσκη!

— Α! όρκίζομαι! . . .

— Μην όρκίζεσαι! τουτο θα γείνη!

— Άλλ' έλθε, άφρον, και ιδε μόνη τις τῶν δύο υπακούεται!

Την εδραζεν εκ της χειρός και την εσυρεν εις το παράθυρον.

Κατ' εκείνην την στιγμήν μεγάλος θόρυβος ηγήρετο ένώπιον της επαύλεως. Άπαν το χωρίον εύρίσκετο εκεί συνηγμένον, μόλις συνεχόμενον υπό των στρατιωτῶν, οτινες εμπόδιζον τούς μάλλον απλήστους και περιέργους να πλησιάζωσι διὰ διπλης σειρας σχηματιζομένης υπό εκατοστούς τῶν συντρόφων των.

Ουτοι, διακεχωρισμένοι εις απόστασιν δύο μέτρων, εϊσαντο ακίνητοι και άκαμπτοι, κρατούντες εις την χειρα, αντί όπλου, μάλιστα μακράν και εύκαμπτον. Οπισθεν, όπως προεξάρχη της εκτελέσεως, εφαινετο εφίππος αξιωματικός, εις εκείνων οτινες την προλαβούσαν νύκτα προσκάλεσαν την δολοφονίαν της νεάνιδος, της οποίας έμελλον να φονεύσωσι τόν μνηστήρα.

Ο Σέργιος κατεδικάσθη εις την τρομεράν βάσανον της μαστιγώσεως. Ο κύριος του απεφάσισεν ότι επρεπε να λάβη τρεις χιλιάδας ραβδισμῶν. Εϊναι ο συνήθης αριθμός όταν θέλουν να ηναι βέβαιοι περι του θανάτου ενός καταδικου εις τόν τόπον εκείνον όπου νόμος γελοίος κατέλυσε την κεφαλικήν ποινήν. Ο δυστυχής εκπνέει συνήθως πριν η υποστῆ το ημισυ της ποινῆς, εκτός αν δια λεπτύσεως της σκληρότητος αξίας ορδῆς ανθρωποφάγων, άλλ' ητις συχνάκις λαμβάνει χώραν, τόν αφήνουν ότι υποκύπτει και τόν μεταφέρουσιν εις νοσοκομειον, όπως υποστῆ εκ νέου την βάσανον μέχρι της συμπληρώσεως του ώρισμένου αριθμού.

Ο κατάδικος όφείλει να διέλθῃ ανά μέσον τῶν στοιχῶν τῶν στρατιωτῶν, άλλ' ίνα μη ζητήσῃ να διαφύγῃ μέρος τῶν ραβδισμῶν ταχύων το βήμα, δύο άνδρες οπισθοχωροῦντες κρατοῦσι διασταυρωμένας επί του στήθους του τας λόγχας τῶν όπλων των, επί τῶν οποίων εϊναι προσδεδεμένοι αι χεϊρές του, ένῶ ετερος τόν ώθει οπισθεν, μήποτε οπισθοχωρήσῃ. Κατ' αυτόν τόν τρόπον, εαν προσπαθήσῃ να βαδίσῃ ταχύτερον αισθάνεται επί του στήθους του την αϊχμήν της λόγχης, και οὔτω βεβιασμένος να κανονισθῆ επί τῶν κινήσεών των, αφήνει εις εκάστην ράβδον τόν καιρόν να καταπέσῃ.

Η γραφίς φρικτᾶ περιγράφουσα τὰ τερατουργήματα ταῦτα! Και όμως οί δικτάττοντες ταῦτα προσθέτουσιν εισέτι και τελειοποιήσεις τῶν βασάνων.

— Παρατήρησε! . . . εκραύγασεν ο κόμης.

Και η Άλεξάνδρα παρετήρησε τόν Σέργιον Καώβσκη, την κεφαλήν κεκαρμένην, την όσφυν γεγυμνωμένην μέχρι της ζώνης, ώθούμενον υπό καλμούκου εις τας τάξεις τῶν δημίων του.

Ε.

Αποκάλυξις

Ο κατάδικος έμελλε να υποστῆ τούς πρώτους ραβδισμούς! ηδη αι φρυάττουσαι χεϊρές του προ-

σεδέοντο επί τῶν λογγῶν, η αϊχμή τῶν οποίων επλήγωνε το στήθος του! δέν ησθάνετο οὔτε την θριμύτητα του ψύχους, οὔτε την δδύνην της πληγῆς ην ενεποίησεν αὐτῷ η σφαίρα ητις τόν επληξεν εις το πλευρόν, καθ' ην στιγμήν ενόμιζεν εαυτὸν μακράν πάσης προσβολῆς η επιτηρήσεως εκ μέρους του σταθμοῦ του φανοῦ. Ουδόλωσ όμως επτοεϊτο από την βάσανον οὐδ' ώμολόγησεν η ανέφερε τι εις τούς ανακρίναντας αυτόν αξιωματικούς περι του αιτίου της παραβόλου πράξεώς του.

Ο στοχασμός του ητον άλλου! η συγκίνησις του ητον απόβροικα αισθήματος ύψηλοτέρου του φόβου. Σιωπηλόν και απεφασισμένον βλέμμα διευθυνόμενον προς την επαυλιν ηδύνατο μόνον να υποδείξῃ την αιτίαν. Ετήρει ανδρείως, ηρωϊκῶς τόν λόγον του, και ηλιπίζεν ότι εκεί τις ηθελε γνωρίζει εις αυτόν χάριν.

Ένεκεν λήθης, βεβαιῶς σπανιωτάτης, και εξηγουμένης υπό της ταραχῆς και του φόβου εις έν εύρίσκοντο οί μογιάροι, εϊχον λησμονήσει να δώσωσιν τόν κατάδικον πνευματικόν. Ουδεις εσκεπτετο εις τουτο, οτε ο ιερεύς του χωρίου, ένθυμούμενος τὰ καθήκοντα και δικαιώματά του, ενεφανίσθη ένώπιον του αξιωματικοῦ του διοικούντος την εκτέλεσιν, και επέμενε να διμιλῆσῃ τουλάχιστον πέντε λεπτά μετά του πάσχοντος.

Η ψυχή τοιούτου πτωχοῦ διαβόλου εφαινετο μικρᾶς αξίας εις τόν νέον μογιάρον έντούτοις δέν ετόλμησε να άρνηθῆ, και διεταξεν εις τούς δύο στρατιώτας, οτινες ώθουν ηδη τόν μουζικον εις τας σειρας, να τόν αφήσωσι μετά του ιερέως. Ο κόμης έβλεπε μετ' άνυπομονησίας εκ του παραθύρου την σκηνην ταύτην, χωρίς να έννοη τίποτε. Η Άλεξάνδρα εμάντευε τὰ πάντα, και έβλεπε μετά χαρᾶς τας χορηγηθείσας στιγμάς αναστολῆς εις το θυμα.

— Μιχαήλ, ειπεν εις τόν αδελφόν της, εϊναι ακόμη καιρός! την χάριν του άτυχοῦς αὐτοῦ.

— Τῆ αληθεία, ειπε με ὑφος αναιδοῦς εμπαιγμοῦ, λαμβάνεις δι' αυτόν ένδικαφέρον ὅπερ ηθελε δώσει ὑπονοίας δι' πάσαν άλλην γυναίκα η δια την αδελφήν μου περι ης εϊμαι τόσοσ βέβαιος!

Τὰ χεϊλη της νεάνιδος εταράχθησαν υπό φρίκης και αγανακτήσεως.

— Κόμη Μιχαήλ Βεστουγιέφ, ανέκραξεν, αγνοεις την όργην επί της οποίας προσκρούεις! . . . Λησμονεϊς εις ποϊον τόπον ζῶμεν; εις τόπον όπου η κατάδοσις συγκαταλέγεται μετά τῶν άρε-

τῶν, όπου ο πατήρ εγκουχᾶται όταν καταμηνύη τόν υϊόν του

Την παρετήρησε κατέναντι, τρομερός, απειλητικός, έτοιμος να την κατασυντριψῃ. Άλλ' αυτη, χωρίς ποσῶς ν' αλλάξῃ στάσιν,

— Μιχαήλ Βεστουγιέφ, δέν σε φοβούμαι, μάθε το τέλος πάντων! άπαντα τὰ σχέδιά σου, άφρον συνωμότη, μοι εϊναι γνωστά! εαν και θριξ του άνδρος τούτου πάθη, τρέμε διὰ την κεφαλήν σου!

— Πριν όμως την λάβουν, ανέκραξε βρυχώμενος, θέλω σε πνίξει ως όφιν!

— Εϊτω! άλλ' η εκδικησίς μου. θέλει επιζῆσει εμοῦ! εχεις έχθρους οτινες θα υπάρχωσι και μετ' εμε, και εις τούς οποίους θα κληροδοτήσω την εκτέλεσιν αὐτης, και θα εκδιωχθῆς του κτήματος τούτου ως άρπαξ και πλαστογράφος . . .

— Τί λέγεις, δυστυχῆ άφρον! . . .

— Λέγω ότι οί τίτλοι αὐτοί με τούς οποίους διακοσμεϊσαι, τὰ πλούτη αὐτὰ τὰ όποια κατασπαταλᾶς, η εξουσία αὐτῆ ην καταισχύνεις, δέν σοι ανήκουσιν!

Ο κόμης ενόμισεν επί στιγμήν ότι αυτη παρεφρόνει, αλλά παρατηρῶν τούς χαρακτῆράς της, το καϊον βλέμμα της, την επίσημον στάσιν της, έμεινεν απόπληκτος υπό τρόμου. Αί βλασφημιαί και αι ὕβρεις εξεψύχησαν επί τῶν χεϊλέων του. Κατεχόμενος υπό ακατανικήτου γοητείας, πληττόμενος υπό άπαισίας προαισθήσεως, ηνεώξε το παράθυρόν του, και κινῶν το ρινόμακτρόν του, ένευσε ν' αναβάλῶσι την ποινήν. Εϊτα, καλέσας ένα τῶν ανθρώπων του,

— Εϊπέ εις τόν διοικητήν ειπεν, ότι εϊναι πολὺ άργά σήμερα, και ἄς αναβληθῆ η εκτέλεσις εις αύριον. Να επναφέρωσι τόν κατάδικον εις την εϊρκτήν.

Επνηλθεν εις την έδραν του ακολουθῶς προσποιοῦμενος ησυχίαν ην δέν εϊχε, και ρίπτων επί της Άλεξάνδρας, ητις εϊστατο πάντοτε ένώπιον αὐτοῦ όρθία και επιτακτική, βλέμμα σκοτεινόν, ισόβλον, και πλήρες λύσσης.

— Εάν δέν θέλῃς να συμμερισθῆς την τύχην αὐτοῦ του ανθρώπου, θα εξηγήσης παραχρημα τούς ασινέτους λόγους η θα τούς αποσύρης όρκιζομένη επί του ευαγγελίου.

— Δέν θ' αποσύρω τίποτε, Μιχαήλ Βεστουγιέφ, και η εξήγησις ην ζητείς θα σε βυθίση εις την μηδαμινότητα, εξ ης δι' ενός ψεύδους εξήλθες

— Εάν διατάξω να σε συλλάβωσι και να σε κλείσωσιν ως τρελλήν μαινομένην Μειδιάμα

περιφρονησως ἐχάραξε τὰ ὄγρα χειρὶ τῆς Ἄλεξάνδρας.

— Τίς θὰ τὸ πιστεύσῃ; . . . Ἄλλως τε, σοὶ τὸ εἶπον, ἡ ἐκδίκησίς μου, ἡ τιμωρία σου, θὰ ὑπάρξῃ καὶ μετ' ἐμὲ, δι' ἐνὸς μόνου μέσου δύνασαι: νὰ σωθῆς, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ πρὸς ἐμὲ ὑπακοή σου.

— Εἶναι λοιπὸν ἐν μυστήριον . . .

— Μυστήριον τρομερὸν, καθότι μοὶ ἀπεκαλύφθη κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν μιᾶς ἀγωνίας: ἐγὼ δὲν ὄφειλον νὰ τὸ φανερώσω, εἰμὴ ἐὰν ἐφθανες εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν αἰσχυρῶν καὶ σκληροτήτων σου! . . . Ἡ ὥρα αὕτη ἐφθασεν.

(Ἐπετα ἡ συνέχεια.)

ΣΥΛΛΟΓΗ

ἸΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΑΙΣ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ. (1)

Ἰ π ὀ

Γ. ΧΡ. ΧΑΣΙΩΤΟΥ.

Προεπαθήσαμεν κατὰ τὸ ἐνὸν ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν κατ' Ἠπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ γλῶσσα ἦν ὁμιλοῦμεν καὶ γράφομεν, δὲν ἴνε, ὡς τινες πιστεύουσι θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλ' ἴνε τελευταία αὐτῆς φάσις ἔχουσα ὅλα ὅσα μακροὶ αἰῶνες ἀπετύπωσαν αὐτῇ ἕνεκα ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Πρὸς τοῦτο ἐπεχειρήσαμεν ν' ἀποδείξωμεν καὶ τὴν ἀναγκαιότητα συλλογῆς πάσης τῆς ἐν ζώσῃ λαλιᾷ φερομένης ὕλης, ἰδίως δημοτικῶν ἀσμάτων, παραμυθίων καὶ παροιμιῶν, ὁποῦθεν θέλει γνωστῇ κάλλιον ἢ νῦν γλῶσσα καὶ θέλει δειχθῆ ὁπόσον συμβάλλει αὕτη εἰς κατάληψιν τῆς παλαιᾶς, ὡς ὁ ἀοιδίμος Ἀδαμάντιος Κοραῆς ἐν πολλοῖς τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἔγραψεν.

Ἄλλ' ἂν ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἴνε τοιοῦτος, οὐχ ἦττον ὅμως καὶ ἔτερον κέρδος καὶ τοῦτο οὐ μικρὸν ἐκ τούτων προεγγίνεται. Ἐκ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων δύναται τις νὰ μάθῃ τὸ ποιητικὸν πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἔθνους ἄδοντος τὰς περιπετείας ὅσας ὑπέστη καὶ ὑφίστα-

ται καὶ παρηγορούμενου, ἢ εὐρίσκοντος ἀναψυχὴν ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἢ οἰκιακοῖς χαρᾶς καὶ λύπης αἰσθήμασιν' ἐκ δὲ τῶν παραμυθίων, ἅτινα εἰσὶν εὐφάνταστά τινα λελυμένα ποιήματα, γίνεται δῆλον διὰ ποίων μὲν μέσων ἀλληγορικῶν προσπαθεῖ νὰ ἠθικοποιήθῃ τὸ στερούμενον ἄλλων ἐπιτηδειοτέρων ἔθνος, τίνα δὲ τὰ ἦθη, ἔθιμα καὶ αἰ ποικίλαι τοῦ βίου περιστάσεις τῶν εἰς κατὰστασιν διανοητικῆς νηπιότητος διατελούντων ἔθνῶν διὰ δὲ τῶν παροιμιῶν τέλος, τῶν ἀλκανάστων τούτων ῥητρῶν τοῦ λαοῦ, παρίστανται καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα εἰς τὸ ἔθνος φιλοσοφικὰ στοιχεῖα. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, καὶ τὰ τρία ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τὸ κυριωδέστατον καὶ ἀλάνθαστον κριτήριον ἢ κάτοπτρον ἐν ᾧ δύναται τις νὰ ἴδῃ ὅλοσχερῶς ἀντανακλώμενον τὸ ἔθνος.

Ταῦτα δ' ἐξετάζων τις δὲν δύναται νὰ μὴ τὰ θαυμάσῃ καὶ κακοδαιμονίῃσιν πολλάκις τὸς πολιτείας ἐκείνας, ὅτι ἀφίνουσι τοιαῦτα μεγαλοφυῆ δημοτικὰ πνεύματα νὰ διέρχωνται ἀκαλλιέργητα καὶ ἄγνωστα τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅτι δὲ πολλὰ πολλάκις αὐτῶν φαίνονται ὑπερακοντίσαντα τὸ καθ' ὅλους τοὺς τύπους τραφέν καὶ παιδευθέν πνεῦμα τῶν λογίων δὲν τεκμαίρεται σαφῶς ὅτι δυνάμει ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ στοιχεῖα, ὅσα προήγαγον εἰς τὸ μέσον τοὺς μεγάλους ἀνδρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἀλλαγῇ; Ἄν δὲ ταῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα καὶ οἱ μεγαλοφύεστεροι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀδυνατοῦσι νὰ στερήσωσι τοῦ προσήκοντος θαυμασμοῦ, ὁποῖα ἀρὰ γε μετὰ τὴν δημοτικὴν παιδευσιν δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν ἐθνικὰ ἔργα, ὧν κατὰ δυστυχίαν τὰ πλεῖστα τῶν τῶς ἐκδοθέντων (ἄφησε ὁποῦ δὲν ἴνε καὶ τοιαῦτα) μόνον διὰ νὰ σκοτίζωσι τοὺς νεωτέρους γραμματολόγους τοῦ ἔθνους μας ἐγένοντο καὶ νὰ ὠφελῶσι μίαν ἐργατικὴν τάξιν; Ἐλπίζωμεν ὅτι ἐλεύσεταί ποτε ἡμέρα καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις πατρικῶς μεριμνήσῃ καὶ τὰ ἐκ τούτου προερχόμενα καλὰ συνειδυῖα θὰ φροντίσῃ ν' ἀπολαμβάνωσιν ὅλων τῶν περιθάλψεων καὶ συνδρομῶν καὶ οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι νέοι καὶ νέαι τῶν ὁποίων ἡ εὐτελής καλύβη καὶ ἀπλοϊκὴ ἀνατροφή κατ' οὐδὲν ἐκώλυσε πολλὰ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐν τισὶ τῶν νεωτέρων ἔθνῶν πνεύματα νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἐαυτῶν μεγαλοφυΐαν δι' ἔργων μεγάλων καὶ θυμαστικῶν ἄπερ κέρδος καὶ τιμὴν οὐ τὴν ἐλαχίστην εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν περιψύαν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τοῦ λαοῦ πνευματικῶν

κῶν προϊόντων γενικῶς, ἰδίᾳ δὲ περὶ μὲν τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων εἶπομεν ἐν τῇ συλλογῇ αὐτῶν τὰ δέοντα, ἐνταῦθα δὲ περὶ τῶν παραμυθίων ὡς εἰκὸς ἐρχόμεθα νὰ εἰπώμεν τὰ κατὰ δύναμιν.

Τί ἴνε μῦθος;

Ὡς γνωστὸν πρὸς εὑρεσιν τῆς πρώτης σημασίας πάσης λέξεως ἀνάγκη ν' ἀνατρέχωμεν εἰς τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῆς, οὐχ ἦττον ὅμως δυνάμεθα ἐκ τῆς ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις τῆς Ἑλλάδος ποιήμασι τοῦ Ὀμήρου χρήσεως τῆς λέξεως « μῦθος » νὰ μάθωμεν ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς ἐσήμαινε διήγησιν ἀπλῶς εἴτε ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ, ἄλλαις λέξεσιν, ἐταυτίζετο σχεδὸν τῷ « λόγος » ἐν τῇ προβάσει δὲ τοῦ χρόνου ὁ μῦθος κατέλαβεν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, ἔμεινε εἰς τὴν ἐπὶ ψευδοῦς ἢ πεπλασμένης διηγήσεως σημασίαν.

Ἄλλο δὲ νῦν ὅτι πάντα τὰ ἔθνη κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἀρχὴν καὶ νηπιακὴν ἡλικίαν ἀναγκαιῶς ἔχουσι παραδόσεις τινας, αἵτινες τῆς ἱστορίας ἀπούσης προφορικῶς μεταδιδόμεναι τοῖς ἐπιγεγενημένοις μεταπλάττονται καὶ μεταποιοῦνται. Ἐξ αὐτῶν ἀποτελέσθη ἡ μυθολογία πάντων τῶν ἔθνῶν οἱ ἀρχαῖοι μάλιστα Ἕλληνας ὁμολογουμένως ἀπετέλεσαν καὶ ἔπλασαν τὸ μὲν ἐν γνώσει τὸ δὲ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ, τῆς πλαστικῆς τῶν διανοίας συμπαρομαρτούσης καὶ τῆς φύσεως τοῦ τόπου ὑποβοηθούσης, τὸ τελειότερον καὶ ποιητικώτερον μυθολογικὸν σύστημα, ἐν ᾧ πάνυ ἐπιδεξίως καταφαίνεται ὁ συνδυασμὸς ἀρχαίων συμβεβημένων μετὰ τῆς ἐν αὐτοῖς παραστάσεως τῶν τῆς φύσεως ποικιλιῶν καὶ μεταβολῶν.

Ἐκ τῆς γενικωτέρας σημασίας τοῦ μῦθου, καθ' ἣν οὗτος φαίνεται ὡς ἀλληγορικὴ τις παράστασις φυσικῶν φαινομένων ἢ ἀνθρωπίνων πράξεων, ἔμεινε πρώτιστα κύριος ἔχουσα ἢ τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις κατὰ ζῶηράν καὶ ἀστείαν ἀντίληψιν διὰ ζωικῶν σχέσεων ἀλληγοροῦσα. Τοιοῦτοι μῦθοι πλάττονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ διασώζονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοιοῦτους μῦθους ἔπλασαν ἢ συνήγαγε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὁ σύγχρονος τοῦ Σόλωνος μυθοποιὸς ἢ μυθογράφος Αἴσωπος, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρονται μέχρις ἡμῶν οἱ λεγόμενοι Αἰσώπειοι μῦθοι. Τοιούτους μῦθους ἀρχαῖοι ποιῶνται καὶ συγγραφεῖς οὐκ ὀλίγους πρηνεῖραν ἐν ταῖς ποιήμασιν ἢ συγγραμμάσιν αὐτῶν.

Ποῖον δὲ ἀξίαν εἶχον οἱ τοιοῦτοι μῦθοι καὶ ὁποῖαν ἀπέδιδον αὐτοῖς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας δεικνύουσι τὸ μὲν τὰ ὀνόματα Σωκράτους, Δημη-

τρίου Φαληρέως καὶ Θεοπόμπου, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐν τῷ δεσποτικῷ ὧν ἐζήτει νὰ εὕρῃ ἀναψυχὴν ἐν τῇ στιχοουργίᾳ μύθων Αἰσώπειων, οἱ δὲ λοιποὶ δὲν ἐθεώρησαν ἀνάξιον ἐαυτῶν τὴν συναγωγὴν μύθων, τὸ δὲ καὶ ἡ τιμὴ, ἣς ἀπελάμβανε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νῦν ἐτι ἀπολαμβάνει ὁ Αἴσωπος. Σώζεται μάλιστα μέχρις ἡμῶν ἐπιγράμμα ὑπὸ τοῦ Ἀγαθίου (1) ἀναφερόμενον ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἀγαματοποιοῦ Λυσίππου τοῦ Σικυωνίου ποιηθέντι ἀγάλματι καὶ ἔχει μεγίστην ἀξίαν προσέτι καθ' ὅσον γίνεταί σύγκρισις τῶν μύθων πρὸς τὰ γνωμικά. Ἴδου αὐτό:

« Εὖγε ποιῶν, Λυσίππε γέρον, Σικυῶνι πλάστα, δαίκελον Αἰσώπου στήσασο τοῦ Σαμίου ἐπὶ τὰ σφῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ κείνοι μὲν ἀνάγκη ἔμβαλον, οὐ πειθῶ, φθέγμασι τοῖς σφετέροις ὅς δε σοφοῖς μῦθοις καὶ πλάσμασι καίρια λέξας παίζων ἐν σπουδῇ πεεῖθε εἰς ἔχε φρονέειν. φευκτὸν δ' ἐν τρηχεῖα παραινέσι: ἡ Σαμίου δὲ Ἰὸ γλυκὺ τοῦ μῦθου καλὸν ἔχει δέλεαρ.»

Παρακολουθῶν δὲ τις τὰς πρὸ Χριστοῦ καὶ μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εὐρίσκει μυθοποιούς καὶ μυθογράφους καθ' ὅλον δ' αὐτὸ τὸ διάστημα μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐνδεκάτης μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδος καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ὀλίγον ἐπηρέασαν τοὺς πρώτους τούτους μῦθους μῦθοι ξένοι καὶ μάλιστα Ἀσιατικοὶ μεταφρασθέντες ἢ ἄλλως πως διαδοθέντες. Ὁ μῦθος μικρὸν πρὸς μικρὸν ἀπὸ τῶν ἀνθρωποποιημένων ζῶων μετεφέρθη καὶ εἰς ἀνθρώπους τελευταῖον ἐπικρατήσαντας ἐν τοῖς μῦθοις. Τὸ κατ' ἀρχὰς δ' ἦτο σύντομος καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε καὶ ἔχει μεγαλειτέραν σημασίαν ἐγράφετο δὲ εἴτε εἰς ἔμμετρον εἴτε εἰς πεζὸν λόγον κατὰ τὴν φυσικὴν τῆς γλώσσης ἀνάπτυξιν ἢ τὴν τοῦ μυθογράφου ἐπιτήδευσιν ὕστερον ὅμως ἐπεξετάθη ἐπὶ πολὺ, καὶ ὡσάν νὰ μὴ ἤρκει τοῦτο ἔλαβε καὶ ἰδιαίτερον ὄνομα, παραμύθιον, εἴτε ἐκ τοῦ παραμυθικοῦ καὶ καταπραυντικῆς, ὅπερ ἐνέχει ὁ μῦθος, εἴτε καὶ ἐξ ἄλλης τινος αἰτίας. Ἄν δὲ δὲν ἠθέλαμεν προσκρούσει εἰς ὅτι πολλοὶ εὐτράπελοι κυρία καὶ καλοκαμωμένοι νέοι ἔχουσιν ἰσρώτερον θὰ ἐτολμούσαμεν νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ μυθιστορήματα προήλθον ἐκ τῶν παραμυθίων, ἢ ἄλλως ὅτι τὰ μυθιστορήματα ἴνε μακρὰ παραμύθια, ὡς ὁ ἀοιδίμος Α. Κοραῆς ἀπεφηνάτο ποῦ.

Τοιοῦτος ὧν ὁ μῦθος οὐκ ὀλίγον ἐπενήργησεν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ

(1) Ἀνάλεκτ. Βρυχ. Τομ. Γ'. σελ. 15.

1866

(1) Εὐχαρίστως ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ὑπὸ τὰ πιστήρια εὐρισκομένης συλλογῆς τῶν παρὰ τοῖς Ἠπειρώταις παραμυθίων τὸν περὶ δημοτικῶν προϊόντων καὶ ἰδίως μύθων πρόλογον καὶ καταχωρίζομεν ἐν τῇ « Χρυσάλλιδι » χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν. σημ. συντ. Χρυσάλλ.

ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καθόλου. Ἄν δὲ θελήσωμεν νὰ παρεδεχθῶμεν ὅτι ὁ μῦθος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἴνε παράδοξον διήγημα ἐπινοούμενον ὑπὸ τῶν μητέρων ἢ τιτῶν διὰ τὰ παιδιά πάλιν ἐμπεριέχονται ἐν αὐτῷ ἅπαντα. τὰ ἠθικὰ ἐκεῖνα στοιχεῖα ὅσα δύνανται νὰ ἐπενεργήσωσιν ἐπωφελῶς ἐπὶ τε τῶν παιδίων καὶ τῶν ἐν διανοητικῇ νηπιότητι διατελούντων ἀνθρώπων καὶ ἐθνῶν. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ὡς πλεῖστον ἡ συμβαδίζουσα τῇ ἀμαθείᾳ δεισιδαιμονία ἔχει ἐν πολλοῖς τὰ πρωτεῖα, καὶ οὕτως ὅμως δὲν ἐκλείπει ἐκ τοῦ μύθου ὁ ἠθικὸς σκοπὸς, τὸ καλὸν τοῦτου δέλεαρ.

Ἴδου δὲ πῶς παρ' ἡμῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραδίδονται οἱ μῦθοι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, οἵτινες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τούτους. Τὴν νύκτα ἰδίως τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τῆς ἐστίας μιᾶς τινος οἰκίας οἱ γέροντες συνέρχονται· οἱ μὲν ἄνδρες κάθονται σταυροποδητὶ καπνίζοντες καὶ τὰ ἀνώτατα ἄκρα κατέχοντες, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ ἰδίως αἱ γυναῖκες πλεῖστον κείμεναι καὶ ὡς πλεῖστον τὴν ἠλακάτην παρὰ τὴν ὄσφιν ἔχουσαι ἐκτελοῦσι τὸ ἔργον τῶν. καὶ τὰ κοράσια δὲ καὶ τὰ παιδιά τὰ μὲν ἐντεῦθεν, τὰ δ' ἐκείθεν παρακαθήμενα καὶ ἐπιτήδεια πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν ἐργαζόμενα περιμένουσιν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν ἐναρξίν τῆς παραμυθολογίας. Ὄταν σημάνῃ ἡ ὥρα ἢ πρὸςβυτέρα ἢ ἐπιτηδειότερα τῶν γυναικῶν ἀρχεται τοῦ ἔργου χαίρετῶσα τοὺς παρισταμένους καὶ τὰς περιεσπόμενας καὶ προδιαθέτουσα περὶ τῆς ἀληθείας ἢ μὴ τοῦ διηγουμένου (1) (ἦταν καὶ δὲν ἦταν μιὰ φορὰ καὶ ἕναν καιρὸν). Πάντως δὲ καὶ πᾶσαι ἀκούουσι μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ σιωπῆς. Ταύτην μετὰ τὸ τέλος διαδέχεται ἑτέρα ἢ ἀνὴρ. Οὕτω καὶ χωριστὰ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ μόνοι ἢ μετ' ἄλλων, δύο ἢ τρεῖς, μεταδίδουσιν ἄλλοις τὰ παραμύθια τὰ τε ἐκ παραδόσεως καὶ ἄλλα ἐνίοτε προσθέτουσιν ἐπαυξάνοντες οὕτω τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ἕκαστος δὲ δίδει αὐτοῖς τὸν συνῆθη γλωσσικὸν καὶ διηγηματικὸν χρωματισμὸν.

Ἄν θελήσωμεν ἤδη νὰ γνωρίσωμεν τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα παντὸς ἔθνους ἀναμφισβήτητον ὅτι πρὸς τοῦτο τὰ μέγιστα συντελοῦσι καὶ οἱ μῦθοι, ὡς ἐν ἀρχῇ εἶπομεν. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην πᾶς τις δύναται νὰ διῶδῃ καὶ δὲν νομίζομεν ἀναγκαῖον πρὸς ὑποστήριξιν ταύτης ν' ἀναφέρωμεν ὅσα σοφοὶ ἄνδρες τῆς Εὐρώπης περὶ τούτου

(1) τοιοῦτό τι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἄπαντα. πρὸς Πλάτ. Φαῖδρ. κεφ. 43 σελ. 49, Β. Ἀριστοφ. πολλαχοῦ καὶ ἄλλους.

ἔγραψαν. Ἐπαναλαμβάνομεν λοιπὸν πάλιν ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐκτὸς τῆς παρ' ἡμῶν ἐπιδικωμένης ἴνε χρησιμωτάτη ἡ συλλογὴ μύθων.

Καὶ τῶ ὄντι· οἱ ἀκάματοι Γερμανοὶ ἔπρεπε καὶ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας αὐτοὶ πρῶτοι νὰ θέσωσι χεῖρα· μάλιστα δὲ οἱ ἀδελφοὶ Grimm (1) προσεπάθησαν οὐ μόνον νὰ συλλέξωσι γερμανικοὺς μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῶς κατατάξαντες νὰ παραβάλλωσι τούτους πρὸς ἄλλων ἐθνῶν μύθους, ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ὁποίων πολλὰ καὶ καλὰ προσγίγνεται εἰς τὸν διερευνῶντα τὴν τῶν διαφόρων ἐθνῶν συγγένειαν καὶ ἀλληλεπίδρασιν. Εὐχαρίστως δ' ἀναφέρομεν ὅτι μέχρι τοῦ νῦν ἐγένοντο πολλῶν ἐθνῶν συλλογαὶ μύθων (2).

Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι; Ἡμεῖς οἱ καλούμενοι Ἕλληνας πᾶν ἄλλο ἢ τοῦτό ποτε ἐφαντάσθημεν, καὶ ἂν τις θελήσῃ νὰ τὸ κἀνὴν ἔχομεν τὴν καλωσύνην νὰ τοῦ καταγινώσκωμεν χωρὶν. Καὶ ὅμως χάρις μεγίστη ὀφείλεται εἰς τὸν γνωστὸν ἐν τῷ φιλολογικῷ κόσμῳ διὰ πολλῶν αὐτοῦ σπουδαίων διατριβῶν J. G. v. Hahn, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξέδωκε γερμανιστὶ εἰς δύο τόμους Ἑ λ λ η ν ι κ α καὶ Ἀ λ θ α ν ι κ α πα ρ α μ ῦ θ ι α (3). Ἐκ τῆς ἐρεύνης δὲ τούτου καὶ τῆς πρὸς ἄλλων ἐθνῶν μύθους παραλλήλου σπουδῆς πλεῖστα καὶ σπουδαιότατα ἀποτελέσματα πορισάμενος (ἰδὲ zweit.

(1) Vorrede zu den Kinder- und Hausmärchen. Auflage 6. 1830 S. LXVII.

(2) Πρὸς. Griechisch. u. Alb. Märch v. Hahn. erst. Band. S. 64.

(3) Griechische und Albanische Märchen, gesammelt, übersetzt und erläutert von J. G. v. Hahn, k. k. consut für das östliche Griechenland. (2 Bänd.) Leipzig, 1864. Ὁ πολυμαθὴς καὶ σοφὸς J. Hahn ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ προτάσσει τοὺς τῆς Ἠπείρου μύθους (σελ. 65—268 τοῦ πρώτου τόμου) τεσσαράκοντα ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν καὶ τρεῖς ἑτέρους ὀνομαστὶ ἐν τῷ δευτέρῳ σελ. 62—64 70—71). ὅτι δὲ ἡ πολυμαθὴς Ἠπειροσὺν ἐγένετο προσφιλὲς ἀντικείμενον αὐτῷ πρὸς φιλολογικὴν ἐρευναν δεικνύει τὸ πολῦτιμον καὶ οὐκ ὀλιγότιμον αὐτοῦ σύγγραμμαι Albanische Studien (Heft. III) Iena 1854 ἐν ᾧ ἐκτὸς τῶν περὶ τῆς ἀλβανικῆς γλώσσης ἐρευνῶν του καὶ τῆς προσπαθείας τοῦ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ νῦν Ἄλβανοι ἴνε αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλασγοὶ πραγματεύεται μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιτυχίας καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν τῆς Ἠπείρου ζητημάτων. Ὡς Ἠπειρώται καὶ ὡς πλεῖστα ὠφελήθητες ἐν ταῖς περὶ Ἠπείρου μελέταις ἡμῶν ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐκφράζομεν νῦν πρῶτον δημοσίᾳ τὴν πρὸς τὸν ἀκάματον τοῦτον ἄνδρα εἰγνώμοσύνῃ ἡμῶν.

Theil. S. 475 κεφ. τοῦ ἰδίου συγγράμματος) ἐχρησίμευσεν οὐ μικρὰ ἀφορμὴ καὶ ἐλαττήριον εἰς τὴν τοῦ πρῶτου ἔργου ἐπιχείρησιν, τὴν ἀνά χεῖρας συλλογὴν.

Ἡ συλλογὴ ἡμῶν φέρει μόνον Ἠπειρωτικὰ παραμύθια· προσεπαθήσαμεν δὲ καὶ ἐνταῦθα νὰ μείνωμεν συνεπεῖς πρὸς ἑαυτοὺς ἀκολουθοῦντες τὴν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀσμάτων διχαρχαχθεῖσαν ὁδὸν, δι' ἧς προσπαθοῦμεν ὅσον τὸ δυνατόν νὰ διατηρῶμεν πιστῶς κατὰ τε τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν γραφὴν ἀνέπαφα τὰ παρὰ τοῖς Ἠπειρώταις δημοτικὰ προϋόντα.

Τρία δὲ ὅλα βιβλία ἀπαρτίζουν τὴν συλλογὴν ἡμῶν, τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τῶν ὁποίων περιέχει Παραμύθια καὶ μικροὺς τινὰς περὶ τὸ τέλος μύθους, μετ' ἐπιμυθίων, τὸ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον σημεῖωται παρεκβατικῶς ἐπὶ τε τῆς οὐσίας τῶν μύθων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἠθῶν καὶ ἐθίμων, δεισιδαιμονίων καὶ προλήψεων μετὰ παραλληλισμοῦ πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Hahn ἐκδοθέντας καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων, ἐν τέλει δὲ προστίθεται Γλωσσάριον Ἠπειρωτικῶν λέξεων τῶν ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ καὶ εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ φερομένων δυσλήπτων καὶ σπανίων.

Ἡ δὲ οἰκονομία τέλος ἐκρίναμεν καλὸν καὶ ἀναγκαῖον νὰ γείνη οὕτως ὥστε ἡ μὲν ὕλη νὰ ταχθῇ κατὰ περιοχὰς καὶ χώρας τῆς Ἠπείρου, νὰ ἐπιφυλαχθῇ δὲ ἡ κατ' εἶδος διαίρεσις ἐν τινι τοῦ τρίτου βιβλίου πίνακι.

Ἐκ τῆς ὑπὸ πολλῶν ἡμετέρων τε καὶ ξένων γενομένης ἐπιδοκιμασίας τῆς συλλογῆς τῶν κατ' Ἠπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων ἐνθαρρυνόμενοι προβαίνομεν ἤδη θαρραλεώτερον εἰς ἐκδοσιν καὶ τῆς συλλογῆς ταύτης καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ κατορθώσωμεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ φέρωμεν εἰς πέρας καὶ συλλογὴν τῶν παρὰ τοῖς Ἠπειρώταις παροιμιῶν.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἀποτίομεν τῇ πατρίδι μικρὸν φέρον εὐγνωμοσύνης ἀνθ' ὧν παρ' αὐτῆς ἐλάβομεν καὶ ἄλλοι τῶν Ἠπειρωτῶν θὰ σπεύσωσι τὰς τοῦ πρώτου ἔργου ἐλλείψεις ν' ἀναπληρώσωσι. θὰ δοθῇ δ' ἴσως ἀφορμὴ καὶ ἄλλοις ἄλλων ἐπαρχιῶν νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν τῶν καὶ εἰς τὰ περιφρονούμενα νῦν κατὰ δυστυχίαν δημοτικὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους προϋόντα.

Γ. Χ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ.

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Μάϊον τοῦ 1866.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ.

ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ὑπὸ Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ.

Ὁ δὲ Ἔκτωρ στ' Ἀλεξάνδρου εὐθὺς τρέχει τὴν οἰκίαν,
τὴν ὅποιαν εἶχε κτίσει, μ' ὄσους ἦσαν εἰς τὴν Τροίαν
Ἀρχιτέκτονας, ὁ Πάρις, εἰς αὐλὴν διηρημένην,
καὶ εἰς θάλαμον, κισθῶρνα, καὶ λαμπρότατα κτισμένην,
εἰς τοῦ Ἐκτορος πλῆσιον, καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς του,
στὴν ἀκρόπολιν ἐπάνω. εἰς αὐτὴν ὁ ἀδελφὸς του
Ἔμβηκε, καὶ ἕνα ὄρου πηχῶν ἕνδεκα κρατούσε,
τοῦ ὁποίου ἡ χαλκίνη αἰχμὴ ἀκτινοβολοῦσε.
Μὲ χρυσὸν δεμένη κύκλον στὸ μακρὸ κοντάριον του
προχωρήσας ὁ ἀνδρὲς μέσα εἰς τὸν θάλαμόν του,
τὸν εὗρηκε κισθολεῖτο καθαρῶν τ' ἀρματῶν του,
τὴν κυκλοτερῆ ἀσπίδα, τὸν ὠρῶρον θώρακά του,
καὶ ἔδοκίμαζε τὰ τόξα. Ἡ δ' Ἀργεῖα του Ἐλένη,
μεταξὺ θεραπαινῶν καὶ ἐκείνη καθήμενη,
ταῖς ἐμοίραζε τὰ ἔργα. εἰς αὐτὸν τὸ βλέμμα ῥήξας
μὲ σκληροῦς ὁ Ἔκτωρ λόγους τὸν ὠμίλησ' ἐπιπλήξας.

Ἔϊναι, ἄθλιε! σκληρότης νὰ φυλάττης τὸν θυμὸν σου·
Ἐκβα τὴν φθορὰν νὰ ἔβης ἔξω τῶν συμπολιτῶν σου,
Ὅπου πίπτουν πολεμούντες γύρω, στὴν Τρωάδα ὄλην
δι' ἐσὲ π' ἀνάει τόσος πόλεμος περὶ τὴν πόλιν.
Μολαταῦτα, σκληρὲ Πάρι, καλὸς εἶσαι νὰ ὑβρίσης,
Ἄν κανένα στρατιώτην ἤθελε παρατηρήσης
θελόντα τὸν σκληρὸν Ἄρην καὶ τὰς μάχας νὰ ἀφήσῃ·
Ἄλλὰ σῆκου πρὶν τὴν πόλιν ὁ ἔχθρὸς τὴν πυρπολήσῃ.

Ὁ Ἀλεξάνδρος εἰς ταῦτα τὸν ἀπήντησ' ὁ ὠραῖος·
Δὲν τ' ἀρνούμαι, θεεῖ Ἔκτωρ, μὲ ἐπέπληξας δικαίως·
Πλὴν ν' ἀποκριθῶ νομίζω δίκαιον, καὶ ἀκουσὸν μου·
Ὅχι τόσον διὰ πάθος κατὰ τῶν συμπολιτῶν μου
κάθομαι εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅσον πρὸς παραμυθίαν,
Ἐπειδὴ μοῦ καταθλίβει πικρὰ λύπη τὴν καρδίαν
καὶ ἡ συμβία μου ἀκόμη, Ἔκτωρ, διεγείρουσά με,
μὲ γλυκεῖς, θελκτικὸς λόγους τόσσα ἐρεθίζουσά με,
μ' ἀνάψῃ τὸ αἶμα ὄλον εἰς τὸν πόλεμον νὰ δράμω·
Ναί! τὸ βλέπω δὲν μποροῦσα καλλιώτερα νὰ κάμω·
Στέφει ἡ θεὰ ἡ Νίκη ἀμοιβαίως τὴν ἀνδρείαν·
Πρόσμιε λοιπὸν ὀλίγον νὰ ἴδουθῶ τὴν πανοπλίαν·
Ἡ σὺ ὕπαγε, κισθῶσας τὸ κατόπι σου θὰ τρέξω,
καὶ ἐλπίζω σὲ προφθαίνω, πρὶν ἐκθῆς τὴν πόλιν ἔξω.

Ἐἶπεν ὁ δὲ μέγας Ἔκτωρ σιωπῶν εἰς ταῦτα μένει·
μὲ ἠδεῖς δὲ τότε λόγους τὸν ὠμίλησ' ἡ Ἐλένη·
Σεβαστὲ ἀνδράδελφέ μου, ἐμοῦ τῆς ἀδιαντρόπου
τῆς αἰτίας τόσων φόνων, τῆς αἰσχρᾶς καὶ κακοτρόπου!
Ὡ! ἐκείνην τὴν ἡμέραν ποῦ ἡ μήτηρ μ' ἐγεννοῦσε,
σφοδρὰ θύελλα ἀνέμου εἶθε τότε νὰ ὀρμούσε,
καὶ εἰς βροντῶν, ἢ εἰς θαλάσσης κύμα νὰ μὲ εἶχε ῥήξεν,
καὶ τὸ κύμα, πρὶν συμβῶσιν αὐτὰ νᾶθελε μὲ πνίξεν.
Ἄφου πλὴν αὐτὰ νὰ γένουν τ' ἀπεφάσιεν ἡ τύχη,
Ἄνδρα ἀνδρείοτέρον του κᾶν νὰ εἶχα ἐπιτύχει,
νὰ ἡσθάνετο τὰς ὑβρεῖς τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν αἰσχύνῃ·
Ἄλλ' αὐτὸς μ' αὐτὰς τὰς φρένας αἰωνίως θέλει μείγειν,

Ἄπ' αὐτὴν τὴν ἀφροσύνην πώποτε αὐτὸς δὲν παύει,
Καὶ προβλέπω, θάλλῃ ὄρα, τὰ ἐπίχειρα θὰ λάβῃ.
Ἄλλὰ ἐμὲ, θεῖε Ἐκτωρ, κάθησον σ' αὐτὸν τὸν θρόνον·
Βλέπω μ' ἐντροπὴν τὸ πλῆθος καὶ τῶν μόχθων καὶ ἀγώνων,
Τοὺς ὁποίους ὑποφέρεις διὰ τὴν ἀναισχυντίαν
Καὶ ἐμοῦ, καὶ διὰ τούτου τὴν φρικτὴν παρανομίαν,
Δι' ἡμᾶς φεῖ! τοὺς ὁποίους μᾶς ἐπλάκωσ' ὄργῃ θεῖα,
Καὶ ἡ μνήμη μας θὰ μείνῃ καὶ αἰσχρὰ, καὶ αἰωνία·
Ὅχι, ἀπεκρίθ' ὁ Ἐκτωρ, ὦ Ἐλένη, δὲν καθίζω·
Κλίσιν πρὸς ἐμὲ κιάγαπην ὅτι ἔχεις τὸ γνωρίζω·
Ἡ καρδιά μου πλὴν βράζει εἰς τὴν μάχην νὰ δρῆσω,
Πρὸς βοήθειαν τῶν Τροίων ἀφειδίως νὰ πολεμήσω.
Μὲ ποθῶν νὰ μὲ ἰδῶσιν. Σὺ δ' εἰς τούτου τὴν καρδίαν
Τόλμην ἐμπνευσον. Ἄς δράμῃ πρὶν ἐκθῆ ἀπὸ τὴν Τροίαν·
Στὴν οἰκίαν πετῶ τῶρα νὰ ἰδῶ τὴν σύζυγόν μου,
Τοὺς οἰκιακούς μου ὄλους, καὶ τὸν φιλάτατον υἱόν μου·
Ζωντανὸς ἐγὼ δὲν ζεύρω ἐὰν ἔχω νὰ γυρίσω,
Ἡ τὸ σῶμά μου ἂν μέλλω εἰς τοὺς Ἀχαιοὺς ν' ἀφήσω·
Ταῦτα εἶπε, κ' ἐν τῷ ἄμα ἀπ' ἐκεῖ ἀναχωρεῖ,
Καὶ εἰς τὰ Παλλάδιά του ἔφθασεν ἐν ἀκαρεῖ·
Πλὴν δὲν εὔρε στὴν οἰκίαν τὴν ὠραίαν σύζυγόν του,
Αὐτὴ πρὶν μὲ τὸν υἱόν της καὶ τὴν εὐμορφὸν τροφόν του
Σ' ἕνα πύργον τῆς Τρωάδος ἔστεκε θρηνηλογοῦσα·
Ὡς ὁ ἔνδοξος ὁ Ἐκτωρ εἶδεν ὅτι εἶν' ἀπούσα,
Ἐσταμάτησε στὴν ὄψαν, καὶ τὰς κόρας ἐρωτᾷ,
Ποῦ εἶναι ἡ Ἀνδρομάχη, νὰ τὸν εἰπῶσι ζητᾷ,
Εἰς κάμμιναν της ἀνδραδέλφην πάγησε, ἡ συνυμνάδα,
Ἡ νὰ δυσωπήσ' ὑπέγε μετὰ τὰς Τρώας τὴν Παλλάδα·
Τὴν ἀλήθειαν νὰ τὸν εἰπῶσι τὰς προσταζέει καθαράν.
« Οὐτε εἰς τὰς συγγενεῖς ὑπέγε, τὴν ἀλήθειαν φανεράν
Ἄκουσον, ἀφοῦ προσταζέεις, ἀλλὰ οὐτε προσφοράς
Στὸν βωμόν προσφέρει τώρα Ἀθηναῖς τῆς τρομερῆς,
Ἀπεκρίθη ἡ φρονίμη οἰκοφύλαξ ἡ πιστὴ,
Ἄλλ' ὡς ἐκφρον εἰς τὸ τεῖχος Ἀνδρομάχ' ἡ σεβαστὴ,
Ἐτραξε κ' ἐπιπληγμένη, κ' ἡ τροφὸς μὲ τὸν υἱόν,
Ἄμα ἔμαθον τὴν νίκην τὴν λαμπρὰν τῶν Ἀχαιῶν,
Τῶν δὲ Τρώων μας τὴν ἦσαν τὴν δεινὴν καὶ τρομεράν.
Μόλις ἤκουσεν ὁ Ἐκτωρ τὴν πιστὴν οἰκοκυράν,
Κι' ἀπὸ τὴν οἰκίαν ἔξω ὤρμησε στὰς ἀγνίας,
Ἐδραμα τὸν αὐτὸν δρόμον κ' ἔφθασε εἰς τὰς Σκαίτας,
Ἄπ' αὐτὰς στὸν κάμπον ἔξω ἐνῶ ἦτο νὰ χυθῆ.
Ἐτραξεν ἡ Ἀνδρομάχη ἀντικρῦ του νὰ ἐλθῆ,
Ἡσιώσας θυγάτηρ, τ' ἀνάκτος τῆς Κιλικίας,
Καὶ κροτοῦ τῆς δασύδους Θήβης τῆς Ὑποπλακίας.
Ἄπ' αὐτὸν ἔλαβ' ὁ Ἐκτωρ λαμπρὰν προῖκα καὶ πλουσίαν,
Μὲ αὐτὴν τὴν Ἀνδρομάχην τὴν φιλότατην του συμβίαν.
Τὸν ἀπάντησε στὰς κόλας μὲ αὐτὴν τῆς τὴν τροφόν,
Ἡτις ἔφερε στὸν κάμπον τὸν μονακριβὸν του υἱόν·
ἦτο εὐμορφὸν τὸ βρέφος, σὺν ἀστέραις φαινοῖς,
Καὶ Σκαμάνδριον τὸν κραεῖ ὁ πατὴρ ὁ ποσεινός·
Ἄστυάνακτα οἱ ἄλλοι Τρωαδίται τὸ καλοῦσι,
Ὅτι Ἐκτορα ὡς τεῖχος τῆς Τρωάδος θεωροῦσι.
Τὸ κυττάζει ὁ ἀνδρείος καὶ σιωπηλὸς γελᾷ,
Δακρυσιμένη ἡ Ἀνδρομάχη πλησιάζει, τοῦ μιλεῖ
Ἀφοῦ τοῦσφιξε τὴν χεῖρα, « Ἡ μεγάλη σου ἀνδρεία
Τοῦ θανάτου σου θὰ γένει, φιλοκίνδυνε, αἰτία!·
Δὲν λυπᾷς αὐτὸ τὸ βρέφος καὶ ἐμὲ τὴν ἀτυχῆ!
Χήρικι θὲ νὰ μὲ ἀφήσῃς γρήγορα τὴν δυστυχῆ!

Οἱ ἔχθροί θὲ νὰ δρῆσῶσιν, ὄλοι νὰ σὲ θανατώσῶσιν
Πλὴν κ' ἐμὲ, ἐὰν σὲ χάσω, εἰς τὸν Ἄδην ἂν μὲ δώσῶν·
Ἄν ὁ θάνατος σ' ἀρπάξῃ, τί παρηγορία ἄλλη
Θὰ μοῦ μείνῃ, παρὰ λύπη αἰωνία καὶ μεγάλη.
Ἡ ταλαίπωρος δὲν ἔγω ἢ πατέρα ἢ μητέρα,
Μοῦ ἐσκότωσ' ὁ Πηλεΐδης τὸν γλυκύτατον πατέρα,
Ὅτ' ἐπόρθησε τὴν Θήβην τὴν μεγάλην καὶ λαμπρὰν·
Δὲν τὸν σκύλευσ' ἀπὸ σέβας, ἀλλ' ἐπάνω εἰς πυρὰν,
Τὸν κατέκαυσε μὲ ὄλην τὴν καλὴν του πανοπλίαν,
Τοῦ ἀνήγειρε μνημεῖον κ' εἰς αὐτὸ μίαν συστιγχαίαν
Νύμφην αἰ ὄρασι ἀδελφὸν ἀπὸ πτελέας,
Πλατυθύλλου καὶ δασυδαίης, κιάπο λυπηρὰς ἱτέας.
Τοὺς ἐπτά δὲ τοὺς υἱούς του τοῦ ἀθλίου μου πατρός,
Διὰ μῖας στὰς ποιμένας μέσα τοὺς ἐφόρῳσ' ὁ σκληρός·
Τὴν μητέρα μου δὲ μόνην, ἀφοῦ ἔφερε στὴν Τροίαν,
Τὴν ἀπέλυσε μὲ λύτρα, μὲ ἐξαγορὰν πλουσίαν,
Καὶ ἐπέστρεψε στὴν Θήβην, εἰς τὰς πατρικὰς ἐστίας,
Καὶ Βασίλισσα, ὡς πρῶτα, ἦτο τῆς Ὑποπλακίας.
Πλὴν τὴν κτύπησε καὶ τούτην τῆς Ἀρτέμιδος ἡ χεῖρα,
Κροσσὴν κιάπο τοὺς δύο μ' ἔκαμην ἡ σκληρὴ μοῖρα·
Ἐσέ, φιλάτε μου Ἐκτωρ, ἐσέ πλέον καὶ πατέρα,
Ἐσέ, ἔχω σύμβιον μου, ἀδελφόν μου καὶ μητέρα.
Εὐσπλαχνίσου μας, μὴν κάμῃς τὸν υἱόν σου ὄψανόν·
Εἰς τὸν πόλεμον μὴν ἐκθῆς, τὸν σκληρὸν καὶ τὸν δεινόν·
Μεῖν' αὐτοῦ στὸν Πύργον πάνω, κ' εἰς τὴν ἀγρίαν συκῆν
Πρόσταξέ τους ν' ἀποκρούουν' ὅτι χαμηλὸν πολὺ
Εἶν' ἐκεῖ τὸ τεῖχος ὄλο, κίθ' ἔχθρος μᾶς ἀπειλεῖ.
Ἡ τε προτροπὴ τοῦ μάντου, ἡ ἀνδρία τοὺς κινῶσι,
Ἡδὲ τρεῖς ἐκεῖ ἀπάνω ὄρμησαν νὰ ἀναβῶσι,
Μὲ τοὺς Αἰάντας τοὺς δύο, μετὰ τοῦ Ἰδομενείου,
Μὲ τοὺς δύο τοὺς Ἀτρεΐδας, καὶ υἱὸν τὸν τοῦ Τυδέου.
Ταῦτα εἶπε, καὶ ὁ Ἐκτωρ ὁ γενναῖος τῆς λαλεῖ
« Ὅλ' αὐτὰ πικρῶς μὲ θλίβουν, Ἀνδρομάχη μου καλὴ
Πλὴν, ἂν φύγῃ τοὺς κινδύνους, δὲν θέλει μὲ ὀνειδίζῶν
Ὅλ' οἱ Τρώες κῆ Τρωάδες, κίθ' ὀδύνην νὰ μὲ ὑβρίζουν·
Ἐμαθα νᾶμαι γενναῖοι, νᾶμαι πρῶτος εἰς τὴν πάλην,
Νάποκτῶ εἰς τὸν πατέρα κείς ἐμὲ δόξαν μεγάλην.
Ἡ ψυχὴ μου μοῦ προλέγει. « Μιὰ ἡμέρα θὰ ἐλθῆ,
Ποῦ ὁ Πρίαμος, κῆ Τροία, κίθ' ἁλός του θὰ χαθῆ. »
Ἄλλὰ δὲν λυποῦμαι τὸσον δι' αὐτὸν μου τὸν πατέρα,
Ἡ διὰ τοὺς Τρωαδίτας, καὶ Ἐκάστην τὴν μητέρα,
Δὲν μὲ θλίβουσιν, οἱ τόσοι ἀδελφοὶ οἱ τρυφεροί,
Ὅσους θὲ νὰ θανατώσῶσιν οἱ ἔχθροί μας οἱ σκληροί.
Ὅσον θλίβομαι φιλότατη, δι' ἐσένα τὴν ἀθλίαν,
Ἄν κανεὶς ἐκ τῶν ἔχθρων μας σὺρῃ σε σ' αἰχμαλωσίαν
Ἄν στὸ Ἄργος δουλωμένη σὲ προσταζῶν νὰ ὑπαίνης,
Κ' εἰς τὴν Μεσσητῖδα βρούσιν κ' Ὑπερίαν νὰ πηγαίνης·
Κανεὶς, τότε, σὺν σὲ ἴθι δακρυσιμένην καὶ ἀθλίαν,
Ἀνδρομάχῃ θὲ νὰ εἰπῇ, νὰ τὴν Ἐκτορος συμβίαν,
Ὅπου ἀριστος σπῶσι Τρώας εἶχε πάντα τὰ πρωτεῖα,
Ὅταν ἐπολιορκεῖτο ἡ ὑψίπυργος ἡ Τροία.
Ταῦτα, Ἀνδρομάχη, τότε κανεὶς βίβαια θὰ εἰπῇ,
Καὶ θ' ἀνάψῃ στὴν ψυχὴν σου φλογερὰ καὶ νέα λύπη,
Ὅτι γάθηκε ὁ Ἐκτωρ ποῦ σ' ἐφύλαγ' ἐλευθέραν,
Κιάπεδιῶν' ἐκ τῆς Τρωάδος τῆς δουλείας τὴν ἡμέραν.
Ἄλλὰ ἄμποτε στὴν μάχην οἱ ἔχθροί μας νὰ μὲ φάγουν,
Πρὶν ἀκούσω εἰς δουλείαν Ἀνδρομάχῃ νὰ σὲ πάγουν »

Ταῦτα εἶπε, καὶ ἀπλῶναι τὸν ἀγαπητὸν υἱόν του
Εἰς τὰς χεῖράς του νὰ πάρῃ· Πλὴν αὐτὸ εἰς τὴν τροφόν του
Ὅλο ἔντρομο γυρίζει, κ' εἰς τὰ στήθη τῆς ἐχθῆ·
Τοῦ πατέρα του τὴν ὄψιν καὶ τὰ ὄπλα ἐφοβήθη,
Καὶ ὁ τρίχινος ὁ λόφος ποῦ ἐπάνω κυματίζει
Εἰς τὴν περικεφαλαίαν τὸ ἀνήλικο φοβίζει·
Ἡ σεβάσιμος τοῦ μήτηρ κίθ' πατέρας του γελᾷ
Καὶ τὴν περικεφαλαίαν ὀποῦ ἀκτινοβολᾷ
Ἐκβαλε, στὴν γῆν τὴν θέτει καὶ τὸ πιάνει τὸ χεαδεῖ,
Τρυφερὰ καταφιλεῖ το, κ' εἰς τὰς χεῖρας τὸ χορεύει.
Μετὰ τοῦτο τὸ ὑφῶναι, κ' εὐχεται ἀπὸ καρδίας,
Ζεῦ, καὶ παῖ: θεοὶ οἱ ἄλλοι τῆς πατρίδος μου τῆς Τρωάδος,
Ἐθέ τοῦτος ὁ υἱός μου σὺν ἐμὲ νὰ ἀριστεύῃ,
Κ' ἰσχυρὸς εἰς τὴν Τρωάδα κ' ἔνδοξος νὰ βασιλεύῃ,
Νὰ γυρίζῃ ἀπ' τὴν μάχην ὄλος σκύλα φορτωμένος,
Κι' ἀπὸ μένα πολὺ πλέον νὰ γενῆ ἀνδρειωμένος,
Καὶ νὰ χαίρῃ ἡ καρδιά τῆς ἀγαπητῆς μητρός του.
Δεσθεῖς αὐτὰ ὁ Ἐκτωρ ν' ἀπολαύσῃ ὁ υἱός του,
Ἐδῶκε στὴν σύζυγόν του τὸ ἀγαπητὸ παιδίον
Εἰς τοὺς κόλπους της τὸ δέγθη καὶ γελᾷ μετὰ δακρύων.
Αἰσθανθεῖς σ' αὐτὸ ὁ Ἐκτωρ ὄζον πόνον τὴν χεαδεῖ,
Τρυφερὰ τὴν ἀγκαλιάζει μετ' αὐτὸ τὴν συμβουλεύει,
Καὶ τῆς λέγει, ἀκριβῆ μου Ἀνδρομάχη, μὴ λυπησῇ
Πρόωρα μὴ με φονεύσῃ ὁ ἔχθρος μας μὴ φοβῆσαι.
Πλὴν θνητὸς κανεὶ νὰ φύγῃ δὲν μπορεῖ ἀπὸ τὰς χεῖρας
Ἡ δεῖλος εἶτε ἀνδρείος τῆς ἀνθρωποφόνου μοῖρας·
Ἔπαγε, ὦ Ἀνδρομάχη, σὺ κυβέρνα τὴν οἰκίαν
Ἐγὼ πρέπει νὰ γυρνήσω τὴν πατρίδα μας τὴν Τροίαν.
Τῆρα τὰς θεραπαινίδας ἡ ἀδράχτη, τὸργαλεῖον
Εἶναι ἔργον, ὦ φιλάτη, σὰς τῶν γυναικῶν τῶν θείων.
Ταῦτα εἶπ' ὁ θεῖος Ἐκτωρ καὶ τὴν περικεφαλαίαν
Ἄπ' τὸ ἔδαφος ἐπῆρε τὴν ἰππολόφον κιάραιαν·
Ἡ συμβίαν του δὲ πάγει εἰς τὸν οἶκον σιγανὰ,
Μὲ τὸ δάκρυ στὰ μάτια, καὶ γυρίζουσα συγνά.
Εἰς τοῦ Ἐκτορος ὡς φθάνει τὴν βασιλικὴν οἰκίαν
Κ' ἦρε τὰς θεραπαινίδας, τὰς κινεῖ εἰς θρηνηοῖαν
Καὶ τὸν Ἐκτορα στὸν οἶκον ζωντανὸν θρηνηλογοῦσι
Μὴν ἐλπίζουσ' ἐκ τῆς μάχης ἐπιστρέφοντα νὰ δούσι,
Νὰ μπορέσῃ νὰ γλυτρώσῃ ἀπ' τῶν Ἀχαιῶν τὰς χεῖρας.

ΟΠΟΙΑ ΤΙΣ ΕΙΝΑΙ Η ΑΜΕΡΙΚΗ

ἢ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΡΚΕΛΛΟΥ ΜΠΙΟΝΩ (1)

Ἀπὸ τῆς κρημαστῆς γεφύρας μετέβημεν εἰς ἐ-
πίσκεψιν φιλανθρωπικοῦ τινος καταστήματος, ἐν
ᾧ διακτώνται καὶ ἐκπαιδεύονται δωρεὰν ἑκατὸν
πτωχὰ παιδιά. Ὁ γενναῖος ἰδρυτῆς, γάλλος τὸ
γένος, ἐκληροδότησεν εἰς τὸ κατάστημα τοῦτο
ἑκατὸν πενήντα χιλιάδας δολάρια.

Ὁ Νιαγάρας περιέχει ἄφθονον ὕλην εἰς πολλὰς
καὶ ποικίλας συγκινήσεις. Οὕτω καὶ εἰς ἡμᾶς ἐ-
πεφυλάσσετο θέαμα πολλῶ μάλλον ἀλλόκοτον καὶ
ζωηρότερον ἴσως τῶν ἄλλων, τὸ θέαμα τοῦ Table

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλοδ. 89.

Rock, κειμένου ὑπὸ τὸν κύριον καταβάρατην καὶ
μετὰ τὸ ἄντρον τῶν ἀνέμων.

Περὶ τὴν ἐνάτην τῆς πρωίας ὥραν ἤμεθα ἕτοι-
μοι εἰς ἐκδρομὴν. Ὁ ἥλιος ἠκτινοβόλει ἐν πάσῃ
αὐτοῦ τῇ λαμπρότητι, μεταδίδων ζῶην καὶ χα-
ρὰν εἰς τὴν ἐξυπνώσαν φύσιν. Ὁ δὲ ταγματάρχης
ἦτο τόσο εὐθυμὸς ὥστε ἐσύριζε τὸ ἐθνικὸν ἐμβα-
τήριον τῶν Ἀμερικανῶν « Yankee doodle »

Ὁ Ἀρθούρος προστοιμάσας τὰ τῆς ὑποκαταρ-
ρακτείου ἐκδρομῆς ἦλθε καὶ αὐτὸς, καὶ οὕτως ὄ-
λοι ὁμοῦ ἐπιβάντες μικροῦ ἀκατίου διεπλευσάμεν
εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ὅθεν μακρὰ κλίμαξ ἀ-
νάγει εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ βράχου, ἀπὸ τοῦ
ὁποίου καθορᾶται ὁ ὑποκείμενος ποταμός.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποφύγῃσι τὴν διὰ τῆς κλί-
μακος ἄνοδον δύνανται, ἀντι μικρὰς ἀμοιβῆς, ν'
ἀναιωρηθῶσιν ἐπὶ λεωφορείου ἀεροπόρου παρα-
πλησίου πρὸς τὸ ὑπάρχον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τῆς
πέμπτης παρόδου. Εἰς τὸ λεωφορεῖον τοῦτο ἀνέβη-
μεν καὶ ἡμεῖς ἐπιθυμοῦντες, νὰ δοκιμάσωμεν ὄλας
τὰς ἐγγχωρίους πέρυφεις. Ἐκείθεν διὰ γεφύρας διέ-
βημεν εἰς τὴν νῆσον τῆς Αἰγῆς. Παράδοξον πρᾶγμα
πῶς ἡ νῆσος αὕτη, καὶ τοὶ κειμένη μεταξὺ τῶν
δύο καταρρακτῶν, ἀνθίσταται εἰς τοσοῦτον σφο-
δρὰν σύνθλιψιν! οὐχ ἦττον ὅμως ἐκ τῶν ἀπὸ και-
ροῦ εἰς καιρὸν ἀποκοπτομένων ἐξ αὐτῆς βράχων
δύναται τις νὰ προῖδῃ ὅτι ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν θ'
χειμαρρὸς θὰ καταβάλλῃ τὸ εἰς τὴν ὄρμην αὐτοῦ
ἀνθιστάμενον προτειχίσμα.

Ἡ νῆσος τῆς Αἰγῆς μὲ τοὺς εὐώδεις αὐτῆς ἀνθῶ-
νας, τὰ σύσκια δάστη, καὶ τὰς φαρμαστροφῶτους
αὐτῆς δειδροστοιχίας, ἐν αἷς περιδιαβάσει τις ἐ-
ποχοῦμενος εἶναι τι μαγικόν, ὡς ὄσας ἐν μέσῳ τῆς
ἀβύσσου. Καταβάντες ἐπειτα τῆς ἀμάξης ἐπορεύ-
θημεν εἰς τὴν καλῶς γιγαντοσώμου τινος μαύ-
ρου, ἐκπληροῦντος χερῆ ὁδηγοῦ εἰς Table Rock.
Ὁ φοβερὸς οὗτος Ἀφρικανὸς, ἄλλος Πλούτων, ἀ-
φοῦ μᾶς ἐνέδυσσε μαλλίνους χιτῶνας, ἐπενδύτας
κρηωμένους, καὶ πῖλους παρομοίως ὕλης, τῶν ὀ-
ποιῶν οἱ πλατεῖς γύροι ἐφθάνον μέχρις ὅμων, μᾶς
εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἄντρον τῶν ἀνέμων διὰ κλίμα-
κος σχεδὸν ὀρθίως στηριζομένης ἐπὶ τοῦ βράχου.

— Κύριοι, εἶπεν ἡμῖν ὁ ὀδηγός, ἐδῶ ὁ ἀὴρ δυ-
σκόλως κυκλοφορεῖ ἕνεκα τῆς λεπτοτάτης βρο-
χῆς, ἣτις προέρχεται ἐκ τοῦ καταρρακτοῦ. Ὅθεν
κάμετε ὅ,τι ἐγὼ, καὶ κοιλάνας τὴν χεῖρα ἐφορεν
αὐτὴν πρὸ τοῦ στόματος.

Τὸν ἐμιμήθημεν, ἀλλ' οὐχ ἦττον ἐμὲ ἐστενο-
χώρει μεγάλως ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀέρος· μοὶ ἐφάνη

δὲ ὅτι καὶ ὁ ταγματάρχης μετὰ τοῦ Ἀρθούρου δὲν ἦσαν εἰς καλλητέραν κατάστασιν. Μόνος ὁ μαύρος ὡς ἄλλο ἀμφίβιον ζῶον, ἔμενεν ἀπαθίστατος καὶ ἀτάραχος ὡσεὶ εὐρίσκετο εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Εἰσθε, κύριοι, ἔτοιμοι διὰ νὰ με ἀκολουθήσητε;

Ἄπαντες ἀπεκρίθημεν καταφατικῶς καὶ υπερνικήσαντες τὴν σωματικὴν ἀδυναμίαν καὶ τὸ ψύχος τὸ προσερχόμενον ἐκ τῆς λεπτῆς βροχῆς, ἥτις συγκεντρουμένη κατέρρεεν ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων μας, προέβημεν διὰ μέσου τοῦ ζοφεροῦ σκότους, καὶ τοῦ καταπληκτικοῦ πατάγου τῶν καταρρακτῶν, οἵτινες ἐβρόντων ὡς ἑκατὸν τηλεβόλα, μέχρι τοῦ ἄντρου τῶν ἀνέμων.

Γυνή τις πρὸ πολλῶν ἡδὴ ἐτῶν ἐπισκεφθεῖσα τὸ Table Rock ἐκφράζεται περὶ αὐτοῦ οὕτω πως. «Ματαίᾳ πᾶσα προσπάθεια πρὸς περιγραφὴν τοῦ μέρους τούτου καὶ τῶν συγκινήσεων τὰς ὁποίας προξενεῖ! Πόθεν τάχα αἰσθανόμεθα τόσον ἡδονὴν, καταβροχόμενοι ἀπὸ τὰ ὕδατα τοῦ καταρράκτου, ἐκωφευόμενοι ἀπὸ τὸν διηνεκῆ αὐτοῦ πάταγον, καὶ μετ' ἀγωνίας ἀναπνέοντες ἐν μέσῳ τῆς ὑγρᾶς ἐκείνης ἀτμοσφαιρας τῆς συνισταμένης μᾶλλον ἐξ ὕδατος παρὰ ἐξ ἀέρος! Καὶ ὅμως εἶναι ἡδονὴ καὶ τοιαύτη ὁποῖαν, ἐγὼ τοῦλάχιστον, οὐδέποτε ἄλλοτ' ἀπεγύθην. Ἐπανηλειμμένως ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ τρομεροῦ τούτου σπηλαίου (τοῦ ἄντρου τῶν ἀνέμων), ἀλλὰ δὲν ἡδυνήθημεν νὰ εἰσέλθω ἐντελῶς, ὡς τρεῖς τῶν συντρόφων μου, διότι μοὶ ἀπελόπετο ὀλοτελῶς ἡ ἀναπνοή, καὶ τόσον ἄλγος ἡσθάνομην εἰς τὸ στήθος, ὥστε ἡ περιέργειά μου, καὶ τοὶ μεγίστη, δὲν μοὶ παρέσχε τὴν δύναμιν ἵνα υπερνικήσω τοὺς φυσικοὺς πόνους. Τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις φημιζόμενον σπήλαιον τοῦ Αἰόλου δὲν θὰ ἦτο, πιστεύω, μέγα πρᾶγμα συγκρινόμενον μετ' αὐτοῦ.»

Ἄλλ' ἂν ἡ κυρία αὕτη εἶχεν ἀρκετὸν θάρρος ἢ ἀρκετάς δυνάμεις ὥστε νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τοῦ ἄντρου, δὲν θὰ ἡσθάνετο δύσπνοιαν, καὶ θὰ ἡδύνατο, ὡς καὶ ἡμεῖς, νὰ ἐμπλήσῃ τοὺς πνεύμονάς της ἀέρος. Ὁ ἀνεμος τῶνόντι εἰς τὸ μυστηριώδες ἐκεῖνο ἐνδιαίτημα στροβιλιζει ἀενάως, κατακλειόμενος ἐντὸς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ καταρράκτου καὶ παντῆ ὅσοε περιδινόμενος. Οἷον θεάμα! Διευνικναι ἀρκετὴν ὥραν παρατηροῦντες τὸν ὑπεράνω ἡμῶν καταπίπτοντα ποταμὸν ὁμοιάζοντα πρὸς ὕδατῶδη οὐρανόν.

— Κύριοι, εἶπεν ὁ ὀδηγός, ἐὰν ἐπιθυμεῖτε δυ-

νάμεθα νὰ προχωρήσωμεν καὶ περαιτέρω βαδίζοντες διὰ στενῆς ἀτραποῦ, ἐπὶ ὀλισθηρῶν χαλίκων καὶ μέχρι τῆς ὀσφύος βροχόμενοι ὑπὸ τοῦ ὕδατος, θὰ φθάσωμεν οὕτω εἰς τὸ χεῖλος κρημνοῦ, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς μέχρι σήμερον κατήλθε. Θέλετε νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸν κρημνὸν τοῦτον μετ' ἐμοῦ;

— Σὲ εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν προθυμίαν σου, εἶπεν ὁ ταγματάρχης, ἐγὼ θὰ μείνω ἐδῶ, τὸ μέρος μοὶ ἀρέσκει.

— Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως, προσεῖπεν ὁ Ἀρθούρος, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐθεώρησε περιττὴν τὴν μακρὰν σκέψιν.

— Ἐγὼ ὅμως, εἶπον πρὸς τὸν αἰθίοπα, θὰ σὲ ἀκολουθήσω μέχρι τοῦ τέρατος.

— Εἰς τὰς διαταγὰς σας πρόθυμος. Βαδίσατε λοιπὸν πρῶτος, ἐγὼ δὲ ἔρχομαι κατόπιν διὰ νὰ σὰς φωνάζω πού νὰ σταθῆτε.

— Ἴδου καὶ ἄλλη τοπεθεσία θαυμασία τὴν ὁποῖαν θὰ συστήσω ἐν ἀνάγκῃ εἰς τοὺς συμπατριώτας μου τοὺς ἐπιθυμοῦντας νὰ φονευθῶσιν ἡδονικῶς, εἶπεν ὁ ταγματάρχης εἰρωνευόμενος.

Ἐβάδιζον ἀρκετὴν ὥραν δυσχερῶς, ὁ δὲ αἰθίοψ με παρηκολούθει ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀφῆνης ἐφώνησεν ἐν στεντόρειον stop (στῆθι), τὸ ὁποῖον με ἀνετίναξεν ὡς ἠλεκτρισθέντα. Ἔστιν παρὰ ταῦτα, ὡς βεβαίως εἰκάζετε, καὶ ἦτο ὄντως καιρὸς, διότι μάλιστα δύο βημάτων ἀπόστασιν ἀπέιχον τοῦ βαράθρου. Τότε ἐπαλινδρομήσαμεν.

— Χαίρω ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐπιστροφή σας, μοὶ εἶπεν ἀφελῶς ὁ σὶρ Ἰάκωβος, διότι ἤρχιζον νὰ φοβοῦμαι μὴ μείνῃ ἡμιτελής ἡ εἰκὼν μου.

— Σὰς εὐγνωμονῶ, ταγματάρχα, ἀπεκρίθη ἐγὼ τῶνόντι, εἰκὼν ἐπιχειρισθεῖσα παρ' ἐνός καὶ περατωθεῖσα παρ' ἄλλου ζωγράφου σπανίως ἐπιτυγχάνει.

Ἄφου δ' ἐπανακάμφαντες διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐπανεἰδόμεν τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὁ ὀδηγός μας ἐνεχείρισεν ἐγγραφὸν πιστοποιήσιν ὅτι διέβημεν τὸν καταρράκτην. Τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο πιστοποιητικὸν εἶναι πεποικιλμένον ἐκατέρωθεν μὲν διὰ εἰκόνων παριστάντων τοὺς καταρράκτας ἐν μέσῳ δὲ διὰ ὀλίγων στίχων ἀγγλικῶν ἐξυμνούντων τὸ μεγαλεῖον τοῦ θεάματος, καὶ μετὰ ταῦτα ἔπεται ἡ ἐξῆς πιστοποίησις « Διὰ τοῦ παρόντος πιστοποιεῖται ὅτι ὁ Κ. . . (δεῖνα) μετέβη εἰς τὸ ἄντρον τῶν Ἀνέμων διαβάς ὑπὸ τὸν κεντρικὸν καταρράκτην, ἐπὶ τῆς ἀμερικανικῆς ὄχθης καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς νήσου Αἰγός.

« Ἐξεδόθη ὑπ' ἐμοῦ παρὰ τοὺς καταρράκτας τοῦ Νιαγάρα (ἐνταῦθα ἡ ἡμερομηνία).

« Ὑπογ. Ν. Η. Johnson ἰδιοκτητῆς »

Ὡς βλέπετε, ἀναγνώσταί μου, τὸ ἄντρον τῶν Ἀνέμων καὶ τὰ περὶ αὐτὸ, ἀποτελοῦσιν ἰδιωτικὴν ἰδιοκτησίαν. Πῶς σὰς φαίνεται τὸ ἀλλόκοτον τοῦτο πρᾶγμα;

Εἰς τὴν καλύβην τοῦ μαύρου ὀδηγοῦ εὐρομεν ἐπανελθόντες διὰ ν' ἀλλάξωμεν τὰ ἐνδύματά μας, σημειωματάρχιον ἔνθα ἕκαστος τῶν περιηγητῶν ἔγραφε τὰς ἐντυπώσεις του.

Ὁ ταγματάρχης ἐσημείωσεν « ἐνδιαίτημα εὐχάριστον, πλὴν ὀλίγον τι ὑγρὸν. » Ὁ δὲ Ἀρθούρος ἔγραψεν, « Ἐντὸς τοῦ ἄντρου τῶν Ἀνέμων τρία τινα ἐσυλλογίσθη, τὸ ἄντρον, τὸν ἀνεμον, καὶ τὸν ἄπιστον συνεταῖρόν μου. »

Οἱ καταρράκται τοῦ Νιαγάρα ἐγένοντο, καὶ σήμερον ἐτι γίνονται, θεάτρον σωματικῆς βίωσης, εὐκινήσιας καὶ εὐθαρσίας. Εἶναι πασίγνωστα τὰ κατορθώματα τοῦ γάλλου σχοινοβάτου Μπλοτίνου, ὅστις ἐπὶ σχοινοῦ τεταμένου ἀπὸ τῆς μιᾶς ὄχθης εἰς τὴν ἄλλην τοῦ καταρράκτου ἐξετέλεσε τὰ μᾶλλον ριψοκίνδυνα ἄλματα. Περὶ αὐτοῦ διηγούνται μάρτυρες αὐτόπται ὅτι μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἔλαθε μετ' ἑαυτοῦ ἐπὶ τοῦ σχοινοῦ πύραυλον καὶ τὰ ἀναγκαιοῦντα μαγειρικὰ ἐργαλεῖα, καὶ ἔψησεν ὡς τὰ ὁποῖα κατόπιν ἔφερε καὶ ἔφαγε μετὰ μεγίστης ἀταραξίας ἐν μέσῳ τοῦ σχοινοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκάμπτετο ὑπὸ τοὺς πόδας του ὡς ἰστός ἀράχνης. Εἴκοσι χιλιάδες θεαταὶ ἐφωδιασμένοι μετ' ἐπιπέρας καὶ τηλεσκόπια παρίσταντο μετὰ συγκινήσεως μάρτυρες τῆς παρατόλμου ταύτης εὐκινήσιας.

Τὸ ρεῦμα τοῦ καταρράκτου εἶναι τόσον ὀρηκτικόν, ὥστε ἐμφυχον πλάσμα εἶναι ἀδύνατον ν' ἀντιπλάσῃ καὶ νὰ διασωθῇ ἀπὸ τῆς ὀρμῆς του. Πρὸ ἐξήκοντα περίπου ἐτῶν ἰνδός τις ἀρχηγός, ἐλθὼν εἰς σφοδρὰν βῆξιν μετὰ τῆς συζύγου του ἀπεφάσισε, φιλοσοφικῶ τῷ τρόπῳ, νὰ πρᾶξῃ τὴν λύπην αὐτοῦ διὰ τῆς βῆξης. Ὅθεν πρὸς πλείονα ἄνεσιν, κατεκλίθη ἐντὸς μικροῦ ἀκατίου προσδεμένου μακρὰν τοῦ ποταμοῦ ρεύματος, καὶ ἐκεῖ ἀφου ἔπιε κατὰ κόρον ἀπεκοιμήθη περιπτώσεων εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν ἡμικνωθεῖσαν φιάλην. Οὐδὲ λύπας πλέον οὐδὲ συζύγον ἐσκέπετο, πλὴν ἐκείνη βλέπουσα πόσον εὐκόλως ὁ ἀνὴρ τῆς ἐλθαμόνευ τὰς οἰκιακὰς θλίψεις, ἀπεφάσισεν ἡ ἀθλία νὰ ἐκδικηθῇ ἐκδίκησιν στυγεράν. Ἀπέκοψε τὸ σχοινοῦν καὶ ἀπόθησε τὸ ἀκάτιον πρὸς τὸ ρεῦμα

— Ἰπαγε νὰ πῆς, εἶπεν ἡ θηριώδης σύζυγος, μίαν καὶ τελευταίαν ἀκόμη δόσιν.

Τὸ ἀκάτιον ἐπὶ τινα χρόνον ἐπλευσεν ἥρεμα φερόμενον ὑπὸ τοῦ ρεύματος, ἀλλ' ὕστερον διὰ μιᾶς ἐσείσθη μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε ὁ ἰνδός ἐξυπνήσας ἀνωρθώθη πάραυτα ὡς δι' ἐλατηρίου κινηθείς. Δι' ἐνός βλέμματος κατεπίεσθη ὅτι ἀνωφελῆς ἀπέβαινεν οἰαδήποτε πρὸς σωτηρίαν προσπάθεια· μία μόνη παρηγορία τῷ ἀπέμενε, ἡ φιάλη τὴν ἐδραξε λοιπὸν καὶ ὑπολογίσας τὸν ὑπολειπόμενον καιρὸν ἔπιεν οὕτως, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ μήτε βρῆνις μέχρι τῆς στιγμῆς τοῦ θανατηφόρου ἄλματος. Ὁρθιος καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀτενίζων πρὸς τὸν καταρράκτην ἐπιε μέχρι τοῦ χεῖλους τῆς ἀβύσσου· καὶ ὅτε ἡ λέμβος ὑπερπηδήσασα τοὺς βράχους κατέπιπτεν εἰς τὸ ἀχανές, ὁ ἰνδός ἀκόμῃ καὶ τότε ἴστατο ὄρθιος καὶ διὰ τῶν χειρῶν συνέσφιγγε σπασμωδῶς τὴν φιάλην τὴν ὁποῖαν, ὡς ὑστάτην παρηγορίαν, ἐκένωσε μέχρι τρυγῆς πρὶν ἀποθάνῃ.

Ἴδου τῶνόντι θέμα ἀντάξιον τοῦ οἴστρου τῶν βακχικῶν ποιητῶν, ἐὰν ὑπάρχωσι ἀκόμη τοιοῦτοι.

Ἄλλὰ τὸ περιεργότερον καὶ διασκεδαστικώτερον τῶν ἀνεκδότων τοῦ Νιαγάρα εἶναι ἀναντιβῆθῆ τως τὸ ἐξῆς, ὅπερ μᾶς ἐδιηγήθη ὁ Ἀρθούρος.

Περὶ τὸ 1838 ἢ 1839 αἱ ἀμερικανικαὶ ἐφημερίδες ἀνήγγειλαν ὅτι ἐμελλε νὰ τελεσθῇ τελειωτικὸν πείραμα πρὸς λύσιν τοῦ πολυκρότου ζητήματος, ἂν οἰονδήποτε ἐμφυχον πλάσμα καταπίπτον ἀπὸ τὰ ὕψη τοῦ καταρράκτου ἐδύνατο νὰ ἐπιζῆσῃ ἢ ὄχι. Ὅθεν ἐν ὠρισμένη ἡμέρᾳ πλοῖον μεγάλου χωρητικότητος φορτωμένον ὄλα τὰ γένη τῶν γνωστῶν ζῶων — ἀγρίων τε καὶ κατοικηδίων ἐμελλε νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν φορὰν τοῦ ρεύματος καὶ ἐπομένως νὰ καταπέσῃ ἐντὸς τοῦ φεβρουαρίου καταρράκτου. Τιμὴ εἰσόδου εἰς ἕκαστον βότομον ὠρίσθη ἐν δολλάριον· πλῆθος λοιπὸν ἀμετρον συνέρρευσε ἀπὸ τῶν περὶ τῶν τῆς Ἀμερικῆς ὅπως παρευρεθῶσιν εἰς τὴν πρωτοφανῆ ταύτην καταβύθισιν ὀλοκλήρου τῆς πλάσεως, μόνον τῶ ἀνθρώπου, ἐνοσεῖται, ἐξαίρεθέντος.

Ἐκ τῆς πολυτλήμονος ταύτης κιβωτοῦ τοῦ Νῆως ἠκούοντο κραυγαί, συριγμοί, ὕλακαί, νικουρίσματα, βρυχηθμοὶ βληχθήματα καὶ ὠρυγαὶ ἰσκαὶ νὰ κατασπαράξωσιν εὐαίσθητον καρδίαν· καὶ ὅμως πλείστοι τῶν παρευσῶτων ἐγέγων. Ἐκ τούτου ἂς κρίνῃ πᾶς τις περὶ τῆς ἀληθείας φιλοσοφικοῦ τινος ἀφορισμοῦ λέγοντος, ὅτι ὁ ἀνθρώπος γεννᾶται φύσει εὐαίσθητος!

Ότε η δλαθρία ωρα εσημανεν απαντα τα ζωα αφρηθησαν ελευθερα επι του καταστρώματος, το δε πλοϊον παρεδόθη εις την όρμην του βεύματος, και κατ' αρχάς μεν επλεεν ησύχως, αλλά βαθμηδόν παραφερόμενον υπό του βεύματος προσέκρουσε τέλος εις δύο παρά το χειλος του καταρράκτου βράχους και εμεινεν εκει ακίνητον. Τότε παρέστη θέαμα περιεργότατον και συγκινητικώτατον, διότι τα ζωα συναισθανθέντα οϊον κίνδυνον διέτρεχον εξήτησεν εν έκαστον, αναλόγως της φυσικής και διανοητικής αυτών αναπτύξεως, μέσον τι σωτηρίας από του θανάτου και αι μεν άρκτοι και οι πίθικοι αναβρύχθηέντες επι των σχοινίων του πλοίου κκατεμέτρων δια του βλέμματος την αποχωρίζουσαν αυτους από της ζηρας απόστασιν και ήτένιζον μετά τρόμου προς τον καταρράκτην, άλλα δε ζωα έτρεχον τής κακεισε επι του πλοίου εν απογνώσει, εις κούρκος παράφορος γενόμενος υπό του τρόμου ερρίφθη εντός του ποταμού, και εκ των έπιλοιπίων κτηνών άλλα μεν οϊονει θορυφαλέως ενεκχρέτερον εις τον αναπόφευτον θάνατον, άλλα δε έτρεμον σύσσωμα και εξέπεμπον έδυνηράς φωνάς. Οι δε θεαταί έπευφήμου και έγέλων εκ βάθους ψυχής. — Επι μίαν περίπου ωραν το πλοϊον εμεινεν ούτω κεκρατημένον, έωσού βεύμα ισχυρόν προσβαλόν αυτό εκ της πλευρας το απόθησε μέχρι του σημείου της καταπτώσεως.

Όλα τα εν τω πλοϊω ζωα συμποσούμενα εις πολλὰς εκατοντάδας εξηφανίσθησαν τότε εντός της άβύσσου, και ουδέν άλλο εξ αυτών ανεφάνη πλέον, εκτός μιας νήσας ης μόνη η δεξιά πτέρυξ έθλόαθη. Η νήσα αυτη άγορασθεϊσα κκατετέθη εις το Βάρνειον μουσειον, δια το θαυμασίον του πράγματος.

Μετα την κοπιώδη εις Table-Rock εκδρομήν μας υπήρχε μεγάλη, ως εικός, ανάγκη αναπαύσεως. Οθεν ελάθωμεν την εις το ξενοδοχείον άγρουσαν και εδιηγήθημεν εις τινας νεοελθόντας περιηγητάς, οτινες έμελέτων να επιχειρήσωσι την επαύριον την εκδρομήν, αφ' ης ημεϊς ήρτίως έπεστρέψαμεν, οσα είδομεν και οσας έντυπώσεις ελάθωμεν εκειθεν.

— Εσκέφθην, ειπεν ο Αρθούρος.

— Ουδόλωσ τοϋτο με εκπλήττει, ειπεν ο ταγματάρχης.

— Ναί, έσκέφθην περι οσων μας ειπεν ο Αίθιοψ περι του βραθρου εντός του οποιου προέβη μέχρι τινος ο κύριος Μπονώ. Πιστεύετε, ταγμα-

τάρχη, ότι υπάρχουνι τφόντι βράαθρα, εντός των οποιων δεν δύναται τις να εισέλθη;

— Ακριβώς δεν γνωρίζω, είναι όμως αναντίρρητον ότι υπάρχουνι βράαθρα εντός των οποιων ουδέποτε τις εισήλθεν, ως φερ' ειπείν, τα ήφαιστεια.

— Εξαιρώ τα ήφαιστεια, ειπεν ο Αρθούρος, διότι εκει καταλαμβάνει τον κκατερχόμενον άφρευκος άσφυξία' εγώ όμιλώ περι των βραθρων των ουδέ πυρ ουδέ ύδωρ περιεχόντων και μόνον ένεκα του μεγάλου βάθους αυτών φημιζόμενων.

— Και τούτων τα πλείστα, ειπεν εις εκ των παρακαθημένων, μένουσιν ανεπίσκεπτα δια τον άκατανίκητον φόβον τον οποιον προξενουσιν εις τους ανθρώπους, ένεκα του άμετρήτου βάθους και του τελείου σκότους όπερ επικρατεί εν αυτοϊς.

— Και όμως, παρετήρησε φρονίμως ο Αρθούρος, δεν ελλείπουσιν θορασαλέαι ψυχαι από της Αμερικης, ένθα η ζωη δεν λογίζεται μέγα πράγμα.

— Έχετε δίκαιον, κύριε, ειπεν ο άλλος, αλλά ένα κκατέλθη τις εις τινα βράαθρα, δεν άρκει μόνη η άψηφισία της ζωής, άλλ απαιτείται και άταραξία πνεύματος τοιαύτη, οϊαν σπανίως άπαντώμεν παρά τοϊς ανθρώποις' απαιτείται έντελής καταδάμασις του νευρικού συστήματος. Ης εκ τύχης παρευρέθην πρό τινων έβδομάδων εις την τολμηροτέραν εκδρομήν, αφ' οσας έγέγοντο μέχρι σήμερον εν Αμερικη, δηλαδή εις την κατάβασιν νέου τινος Αμερικανου εις το Maelstrom, περι των λεπτομερειών της οποιας θα άνεγνώσατε βεβαίως πολλά εις τας έντοπίους έφημερίδας' άλλ' εγώ ειμαι εις θέσιν να επανορθώσω οσα έσφαλμένως έγράφησαν εις τας εκθέσεις ταύτας και να παραστήσω γυμνήν και καθαρήν την αλήθειαν.

— Τότε λοιπόν διηγήθητέ μας το γεγονός, υπέλαθεν ο ταγματάρχης, καθόσον μάλιστα η θέσις εν η εύρισκόμεθα είναι προσφορωτάτη εις άκρόασιν πολυκινδύνων εκδρομών.

(Επεται η συνέχεια.)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Τα κατά τον άοιδιμον πρωτοβλητήν του ιεροϋ τώρ Έλληνωρ άγιωρος τον Πατριάρχην Γρηγόριον τόν Ε' καταταχθέντα μεν υπό Γ. Γ. Παπαδοπούλου καθηγητοϋ, συλλεγέντα δε

και εκδοθέντα υπό Γ. Π. Αγγελοπούλου, ιδάτορου. Τόμος δεύτερος, εν Αθήναις, 1866.

Οι άγωνες, οι μόχοι, αι υπέροχοι δαπάναι τας οποιας από πολλών έτων καταβάλλει εις την συλλογήν ταύτην ο κύριος Αγγελόπουλος; εμφαινοσσι τρανώτατα την σπανίαν άρετήν του άνδρος, οστις άντι πολλών άλλων την μνήμην σεβαστου θείου πολύτιμον κημέλιον θέμενος, άνίδρυσεν αυτη βωμών περιφανη και περιεκόσμησεν αυτον άμαράντω στεφάνω.

Ου μόνον δε τοϋτο, αλλά και εις την ιστορίαν προσήνεγκε σπουδαϊκν υπηρεσίαν ο Κ. Αγγελόπουλος, συλλέξας επι το αυτό οσας περι του άειμνήστου Πατριάρχου βιογραφικας σημειώσεις ενδεδομένας τε και μη εύρε τής κακεισε έσπαρμένας. Ωστε σήμερον δι' αυτών ο θέλων να συγγράψη τελείαν βιογραφίαν του Γρηγορίου πέμπτου δεν έχει άλλο να πράξη, ειμη ν' αναγνώση την ανα χειρας συλλογήν.

Ο δεύτερος οϋτος τόμος περιέχει ρητορικούς λόγους και άποσπάσματα ιστορικών ύπομνημάτων και μυθιστορημάτων αναγομένων εις την βιογραφίαν του άοιδιμου άνδρος, προς δε και τινας προσθήκας εις τον προεκδοθέντα πρώτον τόμον της συλλογής, εν η κκατηριθμήθησαν αι διάφοροι πράξεις του Ιεράρχου.

Συνιστώντες την συλλογήν του κ. Αγγελοπούλου παντι τω ένδιαφερομένω περι του έθνικου ήμων μεγαλείου, εύχόμεθα το εύγενές παράδειγμα του εκδότου να εύρη και άλλους προθύμους μιμητάς.

Θ. Ν. Φ.

Τρεις παίδες Γάλλοι, Αγγλοσ και Γερμανός από πτωχών γενόμενοι πλοισιοι και διηγούμενοι αυτοι οδοι τας περιπετειας των. Έκ του Γαλλικου εις το Έλληνικόν μεθερμηνευθέν υπό Ανδρέου Ι. Γαλιάτσα, τελειοφοίτου γυμνασίου. Πάτραι, τυπογραφείον και βιβλιοπωλείον Εϋσταθίου Π. Χρηστοδοϋλου, 1866.

ΝΕΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ.

Οι κάτοικοι της νέας Ζηλανδίας μετά τοςάυτης ταχύτητος ήσπάσθησαν τον χριστιανισμόν, οσπερ οι παρ' αυτοϊς Ιεραπόστολοι ένθουσιωδώς χειροκροτούντες επι τω θριάμβω αυτών επεριμε-

νον να ιδωσι ταχέως ανατέλλουσιν την ήμέραν καθ' ην η γη ήθελε πληρωθη εκ της γνώσεως του Κυρίου, ως ο πνομήν της θαλάσσης πληροϋται εκ των υδάτων και όμως μόλις όλίγα παρηλθον έτη από του θριάμβου των Ιεραποστόλων, και ιδού ο πρό της κτίσεως του κόσμου περιούσιος λαός επανακάμπτει εις τα θυσιαστήρια του Βαάλ' από γνήσιος Ισραήλ μεταβάλλεται εις Γώγ και Μαγώγ. Τεσσαράκοντα ήμέραι αν παρέλθωσιν άκομη, κατὰ την προφητείαν του Ιωνά, θέλει εξομοιωθη προς τους Αμαλκίτας, διότι παρήτησε την εκκλησίαν και το Ευαγγέλιον, τα εύσεβη άσμακτα και το κήρυγμα των ποιμένων, και γονυπετεί, ως πρό του μόσχου, εμπροσθεν της θαυματουργου κεφαλής του άγγελου λοχαγού Λούδ.

Η νέα θρησκεία κκαλείται θρησκεία των Πάη-Μαριρέ ήτοι κατὰ την εκείνων γλώσσαν των άγαθών και ειρηλικών και κινδυνεύει να περιλάβη όλας τας φυλάς, αιτινες τώσ ειχον έγκολπωθη τον χριστιανισμόν' ιδού δε πόθεν ελαθε την αρχήν αυτης.

Οι εγχώριοι υπήρχον εις στενάς διενέξεις προς τους άποίκους άγγλους ένεκα γαιών τινών, τας οποιας οι τελευταίοι οϋτοι οικειοποιούντο' δέον δε να όμολογήσωμεν ότι οι άποικοι οϋτε γενναίωπρεπώς προσφέρθησαν προς τους Νεοζηλανδούς, διότι κκατέσχον πολλὰς γαιας εκείνων. Κατὰ Απρίλιον του 1863, ο διοικητής της Νέας Ζηλανδίας Γρέϋ πεισθείς ότι αι άποικιακαί αρχαι οϋδέν ειχον δικαίωμα να κκαταλάβωσι τους εν τη έπαρχία της Βαϊτάρας γαιας, άς πρό μικρού κκατέσχον, άπεράσις να άποδώση αυτας εις τους εγχωρίους. Οϋτοι αφ' έτέρου κκατέλαβον την έπαρχίαν της Ταταριαμάκας προς μεσημβρίαν της Νέας Πλυμούθης και την εφύλακτον ως ενέχυρον, μέχρις οϋ οι άποικοι ήθελον τοϊς άποδώσει τας γαιας της Βαϊτάρας. Η άποικιακή κυβέρνησις, όργισθεϊσα δια την πράξιν ταύτην, έπεμφε κατὰ των εγχωρίων στρατόν ένα κκαταλάβη την Ταταριαμάκην άλλ' εκεινοι προσβαλόντες κατ' Απρίλιον του 1864 τους εναντίον των άποσταλέντας εξακίνης, έφόνευσαν πολλούς εν οϊς και τον λοχαγόν Λούδ.

Έκτοτε οι εγχώριοι κυριευθέντες υπό άσπόνδου κατὰ των Άγγλων μισους, ήθέλησαν να άποσκορακίσωσιν εκ μέσου των πάν ο,τι άγγλικόν πράγμα υπήρχεν. Η θρησκεία, ήτις επιπολαιώς είχε μετεμφοτευθη εις αυτοους κκατέστη το κέντρον της γενικής των Νεοζηλανδών προσβολής, δια τοϋτο ήμα είδον ότι υπήρχον όύματα διοική-

σεως, τὴν ὁποίαν καὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγλοι ὠνόμαζον δικαίον, ὅτι ὁ χριστιανισμὸς δὲν ἐδίδασκε τὴν δικαιοσύνην οὔτε εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ νὰ τοῖς ἐμπνεύσωσι τὴν ἠθικὴν, καὶ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἰσχυροτέρου ἦτο τὸ δεσπόζον εἰς ἐκείνους, ἀπεράσισαν νὰ διαρρήξωσι πάντα δεσμὸν, ὅστις τοὺς συνείχε πρὸς τοὺς Ἄγγλους, μὴδ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος τοῦ χριστιανοῦ ἐξαιρουμένου. Ἀνεμνήσθησαν λοιπὸν τῆς ἀρχαίας αὐτῶν θρησκείας καὶ συνηρολόγησαν νέαν τινα περιέχουσαν πολλὰ μὲν ἐκ τῶν δεισιδαιμονιῶν ἐκείνων, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ χριστιανισμοῦ.

Ἐκοίψαν τὴν κεφαλὴν τοῦ λοχαγοῦ Λούδ καὶ ἕκαμαν αὐτὴν, πρᾶγμα περιεργόν! σύμβολον τῆς νέας αὐτῶν θρησκείας. Εἰς Νεοζηλανδοῦς, καλούμενος Τε-σούα ἀνηγορεύθη αὐτοθελήτως μέγας ἱερεὺς καὶ ἐκήρυξεν ὅτι ἔλαβε σπουδαίαν ἀποκάλυψιν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ. Ἐκάπνισε λοιπὸν καὶ ἐξήρανε τὴν κεφαλὴν, κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθιμον τοῦ τόπου, καὶ περιέφερον αὐτὴν εἰς πᾶσαν πόλιν λέγων· « Ἡ κεφαλὴ αὕτη θέλει εἰς τὸ ἐξῆς χρησιμεύσει ὡς μεσίτης ἵνα συγκοινωνήσῃτε μετὰ τοῦ Ἰεχοβά. » Ἰδοὺ δὲ τινα τῶν δογμάτων καὶ ιδιοτήτων τῆς νέας θρησκείας. Οἱ πιστοὶ ὀνομάζονται Πάη-Μαριρέ. — ἄγγελος Γαβριήλ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν οὐρανίων τάξεων τοὺς προστατεύει κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῶν. Ἡ παρθένος Μαρία δὲν θέλει τοὺς ἐγκαταλείπει. — Ἡ θρησκεία τὴν ὁποίαν οἱ Ἄγγλοι προσθεύουσιν εἶνε ψευδής. — Ἡ Βίβλος πρέπει νὰ κηίται ἄνευ ἐλέους, ἄνευ ἀναβολῆς. — Ὅλοι αἱ ἡμέραι εἶνε ἐξίσου ἅγιαι καὶ τὸ σάββατον τῶν Χριστιανῶν εἶνε μὴδέν. — Ἄνδρες καὶ γυναῖκες πρέπει νὰ ζῶσι κοινῶς, ὥστε ὁ ἀριθμὸς τῶν τέκνων νὰ κατασταθῇ τόσον μέγας, ὅσος εἶνε ὁ τῶν ψάμμων τῆς θαλάσσης. — Οἱ ἱερεῖς ἔχουσι δύναν μιν ὑπερφυσικὴν, καὶ μόνον ἀνδρατὴ τῆ φωνῆ προφέρουσι τὸ ὄνομα Χάου (ὅπερ σημαίνει σχεδὸν κοιλάς) δύνανται νὰ τρέψωσι τοὺς ἐχθροὺς εἰς φυγὴν προτροπάδην. — Οἱ Πάη-Μαριρέ ἐντὸς ὀλίγου θέλουσιν ἐκδιώξαι ἐκ νέας Ζηλανδίας ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους κατοίκους καὶ δὲν θά μείνη οὐδὲ εἰς αὐτῶν ἅμα ἡ κεφαλὴ τοῦ Λούδ περιέλθη ἄπασαν τὴν νῆσον. — Οἱ λεγεῶνες τῶν ἀγγέλων δὲν περιμένουσιν εἰμὴ τὰς διαταγὰς τῶν ἱερέων διὰ νὰ βοηθήσωσι τοὺς Νεοζηλανδοὺς, ὅπως ἐκδιώξωσι τοὺς ἀποίκους. — Ὅταν οἱ ξένοι φύγωσιν, ἄνθρωποι ἐξ οὐρανοῦ καταβάντες θέλουσι δι-

δάξει τοὺς Νεοζηλανδοὺς πᾶσαν τέχνην καὶ πᾶσαν ἐπιστήμην τῆς Εὐρώπης. — Οἱ ἱερεῖς δύνανται νὰ μάθωσιν εἰς ἕκαστον Νεοζηλαντὸν ἐντὸς μιᾶς ὥρας τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, ἐπὶ τῷ ὄρω ὅμως ὁ λαὸς νὰ συναθροισθῇ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην κύκλῳ μιᾶς βάρδου ἱκανοῦ ὕψους, εἰς τὴν κορυφὴν τῆς ὁποίας νὰ κυματίζῃ σημαία τοιοῦτου ἢ τοιοῦτου χρώματος.

Μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰς παραδοξολογίας ταύτας οἱ ἱερεῖς ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ λοχαγοῦ Λούδ ἐκτελεῖ θαύματα. Λέγουσιν ὅτι ὁμιλεῖ, καὶ τοῦτο δὲν εἶνε παράδοξον, διότι παρὰ τοῖς Νεοζηλανδοῖς πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ ἐγγαστρίμηθοι· Ἡ κεφαλὴ διέταξε νὰ ἀπαγγέλῃται ἡ λέξις Χάου ἀπαρἀλλάκτως ὡς ὁ ὕλακτῶν κύων, καὶ τότε εἶνε λέξις ἱερά. Ὁ προσφέρων αὐτὴν συνεχῶς, βροντοφῶνως καὶ ταχέως καθίσταται ἄτρωτος, αἱ σφαῖραι δὲν τὸν διαπερῶσι καὶ ὅταν τις πυροβολῆσῃ κατ' αὐτοῦ ἡ σφαῖρα ὡς πτερὸν περιστρέφεται εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκ τούτου δὲν εἶνε δύσκολον νὰ ἀπαντήσῃ τις πολλοὺς τῶν Νεοζηλαντῶν γαυρίζοντων μετὰ τῆς αὐτῆς ἐντελείας, ὥστε νὰ ἐξαπατηθῇ ἐκ τῆς φωνῆς καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγέτης τοῦ κυνικοῦ γένους. Οἱ νέοι πιστοὶ κατὰχοῦνται πίνοντες ὕδωρ εἰς τὸ ὅποιον ἐνεβράχῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ Λούδ, καὶ ὀμνύοντες πανδήμως νὰ φενοῦσιν ὅλους τοὺς λευκοὺς ἄνευ ἐξαιρέσεως φύλου. Ὅλοι οἱ Πάη-Μαριρέ διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν εἰδικὴν προστασίαν τῆς Παρθένου Μαρίας, ἥτις θέλει τοῖς ἐμφανισθῇ προσωπικῶς μίαν ἡμέραν· ὀνομάζεται δὲ παρ' αὐτῶν *καρκαία* τὸ ἐπαναλαμβάνειν τὸ Χάου καὶ κινεῖν τὰς χεῖρας κατὰ τὸν τινὰ ἰδιαιτέρον.

Τὸ μῖσος κατὰ τῶν Ἄγγλων τοσοῦτον κατέλαβε τοὺς Πάη-Μαριρέ, ὥστε οὗτοι οὐδὲ τῶν εὐλακρινεστέρων ζῴων φίλων φειδονται. Κατὰ Μάρτιον τοῦ 1864 ἐφόρευσαν διὰ τοῦ ἀποτροπαιοτέρου τρόπου τὸν δυστυχῆ Λουθηρανὸν ἱερέα Κάρολον Σύλβιον Βόλκνερ, θεολόγον Γερμανὸν, εἰς ὑπερησῖαν διατελοῦντα τῆς ἐν Λονδίῳ Ἐπιτροπῆς, τῆς ἀσχολουμένης περὶ τὴν διάδοσιν τῆς ἀγγλικανῆς θρησκείας. Οὗτος διέμενε πολλὰ ἔτη εἰς Ὀποτίκην ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας τῆς νήσου, ἔφερε δὲ τὴν σύζυγόν του εἰς Λουκλάνδ καὶ ἐπανήρξατο συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἱεραποστόλου Γράς ἐπὶ τοῦ πλοίου Ἐκλειψίς, οὗ ὁ πλοίαρχος Λεβὴ Ἰουδαῖος διετήρει ἐμπορικὰς τιμας σχέσεις μετὰ τῶν αὐτοχθόνων. Τότε ἐτυχε, πολέμου μεταξὺ Νεοζηλαντῶν καὶ Ἄγγλων

γενομένου, νὰ ἐπανέλθωσι πολλοὶ Πάη-Μαριρέ εἰς Ὀποτίκην φέροντες κεφαλὰς ἀγγλων πεσόντων ἐν τῇ μάχῃ, ὥστε τὰ πνεύματα ἦσαν πολλὰ ἐξημμένα.

Ὀλίγαι στιγμαὶ ἤρκεσαν ὅπως μεταβληθῇ ἡ ἐκκλησία τοῦ σεβασμιωτάτου Βόλκνερ εἰς ναὸν τοῦ νέου θρησκευματος, ἡ δὲ οἰκία αὐτοῦ κατὰ γράμμα νὰ ἐκκενωθῇ. Ἄμα δὲ ἐφθασε τὸ πλοῖον ἡ Ἐκλειψίς, οἱ Πάη-Μαριρέ ἐπέπεσαν κατ' αὐτοῦ καὶ τοὺς μὲν ἐπιβάτας ἤχημαλώτισαν, τὸ δὲ φορτίον διήρπασαν, προσέζαντες ὅμως νὰ μὴ νοσησθῶσι τι ἀνήκον εἰς τὸν Ἰουδαῖον πλοίαρχον, διότι περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τὸν ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Ἰσραήλ. Τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης, δέσαντες σχοινία, ἄτινα ἔλαβον ἐκ τοῦ πλοίου, εἰς ἓν δένδρον, ἐγύμνωσαν τὸν δυστυχῆ Βόλκνερ, καὶ ἀφοῦ ἔθεσαν περὶ τὸν τράχηλόν του ἓν σχοινίον, τῷ ἔδωσαν καιρὸν τινα διὰ νὰ κάμῃ τὴν προσευχὴν του. Αἶφνης κραυγὴ καταπληκτικὴ ἠκούσθησαν ἀπὸ τῶν πολυπληθῶν Πάη-Μαριρέ οἵτινες παρίσταντο εἰς τὴν φρικώδη σκηνὴν, καὶ γέλωτες ἀνεμίχθησαν μετὰ τῶν κραυγῶν ἐκείνων. Εἰς Τίμ, δηλαδὴ ἱερεὺς ὀνόματι Κερ-κο-πά, ἐτράβηξε τὸ σχοινίον, ὅταν δὲ ὁ δυστυχῆς ἱεραπόστολος ἀπεπνίγη κατέκοψαν αὐτὸν καὶ ἔφερον τὸ πτώμα του εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ ἀπεχώρισαν τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τοῦ κορμοῦ. ἐξέβαλον τὸν μυελὸν καὶ τὰ ὄμματα καὶ τὰ κατεβρόχισαν, ἄνδρες δὲ γυναῖκες καὶ παιδιὰ ἀναμιξῆ ἔτρεχον ὡσὰν δαιμονισμένοι, προσπαθοῦντες νὰ βρῆξωσι τὰ χεῖλη των εἰς τὸ αἷμα. Ἐν τούτοις τὸ σῶμα κατεκόπη εἰς μικρὰ τμήματα καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς κύνας, ὅσον δὲ οὗτοι δὲν ἔφαγον ἐρρίφθη εἰς ἓνα λάκκον.

Καὶ ὅμως τὴν βάρβαρον ταύτην θρησκείαν ἠσπάσθησαν τὰ τρία τέταρτα τῶν Νεοζηλαντῶν ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ τε ἐπίσκοπος Βιλλιέλμος καὶ οἱ λοιποὶ ἀποικοὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσι, διότι οὔτε ἡ ζωὴ των, οὔτε ἡ περιουσία των ἦτον εἰς ἀσφάλειαν. Ἡ δὲ ἀγγλικὴ γλῶσσα, ἥτις, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν Νεοζηλαντῶν, εἰσέρχεται μὲν διὰ τῶν ὠτων, ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται διὰ τοῦ στόματος, ἀντικείμενον γενικῆς ἀποπροφῆς διατελοῦσα, πλησιάζει νὰ ἐκλίπῃ ἐκείθεν, καθόσον μάλιστα ἀνέκαθεν τερατωδῶς ὑπὸ τῶν ἐγγυρῶν παρεμορφούτο, ὡς ἐκ παραδείγματος τὰς φράσεις *Victoria queen of England* (Βικτωρία βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας) μετέτρεψαν εἰς *Quikitoria Te Kouini o Ingourangui*.

Ἡ ΕΚ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΦΘΟΡΑ. (1)

Ἀπερίγραπτος εἶναι καὶ ἡ προξενηθεῖσα εἰς τὴν ἀνθρωπότητα φθορὰ ἐκ τῶν εἰσβολῶν τῶν βαρβάρων τῆς ἄρκτου εἰς τὴν Ῥωμαϊκὴν αυτοκρατορίαν πρὸ τῆς πτώσεως καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Ῥώμης. Ὁ Προκόπιος παρατηρεῖ περὶ τοῦ ἐν Ἀφρικῇ γενομένου πολέμου εἰς τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουστιανοῦ, « Εἰμεθα βέβηκοι ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολὴ ἐὰν εἰπῶμεν ὅτι πέντε ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἔγειναν θύματα ζήφους, λιμοῦ τε καὶ λοιμοῦ. » Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς λέγει ὅτι διαρκούτος τοῦ εἰκοσαετοῦς πολέμου, ὅν ἐπολέμησεν ὁ Ἰουστιανὸς κατὰ τῶν Γόθων τῆς Ἰταλίας, ἀπώλεσαν οὗτοι ὑπὲρ τὰ 15,000,000 καὶ τοῦτο δὲν θέλει μᾶς φανῆν ἀπίστευτον, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι εἰς μίαν μόνην ἐκστρατεῖαν 50,000 ἐργάται ἀπέθανον τῆς πείνης.

Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δεκάτης τρίτης ἑκατονταετηρίδος ἐξῆλθεν ὁ σκληρὸς ἐκεῖνος καὶ αἱμοδύρος τύραννος ὁ Γεγκίς Χάν, ὅστις μὲ πολυπληθῆ στρατεύματα διέτρεχε τὴν Ἀσίαν θύων καὶ ἀπολλύων· λογαριάζεται ὅτι εἰς τὰ εἰκοσι δύο τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας του περίπου 14,470,000 ἀνθρώπων ἐσφάγησαν ὑπὸ τῆς μάστιγος ταύτης τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Σχεδὸν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ὅτε τὸ τέρας τοῦτο ἐρῆμονε τὸν ἀνατολικὸν κόσμον, ἔγειναν καὶ αἱ μωραὶ ἐκεῖναι τῶν Εὐρωπαϊῶν ἐκστρατεῖαι, αἱ Σταυροφορικαὶ λεγόμεναι. Ἐξ ἑκατομμύρια δυστυχῶν καὶ αἱμοδιψῶν μαινομένων ἔλαβον τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐξεστράτευσαν μὲ θηριώδη ἀταξίαν πρὸς τὰ μεθόρια τῆς ἱερᾶς γῆς, διὰ νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν χώραν τῆς Ἰερουσαλήμ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀπίστων. Εἰς τοὺς ἱεροὺς τούτους πολέμους, ὡς ἀφρόνως ἐκλήθησαν, περισσότεροι τῶν 850,000 Εὐρωπαϊῶν ἐθυσιάσθησαν πρὶν κυριεύσωσι τὴν Νίκαιαν, Ἀντιόχειαν, καὶ Ἐδεσσαν. Εἰς δὴν πολιορκίαν τῆς Πτολεμαίδος 300,000 περίπου ἐφονεύθησαν, κατὰ δὲ τὸ 1099 μ. Χ. ὅτι ἐκυρίευσαν τὴν Ἰερουσαλήμ, 70,000 περίπου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, καὶ τινας ἑκατονταετηρίδας ἀρχήτερα, ἡ γῆ ὅλη ἐφαίνετο ὡς μέγα πεδῖον μάχης, ἐν ᾧ τὰ ἔθνη ἐμάχοντο πρὸς ἄλληλα, οἱ νικηταὶ κατέστρεφον τὰ βασίλεια, ἐξήσκηον οἱ τύραννοὶ τὰς τρομερωτέρας σκληρότητας, ἐθυσιάζον αἱ προλήψεις καὶ ἡ ἐκδικητικὰ τὰ μύρια θύματά των, καὶ

θρόνοι, επαναστάσεις, σφαγαι, και γενικὸς τρόμος ἐξώρισαν τὴν εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν ἀπὸ τὸν κόσμον, καὶ ἐσύγχυσαν τὴν ἠθικὴν τάξιν τῆς κοινωνίας.

Τοιαύτη εἶναι μικρά τις ἐποψίς τῆς ἐκ τοῦ πολέμου προσηνεθείσης φθορᾶς. Ἐλάχιστον τι μέρος μόνον ἐθεωρήσαμεν εἰς τὰ χρονικά τοῦ πολέμου, καὶ ὅμως τρομερὰ σκηνὴ μᾶς ἐπαρουσιάσθη. Ἄλλὰ πόσον φρικώδης εἰκὼν ἤθελεν εἶσθαι, ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ συμπεριλάβωμεν εἰς ἐν βλέμμα ὅλας τὰς σφαγὰς τὰς ἐν παντὶ ἔθνει καὶ πάσῃ φυλῇ ἐνεργηθείσας· ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ περιγράψωμεν ὅλην τὴν φθορὰν ὅχι μόνον τῶν ὄσσοι ἀπέθανον ἀπὸ τὰς φυσικὰς συνεπειὰς τοῦ πολέμου, οἷον ἀπὸ ἀθένειαν, κόπον, τρόμον, λύπην, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδικίαν καὶ σκληρότητα τῶν ἀγρίων τυράννων!

Πόλεμοι τοῦ Ναπολέοντος.—Ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων εἰς τὰς μάχας, ὅσοι συνεκροτήθησαν ὑπὸ τὴν στρατηγίαν τοῦ Βοναπάρτου, ἀναβαίνει εἰς 1,811,500. Ἐὰν δὲ προσθέσωμεν καὶ τοὺς ἀκολούθως ἀποθανόντας ἐκ τῶν τραυμάτων ὅσα ἔλαβον, καὶ τοὺς πεσόντας εἰς τοὺς ἀσημάντους ἀκροβολισμοὺς, ὡς καὶ εἰς τὰς ναυμαχίας, τῶν ὁποίων, καὶ τοι ἀπὸν, ἦτον αἴτιος ὁ Ναπολέων, τὸ ὅλικόν κεφάλαιον θέλει ὑπερβαίνει 2,000,000.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

* * * Οἱ Κάρροι λαὸς βάρβαρος τῆς Ἰνδο-Σινικῆς δὲν ἔχουσι κανὲν εἶδος θρησκείας ὅταν ὑγιαίνοσι καὶ εὐδαιμονώσιν· ἀλλ' ἅμα δυστυχία τις τοὺς καταλάβῃ καταφεύγουσιν εἰς τὰ δάση καὶ ἐπικαλοῦνται πνευμά τι, ὑπερ ὀνομάζουσι *Náp*, τοῦ ὁποίου ἡ ἀργὴ ἐπιφέρει τὰς ἀσθενείας, τὴν πείναν καὶ τὰ λοιπὰ δυστυχήματα. Ἄμα ἐπιδημία τις ἐνσκόπη εἰς τι χωρίον, φράσσοσι τὰς ὁδοὺς δι' ἐνὸς στελέχους δένδρου, καὶ ἐπιβάλλουσι ποινήν θανάτου κατὰ παντὸς ξένου, ὅστις ἤθελε πολυμῆσαι νὰ διέλθῃ ἐκεῖθεν.

* * * Ἡ Περσικὴ γλῶσσα ἔχει μεγίστην ἀναλογίαν πρὸς τὴν Γερμανικὴν. Ἐκ δώδεκα χιλιάδων καθαρῶς περσικῶν λέξεων, αἱ τέσσαρες χιλιάδες, ἦτοι τὸ τρίτον, εἶναι κατὰ βάθος λέξεις γερμανικαί.

* * * Ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων ἡ Ἑλλάς, καθ' ἃ ἐξάγεται ἐκ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, εἶχε στόλον συγκροτούμενον ἐκ χιλίων πεντακοσίων

τρίηρων, ἐν αἷς ἐπέβαινον τριακοντακισχίλιοι ναῦται!

* * * Τὰ ἐν τῇ ἡρωϊκῇ Κρήτῃ συμβαίνοντα καὶ ἡ προσεχὴς ἀποχώρησις τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ἀπὸ τῆς Ρώμης παρέχουσι ἡμῖν εὐκαιρὸν ἀφορμὴν ἵνα ὑπενθυμίσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς Χρυσάλλιδος τὴν ὑπὸ τοῦ διαμαρτυρομένου μισσιοναρίου προφητείαν περὶ τοῦ ἔτους 1866, τὴν ὁποίαν, χάριν ἀπλῆς περιεργείας ἀνεδημοσιεύσαμεν κατὰ τὸν παρελθόντα Μάιον ἐν τῷ ΠΑ' φυλλαδίῳ τῆς Χρυσάλλιδος καὶ ἐν τέλει τῆς 216 σελίδος.

* * * Περὶ Κρήτης. Τὸ σχῆμα τῆς νήσου ταύτης εἶναι ἐπίμηκες ἔχει δὲ ἐπιφάνειαν 200 τετραγωνικῶν μιλίων, τὸ ὑψηλότερον αὐτῆς ὄρος καλεῖται Ἴδη, καὶ φθάνει ἡ κορυφὴ αὐτοῦ εἰς ὕψος 7,320 ποδῶν ὑπεράνω τῆς θαλάσσης. Εἶναι, καθόλου εἰπεῖν, χώρα ὀρεινὴ καὶ δύσβατος, καὶ κατοικεῖται ὑπὸ 200 καὶ ἐπέκεινα χιλιάδων κατοίκων ὧν τὰ δύο τρίτα σχεδὸν εἶναι χριστιανοὶ Ἕλληνας, ἄνδρες πολεμικοὶ καὶ εἰς ἄκρον φιλελεύθεροι.

* * * Οἱ Ἑσκιμῶσι ἔχουσι ἴδιον τρόπον τοῦ νυμφεύεσθαι. Ὅταν εἰς αὐτῶν ἐκλέξῃ τὴν μέλλουσαν σύζυγόν του, καὶ ἀπειθυνθεὶς πρὸς τὴν μητέρα τῆς τύχῃ τῆς συγκαταθέσεως ἐκείνης, τότε προμηθεύεται εἰδὸς τι ἐνδυμάτων διὰ τὴν νύμφην, ἅτινα συνίστανται εἰς δέρματα ζώων, τὰ ὁποῖα ἐφρόνευσεν. Ἡ νύμφη λαμβάνουσα τὰ ἐνδύματα ἐκεῖνα, τὰ περιβάλλεται, καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ γάμος θεωρεῖται τετελεσμένος. Ἡ συζυγικὴ ἀπιστία εἶνε ἕκτακτον φαινόμενον, τούναντίον δὲ ἡ πολυανδρία συνεχῶς ἀπαντᾶται μεταξὺ τῶν ἐνδεστέρων Ἑσκιμῶων, ἰδίως ὥστε πολλοὶ ἄνδρες συνδιαίτωνται μετὰ μιᾶς γυναικὸς χωρὶς οὐδὲν σκάνδαλον νὰ προέρχηται ἐκ τῆς συμβιώσεως ταύτης.

* * * Ὁ Περικλεὴς καθηγητὴς Ρείστάρδ, ὅστις ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ ἀμμωνιακὸν καὶ τὸ νιτρικὸν ὀξὺ εἰσῆρχοντο εἰς τὰς συνθέσεις τῶν χαλαζῶν, εὗρεν ἐσχάτως ἐπὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίου μορίων χαλαζῆς 3,247 ἀμμωνιακοῦ καὶ 0,536 νιτρικοῦ ὀξέος. Τοῦτο συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ Ρουσινίη ὅστις εἰς ἐν ἑκατομμύριον μορίων ὕδατος βροχίνου εὔρε 2,08 ἀμμωνιακοῦ καὶ 0,83 νιτρικοῦ ὀξέος.

ΤΟ ΔΙΑΒΟΛΟΧΩΡΙΟΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΥΠΟ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΣΥΗ (1)

Ἀφοῦ ἐπὶ τινα χρόνον ἠκολούθησαν μικρὰν ὁδὸν, ἐκατέρωθεν τῆς ὁποίας ὑψοῦντο μεγαλοπρεπῆ δένδρα, ἔφθασαν εἰς τὸ χωρίον τῆς Μακούδας, τὸ ὁποῖον συνέκειτο ἐξ ἑκατὸν περίπου οἰκιῶν, κτισμένων ἐκ ζύλων καὶ στεγασμένων ἐκ καλῶν καὶ σανίδων αἰγίρου. Τὸ χωρίον ὑψοῦτο εἰς σχεδὸν ἡμικυκλίῳ, τὸ ὁποῖον τὴν ἀρχὴν ἐλάμβανε ἀπὸ τὸν μικρὸν κόλπον τῆς Μακούδας, εἰς τὸν ὁποῖον προσωμίζοντο πολλὰ πύργα καὶ ἀλιευτικὰ πλοίαρια.

Ἡ ἐκκλησία, μικρὸν ξύλινον οἰκοδόμημα, ἐπέκειτο τοῦ χωρίου, ταύτης δὲ πάλιν ἐπέκειντο λόγοι κεκαλυμμένοι ἀπὸ παχεῖν χλόην.

Ὁ ἥλιος ἤρχιζε δύνει ἐν τάχει.

Ὁ ἱερεὺς διῆλθε τὴν μόνον ὁδὸν ἣτις ἔτεμε κατὰ πλάτος τὴν Μακούδαν, καὶ ἦτις ἔφερε πρὸς τὴν ἐκκλησίαν. Μικροὶ τινες νέγροι ἀπολύτως γυμνοὶ, κυλιόμενοι εἰς τὴν ὁδὸν, ἔφυγον εἰς τὴν θεάν τοῦ πάτερ Γριφῶν, ἐκπέμποντες μεγάλας κραυγὰς· πολλὰ δὲ γυναῖκες κροελοὶ, λευκαὶ ἢ σιτόχρονες ἐνδεδυμένοι ἱμάτια ἰνδικὰ, ἔδραμον εἰς τὰς θύρας, καὶ ἀναγνωρίζουσαι τὸν πάτερ Γριφῶν ἐμαρτύρουν τὴν ἐκπληξίν καὶ τὴν χαρὰν τῶν, νέοι δὲ καὶ γράϊα προσῆλθον ἵνα τοῦ ἀσπασθῶσιν εὐλαβῶς τὴν χεῖρα λέγοντες,

— Καλῶς ὤρισατε, ἀγαθὲ πάτερ! καλῶς ὤρισατε εἰς τὴν Μακούδαν.

Μετὰ ταῦτα ἐξῆλθον ἄνδρες τινες καὶ ἐπεριτριγύρισαν τὸν πάτερ Γριφῶν μετὰ τὰ αὐτὰ τεκμήρια ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ.

Ἐνῶ δὲ ὁ ἐφημέριος ὠμίλει μετὰ τῶν κατοίκων περὶ τῶν συμβεβηκότων, ἅτινα ἐπῆλθον εἰς Μακούδαν ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, καὶ ἔδιδεν εἰδήσεις ἐκ Γαλλίας εἰς τοὺς συνεχωρίους του, αἱ γυναῖκες, φοβούμεναι μὴ ὁ ἱερεὺς δὲν εὕρῃ ζωοτροφίας εἰς τὸ πρᾶστυριον εἰσῆλθον εἰς τοὺς οἶκους τῶν νὰ ἐκλέξωσιν ἢ μὲν ὠραῖον ἰχθὺν, ἢ δὲ ἄγραν τινὰ, ἄλλη τεμάχιον δορκάδος παχείας, ἄλλη τέλος ὀπώρας ἢ λάχανα, καὶ πολλοὶ μικροὶ νέγροι διετάχθησαν νὰ φέρωσιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἐφημερίου τὸν ἐκούσιον αὐτὸν φόρον.

(1) Συνέχεια ἀπὸ φυλλαδίου 89.

Ὁ ἱερεὺς εἰσῆλθεν εἰς τὸ οἰκῆμά του, τὸ ὁποῖον ἔκειτο εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ χωρίου ἀπόστασιν. Οὐδὲν ὑπῆρχεν ἀπλούστερον τῆς ξυλίνης ἐκείνης οἰκίας, ἣτις ἐπεστεγάζετο ἀπὸ καλάμου καὶ εἶχεν ἐν μόνον ὀρόφωμα. Ἰψασμα καθαρὸν ἐστόλιζε τὰ παράθυρα καὶ ἀντικαθίστα τὰς ὑέλους, αἵτινες ἦσαν μεγίστη πολυτέλεια εἰς τὰς ἀποικίας.

Εὐρὸ δωμάτιον ἐχρησίμευε ταυτοχρόνως καὶ ὡς αἴθουσα καὶ ὡς ἐστιατόριον, συγκοινωνοῦν μετὰ τοῦ μαγειρείου, τὸ ὁποῖον ἦτο κτισμένον ἐξ ὠθεν· πρὸς ἀριστερὰν τοῦ κυρίου τούτου δωματίου ἦτο ὁ κοιτὼν τοῦ πάτερ Γριφῶν, δύο δ' ἕτερα μικρότερα δωμάτια, βλέποντα πρὸς τὸν κῆπον, ἦσαν προωρισμένα διὰ τοὺς ξένους καὶ τοὺς λοιποὺς ἐφημερίους τῆς Μαρτινικῆς, οἵτινες ἤρχοντο ἐνίοτε νὰ ζητήσωσι φιλοξενίαν παρὰ τῷ συναδέλφῳ τῶν.

Εἰς ὀρνιθῶν, τὸ ἵπποστάσιον, τὸ οἰκῆμα τῶν δύο μαύρων καὶ τινα ἄλλα διαμερίσματα συναπλήρουν τὴν κατοικίαν ταύτην ἣτις ἦτο κεκοσμημένη μετὰ ἀγροτικὴν ὄλως ἀφέλειαν.

Ὁ κῆπος ἦτο ἐπιμαλῶς διατετηρημένος. Τέσσαρες μεγάλαι πάροδοι τὸν ἐχώριζον εἰς ἰσάριθμα τετράγωνα, τὰ ὁποῖα ἐστολίζοντο μετὰ ὕσσωπον, λεβάνδας καὶ ἄλλα εὐώδη χόρτα· τὰ δὲ τετράγωνα ταῦτα ὑποδιηροῦντο εἰς πολλὰς σειρὰς προωρισμένας διὰ λάχανα καὶ ὀπώρας καὶ ἐπερικυκλοῦντο ἀπὸ πλατείας ταινίας καλλιφύλων ἀνθέων. Ἐκεῖθεν κατεφαινοντο εἰς τὸν ὀρίζοντα τὰ πλοῖα καὶ αἱ γαῖαι τῶν παρακειμένων Ἀντιλλῶν.

Οὐδὲν ὑπῆρχε τερπνότερον καὶ θελκτικώτερον τοῦ κήπου τούτου, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ ὠραιότερα ἄνθη ἀνεμιγνύοντο μετὰ καρπὸς καὶ μετὰ λάχανα μεγαλοπρεπῆ. Ἐδῶ, μεγάλοι πέπονες χρώματος ἠλέκτρου ἐπερικυκλοῦντο ἀπὸ χλόην μικρῶν βόλων, κεκοσμημένων δίκην θάμνων, καὶ κεκαλυμμένων ἀπὸ ἄνθη πορφυρόχροα καὶ καρποῦ, τοσοῦτον ἀφθόνου, ὥστε ἤγγιζον τὴν γῆν. Ἐκεῖ δεινὸν ἄγγολῆς μετὰ φύλλα πλατέα ἦσαν περιτριγυρισμένα ἀπὸ φραγγοσταφυλέας ῥοδοχρόους, ἐκπεμπούσας εὐωδίαν εὐάρεστον. Φυτὰ ποικίλα τῶν χωρῶν ἐκεινῶν, μυρίων εἰδῶν καὶ μυρίων χρωμάτων ἕτερον τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ καθήδονον τὸν ὄσμην.

Ὁ πάτερ Γριφῶν διέτρεχε τὰς παρόδους τοῦ κήπου του μετὰ ἀνεκφράστου εὐχαριστήσεως, ἐρωτῶν διὰ τοῦ βλέμματός πᾶν ἄνθος, πᾶν φυτὸν, πᾶν δένδρον. Οἱ δύο νέγροι τοῦ τὸν ἠκολούθουν, τούτων δ' ὁ μὲν ἐκαλεῖτο *Κύριος*, ὁ δὲ *Ἰωάννης*. Οἱ δυ-

στυγαί; εκλαιον από χαράν επαναβλέποντες τὸν κύριόν των καὶ δὲν ἀπεκρίνοντο εἰς κανὲν τῶν ἐρωτημάτων του· τοσοῦτον ἦσαν συγκεκινημένοι, καὶ μόναι λέξεις επαναλάμβανον, ὑψοῦντες τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανόν.

— Θεέ μου! εἰν' ἐδῶ, εἰν' ἐδῶ!

Ὁ ἱππότης, ἀναίσθητος εἰς τὴν ζωπρὰν ταύτην χαράν, ἠκολούθει μηχανικῶς τὸν ἐφημέριον, φεγγόμενος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐρωτήσῃ τὸν ξένον του, ἂν, διὰ μέσου τῶν δασῶν, ἄτινα ὑψοῦνται μακρὰν ἐν εἶδει ἀμφιθεάτρου, ἐφαίνετο τὸ Διαβολοχώριον.

Ἀφοῦ ἐξέτασε τὸν κῆπὸν του ὁ ἀγαθὸς ἱερεὺς ὑπῆγε νὰ ἴδῃ τὸν ἵππον του Γρεναδίλην καὶ τὸν ἀγγλικὸν κύνά του ὃν ὠνόμαζε Σνόγ. Ὄταν ἤνοιξε τὴν θύραν τοῦ σταύλου ὀλίγον ἐλείψεν ὁ Σνόγ νὰ ἀνατρέψῃ τὸν κύριόν του, πηδῶν περὶ αὐτοῦ. Ὁ Κύριος ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ τὸν κύνά ἀπὸ τὸ περιλαίμιον καὶ νὰ τὸν κρατῇ ὅσον ἠδύνατο σφιγκτὰ, καθ' ὃν χρόνον ὁ ἱερεὺς ἐθώπευε τὸν Γρεναδίλην, τοῦ ὁποῦ τοῦ λάμπον δέρμα ἐμαρτύρει ὅτι ὁ Κύριος ἐπεμελεῖτο αὐτόν.

Μετὰ τὴν στιγμιαίαν ταύτην ἐπίσκεψιν τοῦ κτήματός του, ὁ πάτερ Γριφὼν ὠδήγησε τὸν ἱππότην εἰς τὴν προωρισμένην αὐτῷ αἴθουσαν. Κλίνη περὶ τῆς ὁποίας ἀνεπετάννυτο αὐλαίαι διὰ τοὺς κώνωπας, ἀνάκλιτρον ἐξ ἀχύρου, μέγα ἐξ ἀκζοῦ ξύλινον κιβώτιον καὶ μία τράπεζα ἦσαν τὰ μόναι ἐπιπλα τοῦ δωματίου τούτου, τὸ ὁποῖον ἠνοίγετο πρὸς τὸν κῆπον. Ἐπὶ τοῦ τοίχου δὲ ἀντιπαντὸς ἄλλου ἠωρεῖτο μέγας Ἐσταυρωμένος.

— Ἐδῶ εὐρίσκετε πτωχὴν καὶ μετρίαν φιλοξενίαν, εἶπεν ὁ πάτερ Γριφὼν εἰς τὸν ἱππότην, ἀλλὰ προσφερομένη ἀπὸ καρδίας ἀδόλου.

— Καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης γενομένης δεκτῆς, πάτερ μου, διέκοψεν ὁ Κρουστιλλάκ.

Τὴν στιγμὴν ταύτην ὁ Κύριος ἐλθὼν ἀνήγγειλεν ὅτι ἡ τράπεζα ἦτο ἐτοίμη, ὁ δὲ πάτερ Γριφὼν ἐγερθεὶς, προηγήθη τοῦ ἱππότητος εἰς τὸ ἐστιατόριον.

Ε΄.

Ἡ Ἐκπλήξις.

Μέγα κηροπήγιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἦν προσκεκολλημένος μέγας κηρὸς κίτρινος ἐφώτιζε τὴν τράπεζαν. Ἡ ὀθόνη ἦτο ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος λευκοτάτου, ἐλλείψει δὲ παντὸς ἀργυροῦ σκεύους, αἰμὲν περὶ αὐτὴν ἦσαν ἐκ χάλυβος τὰ δὲ κοχλιάρικα ἐκ ξύλου, ἀλλὰ τὰ πάντα καθρέπτατα φιάλη

δὲ κυανόχρους περιέχουσα οἶνον Καναρίον ἐμελλε νὰ σβέσῃ τὴν δίψαν τῶν ἐσθιόντων. Εἰς μέγα ἀγγεῖον ἐξ ὀρειγάλου ὑπῆρχε ὀαροῦ, ποτὸν κατεσκευασμένον ἐκ ζαχαροκαλάμων, τέλος χοῖνος ἀμφορεύς περιεῖχεν ὕδωρ δροσερώτατον καὶ διαυγέστατον. Τὰ δὲ φαγητὰ ἦσαν ὅλα σχεδὸν κατὰ τὴν μαγειρικὴν τέχνην τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἐκ καρπῶν δένδρων, θαλασσίων ζώων καὶ κρεῶν ποιτικῶς κατεσκευασμένων.

— Ἀλλὰ, πάτερ μου, μὲ μετεχειρίζεσθε μὲ βασιλικὴν μεγαλοπρέπειαν, εἶπεν ὁ ἱππότης πρὸς τὸν πάτερ Γριφὼν, ἡ νησὸς σας εἶνε ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας.

— Ἐκτὸς τοῦ οἴνου τῶν Καναρίων, τὸν ὁποῖον μοὶ προσέφερον, ὅλα τὰ ἄλλα, τέκνον μου, προέρχονται ἐκ τοῦ κῆπου ὃν καλλιεργῶ, ἡ ἐκ τῆς ἀγρας καὶ τῆς ἀλιείας τῶν δύο νέγων μου, διότι αἱ προμήθειαι τῶν γειτόνων μοὶ ἦσαν ὅλως ἀνωφελεῖς, χάρις εἰς τὴν πρόβλεψιν τοῦ Κυρίου καὶ τοῦ Ἰωάννου, οἵτινες ἐγνώριζον τὴν ἐλευσίαν μου ἀπὸ ἑνα λεμβοῦχον τῆς Φορσαίνπιέρης· θέλετε ἐξ αὐτοῦ τοῦ ψιττακοῦ, υἱέ μου; εἶπεν ὁ πάτερ Γριφὼν πρὸς τὸν ἱππότην, ὅστις κατεβρόχιζεν ἰχθυὸν νοστιμώτατον.

Ὁ Κρουστιλλάκ ἐδίστασεν ἐπ' ὀλίγον καὶ παρετήρησε τὸν ἐφημέριον μὲ ὕφος ἀναποφάσιτον.

— Δὲν γνωρίζω διὰ τί μοὶ φαίνεται παράδοξον νὰ φάγω ψιττακόν, εἶπεν ὁ ἱππότης.

— Δοκιμάσατε, δοκιμάσατε, εἶπεν ὁ πάτερ Γριφὼν, θέτων μίαν πτέρυγα εἰς τὸ τρυβλίον του. Ἰδέτε, εἰς φασιανὸς ἔχει κρέας παχύτερον καὶ νοστιμώτερον; Ἐψήθη θαυμάσια, καὶ ἐπειτα αἰσθάνεσθε τὴν εὐωδίαν;

— Νομίζει τις ὅτι μυρίζει βοδύσταγμα, εἶπεν ὁ ἱππότης διαστέλλων τὴν βίνα.

— Τοῦτο προέρχεται διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα εὐρίσκουσι τροφήν εἰς τὰ δάση ἐκ δένδρων, ἐχόντων τὴν ὀσμὴν κανέλλας, γαρυφάλου καὶ ἄλλων τοιούτων ἀρωμάτων, τὰ ὁποῖα μεταδίδονται καὶ εἰς τὴν σάρκα τοῦ πτηνοῦ. Καὶ αὐτὸ τὸ ψητὸν ἐδῶ, τί ὠραῖον εἶνε; Προσθέσατε ὀλίγον ζωμὸν πορτοκαλλίου, καὶ εἰπατέ μοι ἂν ὁ θεὸς δὲν πληροὶ εὐεργεσίας τὰ πλάσματά του, προσφέρων αὐτοῖς παρόμοια δῶρα;

— Εἰς ὄλην μου τὴν ζωὴν δὲν ἔφαγα τρυφερώτερον, λεπτότερον καὶ νοστιμώτερον φαγητὸν ἀπεκρίθη ὁ ἱππότης; πληρῶν τὸ στόμα καὶ κλείων

ἐξ ἡμισείας τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς διὰ νὰ ἀκούῃ οὕτως εἰπεῖν ἑαυτὸν τρώγοντα.

— Τῷ ὄντι, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον, ὅστις μὲ τὸ μαχαίριον καὶ τὴν περόνην εἰς τὸ στόμα του παρετήρηε τὸν ξένον του μετ' ὑπηρεφάνου εὐαρεσκείας.

Τοῦ γεύματος περατωθέντος, ὁ Κύριος ἔθεσεν ἀγγεῖον καπνοῦ καὶ πίπας πλησίον τοῦ Καναρίου οἴνου· καὶ ἀφοῦ ἔμειναν μόνωι, πληρώσας ὁ ἐφημέριος ποτήριον ἐξ αὐτοῦ, εἶπεν — Εἰς τὴν ὑγείαν σας, υἱέ μου.

— Εὐχαριστῶ, πάτερ μου, εἶπεν ὁ ἱππότης, πλησιάζων τὸ ποτήριον αὐτοῦ. Πίετε καὶ εἰς ὑγείαν τῆς μελλονύμφου μου, ταῦτο εἶνε εἰς ἐμὲ καλὸς οἶανός.

— Πῶς τῆς μελλονύμφου σας; ὑπέλαθεν ὁ ἐφημέριος, τί θέλετε νὰ εἴπητε μὲ τοῦτο;

— Ὁμιλῶ περὶ τῆς Λάμιας, πάτερ μου;

— Α! πάντοτε τὴν ἀστείότητα ταύτην; Εἰλικρινῶς σὰς λέγω ὅτι ἐνόμιζα τοὺς ἀνθρώπους τοῦ τόπου σας πλέον ἐφευρετικούς, υἱέ μου, εἶπεν ὁ πάτερ Γριφὼν πονηρῶς μειδιῶν, καὶ ἐκένωσε τὸ ποτήριόν του.

— Οὐδέποτε ἐπὶ ζωῆς μου ὠμίλησα σπουδαιότερον, πάτερ μου. Ἦκούσατε τὸν ἕρκον τὸν ὁποῖον ἔκαμα ἐπὶ τῆς Λαικόνης;

— Ἡ ἀδυναμία ἀκυροῦ πάντα ἕρκον, υἱέ μου· ἂν ὠρκίζεσθε νὰ κενώσητε τὸν ὠκεανόν, ἠθέλατε τηρήσει τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην;

— Πῶς πάτερ μου; ἡ καρδία τῆς Λάμιας εἶνε ἄνευ πυθμένου, ἄβυσσος ὡς ὁ ὠκεανός, ἀνέκραξε μετὰ φαιδρότητος ὁ Κρουστιλλάκ.

— Εἰς ποιητῆς Ἄγγλος εἶπε τὴν γυναῖκα α ἄπιστον ὡς τὸ κύμα, » υἱέ μου.

— Ἦ; πρὸς τὴν ἀπιστίαν τῶν γυναικῶν, πάτερ μου, εἶπεν ὁ ἱππότης σοβαρῶς, γνωρίζομεν νὰ τὰς προλάβωμεν, καὶ θὰ δοκιμάσωμεν τὴν ἰσχυρὰν ἡμῶν προσπάθειαν ἐπὶ τῆς Λάμιας.

— Οὔτε θὰ πασχίσετε κἀν, υἱέ μου· εἶμαι περὶ τούτου πολὺ ἤτυχος.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς εἴπω, πάτερ μου, ὅτι ἀπατάσθε. Αὐριον περὶ τὴν ἀνατολήν τῆς ἡμέρας θὰ ζητήσω ἕνα ὀδηγὸν διὰ νὰ μοῦ δεῖξῃ τὸ Διαβολοχώριον, καὶ θὰ παραιτήσω τὸ ἐπίλοιπον εἰς τὴν τύχην μου.

Ὁ ἱππότης ὠμίλει μὲ τόνον πεποιθήσεως τοσοῦτον ἀκραδάντου, ὥστε ὁ πάτερ Γριφὼν ἔθεσεν ἀποτόμως ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ ποτήριον ὑπερῆμελλε νὰ φέρῃ εἰς τὰ χεῖλη του, καὶ ἐθεώρησε

τὸν ἱππότην μετ' ἐκπλήξεως ἅμα καὶ δυσπιστίας, διότι ἔως τότε ἐνόμιζε πραγματικῶς ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἀστεϊσμοῦ ἢ περὶ ἐπιδείξεως τόλμης.

— Πῶς τέκνον μου, ἔχετε εἰλικρινῶς τὴν ἀπόφασιν ταύτην; ἀλλ' αὐτὸ εἶνε τρέλα, εἶνε...

— Ἐπιτρέψατέ μοι, πάτερ μου, νὰ σὰς διακόψω, εἶπεν ὁ ἱππότης. Ἐμπροσθέν σας βλέπετε ἕνα πρωτότοκον οἰκογενείας ὅστις τὰ πάντα ἐπεχείρησε, πάντα πόρον ἐξήντησε καὶ ὅμως οὐδὲν ἐπέτυχεν. Ἡ Λάμια εἶνε πλουσία, πλουσιωτάτη, ὅθεν ἔχω πολλὰ νὰ κερδίσω καὶ οὐδὲν νὰ χάσω.

— Οὐδὲν νὰ χάσητε;

— Τὴν ζωὴν, ἴσως θὰ εἴπητε. Ἐν πρώτοις δὲν τὴν τιμῶ τόσον· ἄλλως τε ὅσον βάρβαρος καὶ ἂν ἦνε αὐτὸς ὁ τόπος, ὅσον ἀνίσχυρος καὶ ἂν ἦνε ἡ δικαιοσύνη, δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι ἡ Λάμια θὰ τολμήσῃ νὰ μὲ μεταχειρισθῇ ὡς ἕνα τῶν τριῶν συζύγων τῆς· θὰ μάθητε ὅτι ἔγιναι θύμα, καὶ θὰ τῆς ζητήσητε λόγον τοῦ θανάτου μου. Δὲν κινδυνεύω λοιπὸν ἄλλο παρὰ νὰ ἴδω τὰς προσπάθειάς μου ματαιουμένας! Ἄν λοιπὸν ἦνε αὐτὸ, ἂν μὲ ἀποκρούση, θὰ ἐξακολουθῶ νὰ διασκεδάζω τὸν πλοίαρχον Δανιὴλ εἰς τὰ ταξιδιά του, καταπίνων κηρία ἀνημμένα ἢ θέτων τὰς φιάλας ἐν ἰσοβροπίᾳ εἰς τὸ ἄκρον τῆς βίνας μου. Βεβαίως ἡ βιοποριστικὴ αὕτη ἐπιστήμη εἶν' ἐντιμος, ἀλλὰ θὰ προτιμήσω ἄλλην· ὥστε ὅ,τι καὶ ἂν μοὶ εἴπητε, πάτερ μου, εἶμαι ἀποφασισμένος νὰ κάμω τὴν δοκιμὴν καὶ νὰ ὑπάγω εἰς Διαβολοχώριον. Δὲν γνωρίζω τί μυστηριώδες προαίσθημα μοὶ λέγει ὅτι θὰ ἐπιτύχω, ὅτι εἶμαι εἰς τὴν προτεραιάν τῆς εὐτυχίας μου... Τὸ μέλλον μοὶ φαίνεται βοδύχρον, δὲν ὀνειρεύομαι εἰμὴ παλάτια καὶ μεγαλοπρέπειαν, πλοῦτη καὶ καλλονήν. Νομίζω (καὶ ἐπιτρέψατέ μοι τὴν ἐθνικὴν ταύτην ἐξομοίωσιν) ὅτι ὁ Ἔρωσ καὶ ἡ Τύχη ἐρχονται νὰ μὲ λάβωσιν ἀπὸ τὴν χεῖρα, λέγοντες — « Πολύφημο Κρουστιλλάκ, ἡ εὐδαιμονία σὲ περιμένει. » Θὰ μοὶ εἴπητε ἴσως, πάτερ μου, προσέθηκεν ὁ ἱππότης ῥίπτων βλέμμα σαρκαστικὸν πρὸς τὸ ἱμάτιόν του, ὅτι εἶμαι ἀρκούντως οἰκτρῶς ἐνδεδυμένος διὰ νὰ φθάσω εἰς τὴν ὠραίαν ἐκείνην καὶ εὐχαρίστον συντροφίαν τῆς τύχης καὶ τῆς εὐδαιμονίας· ἀλλ' ἡ Λάμια, ἥτις βεβαίως θὰ ἦνε ἐμπειροπράγμων θὰ μνητεύσῃ ἀμέσως ὑπὸ τὸ κάλυμμα αὐτὸ ὅτι κρύπτεται καρδία Ἀμάθιδος καὶ πνεῦμα Γασκόνου καὶ τόλμη Καίσαρος.

Ἀφοῦ ἔμειναν ἐπ' ὀλίγον σιωπηλός, ὁ ἐφημέριος ἀντὶ νὰ μειδιάσῃ εἰς τοὺς ἀστεϊσμούς τοῦ

ἐπότου, τῷ ἀπεκρίθη μὲ τόνον ἐπισημότητος.

— Ἡ ἀπόφασίς σας ἐλήφθη καλῶς;

— Ἐλήφθη καλῶς καὶ ἀμεταβλήτως, πάτερ μου.

— Ἀκούσατέ μου λοιπόν· ἤκουσα τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ ἵππότου Κρουσὺλ, τοῦ τελευταίου διοικητοῦ τῆς νήσου ταύτης, ἐκείνου ὅστις κατὰ τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ τρίτου συζύγου τῆς γυναικὸς ταύτης, μετέβη μόνος εἰς τὸ Διαβολοχώριον.

— Λοιπόν;

— Καίτοι σεβόμενος τὸ ἐχέμυθε τῆς ἐξομολογήσεως, δύναμαι, χρεωστῶ νὰ σᾶς εἶπω, ὅτι ἂν ἐπιμείνῃτε εἰς τὸ ἀνόητον σχέδιόν σας, θέλετε ἐκτεθῆ εἰς μεγίστους καὶ ἀναποφεύκτους κινδύνους. Ἀναμφιβόλως, ἂν χάσῃτε τὴν ζωὴν, ὁ θάνατός σας δὲν θὰ μείνῃ ἀτιμώρητος, ἀλλὰ τί μὲ τοῦτο; Τί σᾶς ὑποχρεοῖ νὰ ὑπάγῃτε νὰ κινδυνεύσῃτε εἰς Διαβολοχώριον; Ἡ κάτοικος τοῦ τόπου ἐκείνου θέλει νὰ ζήσῃ μόνη, ἐκεῖ δὲ δὲν δύνασθε νὰ ὑπάγῃτε χωρὶς νὰ παραβιάσῃτε τὴν διάθεσιν ἄλλως τε εἰς κάθε τόπον, καὶ ἰδίως εἰς ἐκεῖνον οἱ παραβιάζοντες τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἄλλου, ἐκτίθενται εἰς μεγάλους κινδύνους, τόσῳ πλέον ματαίους, ὅσον πᾶσα ἀπόπειρα ἐνώσεως μετὰ τῆς γυναικὸς ταύτης εἶνε ἀνεφικτός, καὶ ἂν κατάγῃσθε ἀκόμη ἀπὸ ἡγεμονικὸν οἶκον.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἠρέθισαν τὸν προσβληθέντα ἐγώσμον τοῦ Γασκόνου, ὅστις ἀνέκραξε,

— Πάτερ μου, ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε γυνὴ, καὶ ἐγὼ εἶμαι Κρουστιλλάκ.

— Τί σημαίνει αὐτὸ, τέκνον μου;

— Ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη εἶνε ἐλευθέρη, ὅτι δὲν μὲ εἶδε καὶ ὅτι ἐν βλέμμα, ἐν μόνον βλέμμα δύναται ὀλοσχερῶς νὰ μεταβάλῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς.

— Δὲν τὸ πιστεύω.

— Πάτερ μου, ἔχω μεγίστην, τυφλὴν πεποίθησιν εἰς τὸν λόγον σας· γνωρίζω ἅπασαν αὐτοῦ πᾶν ἀξίαν... ἀλλὰ πρόκειται περὶ τοῦ ὠραίου φύλου, καὶ δὲν δύνασθε νὰ γνωρίζῃτε τὰς καρδίας τῶν γυναικῶν, ὅπως ἐγὼ τὰς γνωρίζω. Δὲν ἤξεύρετε ὑπὸ πίνων ἀνεξηγήτων ἰδιοτροπιῶν καταλαμβάνονται. Δὲν ἤξεύρετε ὅτι τὸ σήμερον ἀρβύσκον αὐταῖς, αὔριον ταῖς ἀπαρέσκει, καὶ ὅτι σήμερον θέλουσιν ὅ,τι αὔριον μισοῦσιν. Αἱ γυναῖκες, πάτερ μου, αἱ γυναῖκες, ἀπαιτοῦσι τόλμην διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τις παρ' αὐταῖς... Ἄν δὲν ἐσευχόμεν τὸ σχῆμά σας, ἤθελον σᾶς διηγηθῆ περιέργως θρασυτάτας, ἐπιχειρήσεις προπέσεις, εἰς ὧν ἐρωτικῶς ἀντημέληθον.

— Υἱέ μου!

— Ἐννοῶ τὰς σκέψεις σας, πάτερ μου, καὶ ὅπως ἐπανεέλθω εἰς τὴν Λάμιαν, ὅταν παρασταθῶ ἐνώπιόν τῆς θᾶ τὴν μεταχειρισθῶ ὄχι μόνον μὲ ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονίαν, ἀλλὰ ὡς ἀληθὴς κατακτητῆς... δὲν τολμῶ νὰ εἶπω ὡς λέων ἀρπάζων ὑπερηφάνως τὴν λείαν του.

Αἱ σκέψεις αὐταὶ τοῦ ἵππότου διακόπησαν ἀπὸ γεγονότος τι ἀπροσδόκητον. Ἦτο θερμότης πολλή, ἡ θύρα τοῦ ἐστιατορίου ἦτον ἀνοικτὴ, ἡ πρὸς τὸν κῆπον φέρουσα. Αἶφνης ἠκούσθη συριγμὸς ὀξύς, καὶ ἤχος ξηρός. Εἰς τὸν θόρυβον τοῦτον ὁ Γριφὼν ἀνεπήδησεν ἀπὸ τῆς καθέδρας του, ἔτρεξε νὰ λάβῃ τὸ πυροβόλον του κρεμάμενον εἰς τὸ δωματίον του καὶ ἐξεληθὼν τῆς θύρας, ἐφώναξεν.

— Ἰωάννη! Κύριε! πιάσατε τὰ πυροβόλα σας! Ἐδῶ, παιδί μου, ἐδῶ! ἰδοὺ οἱ Καραῖθαι.

ΣΤ'.

Ἡ προειδοποίησις.

Ταῦτα πάντα παρήλθον τόσον ταχέως, ὥστε ὁ ἵππότης ἔμενε κεχηνός.

— Ὁρθός! τῷ ἐφώναξεν ὁ πάτερ Γριφὼν, ὀρθός! Καραῖθαι! Καραῖθαι! Παραμέρισε ὀπίσω εἰς τὴν ἔδραν σου καὶ μὴ μένης πλησίον τοῦ φωτός.

Ὁ ἵππότης ἠγέρθη ζωηρῶς καὶ εἶδε τῷ ὄντι βέλος τριῶν ποδῶν μήκους βαθείως ἐμπηγμένον ὀπισθεν τῆς ἔδρας του. Ὀλίγον ὑψηλότερα ἂν ἐρρίπτετο, ἤθελε διαπεράσει αὐτὸν ματαξὺ τῶν δύο ὤμων.

Ὁ Κρουστιλλάκ ἐδράξατο τοῦ ξίφους του ὅπερ εἶχεν ἀποθέσει ἐπὶ μιᾶς ἔδρας καὶ ἔτρεξε κατόπιν τοῦ ἐφημερίου· οὗτος δὲ ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς δύο μαύρους του ὀπλισμένους μὲ πυροβόλα καὶ προπορευομένους τοῦ κυνός του ἐξῆλθε παντοῦ τὸν κακούργον· δυστυχῶς ἡ θύρα τοῦ ἐστιατορίου ἤνοιγε πρὸς τὸν κῆπον, ἡ νύξ ἦτο σκοτεινὴ, ὥστε ὁ ῥίψας τὸ βέλος ἡ ἐφυγεν ἡ ἐκρύφθη εἰς κᾶνεν πυκνὸν δένδρον. Ὁ κύων ἐγαύγιζε καὶ ὠσφραίνετο τῆδε κἀκεῖσε· ὁ δὲ πάτερ Γριφὼν προσεκάλεσε πλησίον τοὺς δύο μαύρους, οἵτινες ἠρέωνων λίαν ἀρρώνως ἐκτὸς τοῦ κήπου.

— Λοιπόν, πάτερ μου, εἶνε; εἶπεν ὁ ἵππότης πάλιν τὸ ξίφος του, πρέπει νὰ τοὺς κυνηγήσωμεν; Ἐν φῶς... δότε εἰς ἐμὲ ἐν φῶς, διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν κῆπον καὶ τὰ περίξ τῆς οἰκίας.

— Ὄχι, ὄχι φῶς τέκνον μου, διότι ἤθελε χρησιμεύσει ὡς σκοπὸς τῶν κακούργων, ἂν ἦνε παλὺ καὶ θὰ ἐκτεθῆτε νὰ λάβετε κἀμμίαν βολὴν βέ-

λους. Ἐμπρός, εμπρός! ἂς εἰσέλθωμεν εἰς τὸν οἶκον καὶ ἂς εὐχαριστήσωμεν τὸν Κύριον διὰ τὴν ἀδεξιότητα τοῦ εἰδωλολάτρου, υἱέ μου, διότι ὀλίγον ἔλειψε νὰ σᾶς φονεύσῃ, ὅ,τι δὲ μὲ ἐκπλήττει, καὶ δοξάζω τὸν Θεὸν διὰ τοῦτο, εἶνε πῶς νὰ μὴ ἐπιτύχῃ. Εἰς Καραῖθαις τόσον τολμηρὸς, ὥστε νὰ ῥιφκοκινδυνεύῃ τόσον, πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ βλέμμα ἀλάνθαστον καὶ τὴν χεῖρα ἀσφαλῆ.

— Ἀλλὰ τί κακὸν ἐκάματε εἰς τοὺς ἀγρίους αὐτούς, πάτερ μου;

— Κᾶνέν' ὑπολάμει ὑπῆγα ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν εἰς Σκίντην, καὶ πάντοτε μὲ ὑπεδέχθησαν καλῶς, ὥστε δὲν ἐννοῶ τὴν ἀφορμὴν τῆς προσβολῆς ταύτης... Ἀλλ' ἂς ἴδωμεν λοιπὸν αὐτὸ τὸ βέλος... θὰ ἀναγνωρίσω ἐκ τῆς κατασκευῆς του ἂν ἦνε βέλος Καραῖθου.

— Πρέπει νὰ φυλάξωμεν καλὰ τὴν νύκτα ταύτην πάτερ μου... καὶ ὅταν διὰ τοῦτο ἀφοσιώθητε εἰς ἐμὲ, εἶπεν ὁ Γασκόνος. Βλέπετε ὅτι δὲν εἶμαι μόνον τολμηρὸς εἰς τὸν ἔρωτα.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, τέκνον μου· δέχομαι τὴν προσφορὰν σας· ὑπάγω νὰ κλείσω ἀσφαλῶς τὰ παράθυρα καὶ τὰς θύρας. Ὁ Σνὸγ θὰ φρουρῇ καλῶς. Ἢ! δὲν θὰ ἦνε ἡ πρώτη φορὰ, καθ' ἣν ὁ ξύλινος οὗτος οἶκος θὰ ὑποστῇ πολιορκίαν. Δώδεκα πειραταὶ Ἀγγλοὶ τὸν προσέβαλον πρὸ δύο ἐτῶν· ἀλλὰ μὲ τοὺς νέγρους μου καὶ μὲ τὸν εἰσπράκτορα τῆς Καθεστέρης, ὁ ὁποῖος ἦτον ἐδῶ ἐκ τύχης, ἀπεσοθήσαμεν αὐτούς τοὺς αἰρετικούς.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ πάτερ Γριφὼν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον, ἀπέσπασε μεθ' ἱκανῆς δυσκολίας τὸ βέλος ἐκ τοῦ ἀνακλίντρου, καὶ ἀνέκραξε μετὰ θαυμασμοῦ.

— Εἰς τὴν ἄκραν τοῦ βέλους ὑπάρχει προσκεκολλημένον ἓν χαρτίον.

Μετὰ ταῦτα ἐκδιπλώσας αὐτὸ, ἀνέγνωσε τὰς λέξεις ταύτας γεγραμμένας μὲ γράμματα ἐπιτετηδευμένα.

Πρώτη προειδοποίησις εἰς τὸν ἵππότην Κρουστιλλάκ. Ἐγὼ σεβασμιῶ πάτερ Γριφὼν μετὰ σεβασμοῦ καὶ ἀφοσιώσεως. Ὁ ἱερεὺς παρατήρησε τὸν ἵππότην, χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ ἐκεῖνος, δ' ἔλαβε τὸ χαρτίον καὶ τὸ ἀνέγνωσεν ἐκ νέου.

— Τί σημαίνει τοῦτο; εἶπεν.

— Τοῦτο σημαίνει ὅτι δὲν ἠπατώμην ὀμιλῶν περὶ τοῦ ἀλάνθαστου τῶν ὀφθαλμῶν τῶν Καραῖθῶν. Ἐκεῖνος ὅστις ἐρρίψε τὸ βέλος αὐτὸ ἐδύνατο νὰ σᾶς φονεύσῃ, ἂν ἤθελε. Βλέπετε αὐτὸν τὸν σίδηρον, εἶνε φαρμακευμένος καὶ εἰσῆλθε τὸ

σον εἰς τὸ σκληρὸν αὐτὸ ξύλον· φαντασθῆτε λοιπὸν ἂν προσέβαλλε σᾶς, ἤθελατε ἀποθάνει. Ὅποια ἐπιτηδειότης ἀπαιτεῖται διὰ νὰ διευθύνῃ τις οὕτως ἐν βέλος!

— Περίεργον! καὶ ἐγὼ θαυμάζω διότι δὲν μὲ ἔτυχεν· ἀλλὰ τί κακὸν τάχα ἔκαμα εἰς αὐτὸν τὸν ἄγριον;

Ὁ πάτερ Γριφὼν ἐκτύπησε τὸ μέτωπον.

— Ὅταν σᾶς τὸ ἔλεγον; ἀνέκραξε.

— Τί;

— Πρώτη προειδοποίησις εἰς τὸν ἵππότην Κρουστιλλάκ.

— Λοιπόν;

— Λοιπόν! ἡ προειδοποίησις αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ Διαβολοχωρίου.

— Νομίζετε;

— Εἶμαι βέβαιος. Ἐμαθον τὸ σχέδιόν σου, καὶ θέλουν νὰ σὲ ἀναγκάσουν νὰ παραιτηθῆς αὐτοῦ.

— Καὶ πῶς τὸ ἔμαθον;

— Ἐπὶ τῆς Λικόρνης τὸ εἶπες δημοσίᾳ· κἀνεὶς λοιπὸν τῶν ἐπιβατῶν, ἀποβιβαζόμενος πρὸ τριῶν ἡμερῶν εἰς Σαινπιέρην φαίνεται ὅτι ὠμίλησε περὶ τούτου, ἡ φήμη περιῆλθεν εἰς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐκεῖ καταστήματος τῆς Λάμιας, ὅστις εἰδοποίησε τὴν κυρίαν του.

— Χρεωστῶ νὰ ὁμολογήσω, ὑπέλαβεν ὁ ἵππότης σκεπτόμενος, ὅτι ἡ Λάμια ἔχει παράδοξα μέσα ἀλληλογραφίας.

— Λοιπὸν τέκνον μου, πιστεύω ὅτι τὸ μάθημα θὰ σὲ ὠφελήσῃ. Ἐπειτα προσέθηκεν ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς δύο νέγρους, οἵτινες ἤρχοντο φέροντες μοχλοὺς διὰ νὰ κλείσωσι τὰ παράθυρα.

— Εἶνε ἀνωφελές, τέκνα μου, βλέπω τώρα ὅτι οὐδεὶς ὑπάρχει κίνδυνος.

Οἱ δύο νέγροι συνειδησμένοι εἰς τυφλὴν ὑπακοὴν ἀπῆλθον, ὁ δὲ ἵππότης ἐθεώρει τὸν πάτερ Γριφὼν μετ' ἐκπλήξεως.

— Ἀναμφιβόλως, ὑπέλαβεν ὁ ἱερεὺς, ὁ λόγος τῶν κατοίκων τοῦ Διαβολοχωρίου εἶνε ἱερός· οὐδὲν τὸρα ἔχω νὰ φοβῶμαι ἀπ' αὐτούς, οὔτε ὑμεῖς ἀκόμη, διότι προειδοποιήθητε καὶ θὰ παραιτηθῆτε ἀναγκάτως ἀνόητου ἐπιχειρήσεως.

— Ἐγὼ, πάτερ μου;

— Πῶς;

— Ἄν γείνω μαύρος ὡς οἱ δύο νέγροι σας, τότε μάλιστα.

— Τί λέγετε; καίτοι προειδοποιήθητε;

— Καὶ τίς με βεβαίως ἐν πρώτοις ὅτι ἡ προσιδοποίησις αὐτὴ προέρχεται ἐκ μέρους τῆς Λάμιας; Ἴσως ἐστάλη ἀπὸ κανένα ἀντίζηλον, ἴσως ἀπὸ τὸν κυνηγὸν, ἀπὸ τὸν καταδρομέα ἢ ἀπὸ τὸν Καραβὴν, διότι ἔχω καλοὺς ἀνταγωνιστάς, ἐρίζοντας περὶ τῆς κκλλοῦς τοῦ Διαβολοχωρίου.

— Καὶ τί σὰς μέλλει; . . .

— Πῶς, τί με μέλλει, πάτερ μου; Θέλω ν' ἀποδείξω εἰς αὐτοὺς τοὺς φαύλους, τί ἀξίζει τὸ αἷμα τοῦ Κρουστιλλάκ. Α! νομίζουν ὅτι θὰ με φοβίσουν . . . Ἀλλὰ δὲν ἤξεύρουν ὅτι αὐτὸ τὸ σπαθὶ ἐδῶ . . . θὰ τραχῆθῃ εἰς τὴν θήκην του, καὶ ἡ λεπίς του θὰ ἐρυθραίσῃ ἀπὸ ἐντροπὴν, ἂν ἐγὼ παραιτηθῶ τῆς ἐπιχειρήσεώς μου.

— Εἶνε τρέλα, υἱέ μου . . . εἶνε τρέλα! . . .

— Καὶ πόσον ἀνάνδρον, πόσον χαῦνον θὰ ὑπολάβῃ τὸν Κρουστιλλάκ ἢ Λάμια, ἂν οὗτος πτοηθῇ ἀπὸ τόσον μικρὸν πρᾶγμα;

— Ἀπὸ τόσον μικρὸν! ἀλλ' ὀλίγον ὑψηλότερον ἂν διευθύνετο τὸ βέλος, θὰ σὰς ἐφόβουν.

— Ἐπειδὴ ὅμως διευθύνθη ὀλίγον χαμηλότερον καὶ δὲν ἐφονεύθη, θὰ ἀφοσιώσω ὅλην τὴν ζωὴν μου διὰ νὰ δαμάσω τὴν ἀντάρτιδα καρδίαν τῆς Λάμιας, καὶ νὰ νικήσω τοὺς ἀντιπάλους μου, καὶ ἂν ἦνε δέκα, εἴκοσι, τριάντα, ἑκατὸν, δέκα χιλιάδες! προσέθηκεν ὁ Γασκόνος μετ' ἐξάψεως.

— Ἀλλ' ἂν ἐνήργησαν κατὰ διαταγὴν τῆς Λάμιας;

— Ἄν ἐγείνη κατὰ διαταγὴν αὐτῆς, θὰ ἴδῃ ἢ σκληρὰ, ὅτι καταφρονῶ τὸν θάνατον, τὸν ὁποῖον μοὶ στέλλει, διὰ νὰ φθάσω μέχρι τῆς καρδίας τῆς . . . Εἶνε γυνὴ . . . καὶ θὰ ἦνε εὐαίσθητος. Δὲν γνωρίζω ἂν ἦνε καμμία Ἀφροδίτη, ἀλλὰ ἤξεύρω ὅτι χωρὶς νὰ προσβάλω τὸν θεὸν Ἄρην, ὁ πολύφημος Ἀμαδὸρ Κρουστιλλάκ εἶνε τερατωδῶς ἀρειμάνειος ἄλλως τε ἀπὸ τὴν ὠραιότητα ἕως εἰς τὴν γενναϊότητα εἶνε ὀλίγη ἀπόστασις.

Ὁ πάτερ Γριφὼν δὲν ἐγνώριζεν ἂν ἔπρεπε νὰ γελάσῃ ἢ νὰ καταπλαγῇ ἐκ τῆς ἰσχυρογνώμονος ἐπιμονῆς τοῦ ἱππότη. Τὸ ἐχέμυθος τῆς ἐξομολογήσεως τὸν ἐμπόδισε νὰ δμιλήσῃ καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς λεπτομερείας περὶ τοῦ Διαβολοχωρίου· δὲν ἐδύνατο ἄρα εἰμὴ νὰ παρακαλῇ τὸν ἱππότην νὰ παραιτηθῇ τῆς ὀλεθρίας ἐπιχειρήσεώς του, τὸ ὁποῖον ἐπεχείρησεν, ἀλλ' εἰς μάτην.

— Ἀφοῦ τίποτε δὲν δύναται νὰ σὲ πείσῃ, υἱέ μου, δὲν θὰ ἐπιτρέψω ὅμως νὰ εἰπωσιν, ὅτι ἐμμέσως τοῦλάχιστον ὑπῆρξα ὁ συνεργὸς τῆς ἀνοήτου ἐπιχειρήσεώς σου. Ἄγνοεὶς ποῦ κεῖται τὸ

Διαβολοχώριον· οὔτε ἐγὼ, οὔτε οἱ νέγροι μου, οὔτε, σὰς διαβεβαίω, οἱ ἐνοριταὶ μου θὰ θελήσωσι νὰ σὰς ὀδηγήσωσι, διότι θὰ τοὺς παρακαλέσω νὰ μὴ πράξωσι τοῦτο. Ἄλλως τε ἡ φήμη τοῦ Διαβολοχωρίου εἶνε τοιαύτη, ὥστε κανεὶς δὲν θὰ θελήσῃ νὰ παραβῇ τὰς παρακλήσεις μου.

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ πάτερ Γριφὼν ἔκαμον τὸν ἱππότην νὰ σκεφθῇ ἔνευσε λοιπὸν χαμαὶ τὴν κερφαλὴν καὶ ἀφοῦ ἐπὶ μικρὸν ἔμεινε σιωπηλὸς, ὑπέλαβε.

— Γνωρίζω ὅτι τὸ Διαβολοχώριον ἀπέχει ἀπ' ἐδῶ τέσσαρας λεύγας καὶ ὅτι κεῖται εἰς τὸ βόρειον τῆς νήσου. Ἡ καρδία μου λοιπὸν θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὠδηγὸς καὶ θὰ με φέρῃ πρὸς τὴν κούριαν τοῦ πνεύματός μου . . . τῇ συνδρομῇ τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης.

— Ἀλλὰ, δυστυχῆ! ἀνέκραζεν ὁ πάτερ Γριφὼν, δὲν ὑπάρχει διαγεγραμμένη ὁδὸς διὰ τῶν δασῶν, εἰς ἃ θὰ εἰσχωρήσῃς. Τὰ δένδρα εἶνε τόσον πεπυκνωμένα, ὥστε θὰ σοὶ κρύψουν τὴν θέσιν τοῦ ἡλίου καὶ θὰ ἀποπλανηθῇς.

— Θὰ προχωρῶ ἴσα ἐμπροσθέν μου, καὶ βέβαια θὰ φθάσω εἰς ἐν μέρος, διότι ἡ νησὸς σὰς (καθ' ὅλα τὰ ἄλλα ἀξιότιμος) δὲν εἶνε δὴ τόσον μεγάλη. Τότε θὰ ἐπανέλθω ἐπὶ τῶν βημάτων μου καὶ θὰ ζητήσω μέχρι οὗ εὖρω τὸ Διαβολοχώριον.

— Ἀλλὰ τὸ ἔδαφος τῶν δασῶν αὐτῶν εἶν' ἐνίοτε ἀδιάβατον, καὶ πληροῦται ἀπὸ ἀπειρίαν φαρμακερῶν ὄσμων ὥστε διὰ νὰ εἰσχωρήσῃ τις εἰς αὐτὰ, πρέπει χιλίους νὰ καταφρονήσῃ θανάτους.

— Ὅστις, πάτερ μου, δὲν ῥιψοκινδυνεύει ἐνίοτε, δὲν ἔχει τίποτε. Ἄν ὑπάρχωσιν ὄφεις, θὰ βάλω μεγάλα ὑποδήματα.

— Καὶ πῶς θὰ βαδίσης μετὰ μεγάλα ὑποδήματα ἐν τῷ μέσῳ τῶν δασῶν, τῶν πετρῶν, τῶν πεπτωκότων φύλλων καὶ τῶν ἐκβρίζωμένων ὑπὸ τοῦ χρόνου δένδρων! Σοὶ λέγω ὅτι δὲν γνωρίζεις τί εἶνε τὰ δάση μας.

— Ἄν πάντοτε ἐσκέπτετό τις τοὺς κινδύνους, πάτερ μου, τίποτε καλὸν δὲν θὰ ἔκαμνε. Συλλογίζεσθε τὸν ἐκ τοῦ λοιμοῦ θάνατον, ὅταν νοσηλεύητε τοὺς ὑπ' αὐτοῦ προσβληθέντας ἐνοριτάς;

— Ὁ ἰδικός μου σκοπὸς εἶνε κἂν ἱερός, καὶ δύναμαι νὰ καταφρονήσω τὸν θάνατον ἐκπληρῶν τὸ καθήκόν μου . . . ἐνῶ σὺ τρέχῃς πρὸς αὐτὸν ἐκ ματαιότητος.

— Ἐκ ματαιότητος, πάτερ μου! Μία γυνὴ ἥτις ἔχει ἀγγεῖα πλήρη ἀδαμάντων, σάκκους πλήρεις λεπτῶν μαργαριτῶν καὶ πέντε ἢ ἕξ ἑκατομύρια μετρητὰ, εἶνε ματαιότης;

Ὁ ἐφημέριος ἀπελπισθεὶς νὰ μαλᾶξῃ τοσαύτην ἰσχυρογνώμονσιν, ἔπαυσε λαλῶν ὠδήγησε λοιπὸν τὸν ξένον του εἰς τὸ δι' αὐτὸν προητοιμασμένον δωμάτιον, ἀπόφασιν ἔχων νὰ προτάξῃ ὅλα τὰ δυνατὰ ἐμπόδια εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἱππότη. Ἐκεῖνος ἀμετάπειστος εἰς τὰ σχέδιά του ἀπεκοιμήθη. Ζωηρὰ περιέργεια ἐπηύξησε τὴν φυσικὴν ἐξαψίν του καὶ τὴν εἰς τὸ πεπωμένον του ἀδιάσειστον πεποίθησίν του. Ὅσῳ δὲ μάλλον ἡ πεποίθησις του μέχρι τοῦδε ἠπατήθη, τόσον ἐπέσπευδεν ὡπας φθάσῃ εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας.

Τὴν ἐπιούσαν ἐξυπνήσας λίαν πρωτὶ, ἠγέρθη καὶ ἐπορεύθη ἀροποδητὴ μέχρι τῆς θύρας τοῦ πάτερ Γριφὼν· ἐκεῖνος ἐκοιμᾶτο, μὴ περιμένων ὅτι ὁ ἱππότης θέλει τολμήσει νὰ περιπλανηθῇ ἄνευ ὀδηγοῦ εἰς τόπον ξένον αὐτῷ, ἀλλ' ἠπατάτο.

Ὁ Κρουστιλλάκ ὡπας διαφύγῃ τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὰς ἐπιπλήξεις τοῦ ἐφημέριου, ἀνεχώρησεν ἀμέσως.

Ἐζώσθη τὴν μεγίστην σπάθην του, ὅπλον ἐνοχλητικὸν προκειμένου νὰ διέλθῃ διὰ θάμνων, ἔλαβε ῥόπαλόν τι ὅπως ἀποδιώκῃ τοὺς ὄφεις, καὶ μετὰ τὴν ῥίγκ πρὸς τὸν ἄνεμον, δίκην κυνός, καὶ τὴν καρδίαν πάλλουσαν, ἔφησε τὸν φιλόξενον τοῦ ἐφημέριου οἶκον καὶ διευθύνθη πρὸς βορρᾶν, ἀκολουθῶν τὴν πάροδον δάσους ἀρκούντως πυκνοῦ ἠναγκάσθη ὅμως μετ' οὐ πολὺ νὰ παραιτήσῃ τὴν πάροδον ταύτην, διότι ἐστρέφετο κατ' ἀνατολάς.

Ὁ ἱππότης πρὶν εἰσελθῆ εἰς τὸ δάσος ἐδίστασεν ὀλίγον· ἐνθυμήθη τὰς συνετάς συμβουλὰς τοῦ πάτερ Γριφὼν, ἀνεπόλησε τοὺς κινδύνους, οὓς ἔμελλε νὰ διατρέξῃ· ἀλλ' ἐνθυμούμενος πάλιν τοὺς θησαυροὺς τῆς Λάμιας, ἐξεθαμβώθη ἐκ τῆς μαρμαρυγῆς τοῦ χρυσοῦ, τῶν μαργαριτῶν, τῶν ρουβίνων καὶ τῶν ἀδαμάντων, τοὺς ὁποίους ἐνόμισεν ὅτι βλέπει ἐξαστράπτοντας. Ἐφαντάσθη τὴν κάτοικον τοῦ Διαβολοχωρίου περικαλλεστάτην, ὥστε παρασυρόμενος ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τὰ γόητρα, εἰσῆλθεν ἀποφασιστικῶς εἰς τὸ δάσος, διαπερῶν μετὰ κόπου μέγαν θάμνον, ὅστις τοῦ ἔφρασε τὴν ὁδόν.

Ὁ ἱππότης δὲν ἐλησμόνησε νὰ κτυπήσῃ τὸν θάμνον μετὰ τὴν ῥάβδον του, φωνάζων — Ἐξω, ὄφεις, ἔξω!

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς φωνῆς του οὐδὲν ἕτερον ἠκούσθη.

Ὁ ἥλιος ἔμελλε μετ' οὐ πολὺ νὰ ἀνατείλῃ, ὁ δὲ ἄηρ, ψυχραίνόμενος ἐκ τῆς ἀφθόνου νυκτερινῆς δρόσου καὶ ἐκ τῆς αὔρας τῆς θαλάσσης, ἀνέδιδε τὴν ἀρωματικὴν τῶν ἀνθέων τῶν τροπικῶν εὐωδίαν. Τὸ δάσος ἦτο σχεδὸν σκοτεινόν, καθ' ἣν ὥραν ὁ ἱππότης εἶχεν εἰσελθεῖ.

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἡ βαθεῖα σιωπὴ ἥτις ἐβασίλευεν εἰς αὐτὸ κατ' οὐδὲν ἐταράχθη, εἰμὴ ἀπὸ τοὺς κτύπους τῆς ῥάβδου τοῦ ἱππότη, ὅστις κτυπῶν τοὺς θάμνους ἐφώναζεν — Ἐξω, ὄφεις, ἔξω!

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον αἱ κραυγαὶ τοῦ Γασκόνου ἀπομακρυνόμενου κατέστησαν ἥττον διακεκριμέναι, μέχρι ὅτου ὀλοσχερῶς ἐχάθησαν.

Ἡ σκυθρωπότης καὶ ἡ βαθεῖα σιωπὴ ἥτις ἐβασίλευε τότε διεκόπη αἰφνιδίως ἀπὸ εἰδός τι ἀγρίου οὐρλισμοῦ, ὁ ὁποῖος οὐδὲν εἶχεν ἀνθρώπινον.

Ὁ ἦχος οὗτος καὶ αἱ πρώται ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, αἵτινες ἔλαμψαν εἰς τὸν ὀρίζοντα ὡς χλόη φλογερά, ἐξύπνησαν τοὺς κατοίκους τῶν μεγάλων τούτων δασῶν. Πανταχόθεν ἠκούσθησαν φωναὶ πιθήκων, ὄσμων, κάπρων, ταύρων καὶ χιλίων ἄλλων ζώων, αἵτινες ἀπετέλεσαν ὁμοῦ μουσικὴν συμφωνίαν ἐξαλλόν· αἱ δὲ κραυγαὶ τοῦ δάσους ἀντήχησαν πανταχοῦ ὡς προσκλήσεις δαιμόνων καταχθονίων.

Z.

Τὸ σπήλαιον.

Ἐνῶ, ὁ ἱππότης ζητεῖ τὴν ὁδὸν τὴν ἀγούσαν πρὸς τὸ Διαβολοχώριον διὰ μέσου τοῦ δάσους, θέλομεν ὀδηγήσει τὸν ἀναγνώστην εἰς τὸ μεσημβρινώτερον μέρος τῆς παραλίας τῆς Μαρτινικῆς.

Ἡ θάλασσα ἐσυτρίβετο μετὰ μεγαλοπρεποῦς βραδύτητος κατὰ τῶν μεγάλων βράχων, αἵτινες φυσικῶς ὑπερήσπιζον τὸ μέρος τοῦτο τῆς νήσου, σχηματίζοντες εἶδος τοίχου ἔχοντος ὕψος διακοσίων σχεδὸν ποδῶν. Ἡ συνεχὴς ἐπ' αὐτῶν θάλασις τῶν κυμάτων καθίστα τὰ παράλια ταῦτα τοσοῦτον κινδυνώδη, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ πλησιάσῃ αὐτόσε λέμβος τις χωρὶς νὰ κινδυνεύσῃ νὰ συντριβῇ.

Ἡ θέσις περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν εἶχεν ἀγρίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀπλοικότητα· ζῶντα βράχων ἀποτόμων, γυμνῶν, φαιοχρῶν ἐξετείνετο ὑπὸ οὐρανὸν σαφειρώδη. Ἡ βάσις των ἐξηφανίζετο ἐν τῷ βράζοντι, οὕτως εἶπεῖν, χιονώδει ἀφρῷ, ὅστις ἀπε-

τελείτο ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου κινήσεως τοῦ ὕδατος κτυπῶντος ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου μὲ πᾶταγον φρικώδη. Ὁ ἥλιος ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ θερμότητι ἐβρίπτει φῶς λαμπρὸν ἐπὶ τοῦ γρανιτικοῦ αὐτοῦ ὄγκου, οὐδὲ ἐν δὲ νέφος ὑπῆρχεν εἰς τὸν οὐρανόν· εἰς δὲ τὸν ὀρίζοντα ἐφαίνοντο μακρὰν αἰ ὑψηλαὶ γαῖαι τῶν ἄλλων Ἀντιλλῶν.

Εἰς τινὰ ἀπόστασιν ἀπὸ τὴν παραλίαν, ἡ θάλασσα ἦτο γαλήνιος καὶ ὡς κάτοπτρον διαφανής. Ἐν ἀντικείμενον κατὰ πρῶτον ἀπαρατήρητον ἐνεκα τῆς σμικρότητος αὐτοῦ ἐπλησίαζε ταχέως πρὸς τὸ μέρος τοῦτο τῆς νήσου, τὸ ὀνομαζόμενον Καβαστέβρη. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐφάνη μία βαλαοῦ, πηροῖα δηλονότι ἐλαφρὰ, στενὴ, τῆς ὁποίας τὸ ὄπισθεν καὶ τὸ ἔμπροσθεν εἶχον τὴν αὐτὴν κατασκευὴν· ἡ λέμβος αὕτη δὲν εἶχεν ἰστία, ἀλλ' ἐκινεῖτο διὰ κωπῶν. Εἰς ἕκαστον δὲ αὐτῆς ἔδρανον, διεκρίνετο καλῶς εἰς ἄνθρωπος, ὅστις ἔλαμνε γενναίως· καὶ τοὶ δὲ εἰς ἀπόστασιν τριῶν λευγῶν ἡ παραλία ἦτο ἀπροσπέραστος, οὐδεὶς ὅμως ἀμφιβαλλεν ὅτι ἡ βαλαοῦ, διηυθύνετο πρὸς τοὺς βράχους ἐκείνους· ὅταν δ' ἐφθασαν ἐγγύς, δύο ἄνθρωποι τοὺς ὁποίους ἐκ τῶν ἐνδυμάτων των ἀνεγνώριζέ τις ὡς ναύτας. Εὐρωπαϊκοὺς ἐβρίφθησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνῶ οἱ σύντροφοὶ τῶν διὰ συντόνου προσπαθείας στρέψαντες πρὸς τὰ ὀπίσω τὴν λέμβον ἐγένοντο ἄφαντοι, καταφρονούντες τὴν μανίαν καὶ τὴν ὑψώσιν τῶν κυμάτων μετ' ἀξιοθαυμάστου ἐπιτηδείότητος.

Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον οἱ δύο ἐπιτήδειοι κολυμβηταὶ ἀλλεπαλλήλως ὑψούμενοι καὶ βυθίζόμενοι ἐν τῷ μέσῳ τῶν κυμάτων, τὰ ὁποῖα διέτεμον ἐπιθεξίως, ἐπλησίαζον εἰς τοὺς βράχους, καθ' ὧν τὸ ὕδωρ μανιωδῶς ἐκτύπα. Ἐλεγέ τις ὅτι ἔτρεχον ἄσρευκτον κίνδυνον καὶ ὅτι ἤθελον συντριβῆ κατὰ τῶν πετρῶν· ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τοιοῦτο συνέβη.

Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνθρωποι ἐφαίνοντο γνωρίζοντες καλῶς τὴν παραλίαν, διηυθύνθησαν λοιπὸν πρὸς ἐν μέρος ἐνθα ἡ σφοδρότης τῶν κυμάτων εἶχε κοιλάνει παμμέγεθες φυσικὸν σπήλαιον. Τὰ κύματα εἰσῆρχοντο εἰς αὐτὸ μετὰ καταπληκτικοῦ πατάγου, καὶ ἔπιπτον ἀκολούθως ὡς ἀπὸ καταρράχτου εἰς ἐσωτερικὴν τινὰ δεξάμενὴν πλατείαν, κοίλην καὶ βαθεῖαν. Μετὰ τινος κυματισμοῦ, τὸ ὕδωρ ἀπετέλει εἰς τὸ ἔνδον τοῦ σπηλαίου, μικρὰν ὑποχθόνιον λίμνην, ἀπὸ τὴν

ὁποῖαν τὸ περισσεῦον ὕδωρ διωχέτευστο εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τινος κεκορυμμένου ὄχτου. Ἀπητεῖτο ὁμολογουμένως μεγίστη τόλμη διὰ νὰ ἐγκαταλειφθῆ τις εἰς τὴν ὄθησιν τῶν ἀγρίων κυμάτων, τὰ ὁποῖα ἤθελον τὸν ρίψει εἰς τὴν ἄβυσσον· ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἡ ὄπη τοῦ σπηλαίου ἦτο εὐρυτάτη, ὥστε δὲν ἐκινδύνευσέ τις νὰ συντριβῆ κατὰ τῶν βράχων, ἀλλὰ ἤθελε πέσει εἰς τὴν ἡσυχον λίμνην ἧτις ἦτο ἐν τῷ μέσῳ ἔχουσα περίεξ ἄμμον λεπτὴν.

Οἱ δύο κολυμβηταὶ πλήρης ἐλπίδος παρήτησαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὄρμην τῆς θαλάσσης, καὶ ὅταν ἐξῆλθον τῆς μικρᾶς λίμνης, ἐσκοτεισμένοι, ἐκάθησαν ὀλίγον παρὰ τὰς ὄχθας αὐτῆς ἐν ἀναπαυθώσιν.

Ὁ μεγαλύτερος τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν, καὶ τοὶ ἐνδεδυμένοι ἀπλοῦ ναύτου στολῆν, ἦτον ὁ συνταγματάρχης Ρούτλερ μανιωδῶς ὀπαδὸς τοῦ νέου βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, Γουλιέλμου τοῦ Ὁράτζης, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ὁποίου εἶχεν ὑπηρετήσῃ τότε, ὅταν ὁ ἔγγονός του, ὁ δυστυχῆς Ἰάκωβος Β' δὲν ἦτον ἀκόμη εἰμὴ διάδοχος τῆς Ὀλλανδίας.

Ὁ συνταγματάρχης Ρούτλερ ἦτο μεγαλόσωμος καὶ βρωμαλέος· ἡ φυσιογνωμία του εἶχεν ἔκφρασιν θάρρους, σχεδὸν σκληρότητος· ἡ κόμη του καὶ τοὶ καταβεβρεγμένη ἐκ τῆς θαλάσσης, ἦτο κόκκινη· πυκνοὶ δὲ μύστακες τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἐκάλυπτον σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν στόμα πλατὺ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπεκάθητο ῥιν γριπὴ ὡσεὶ σαρκωβόρου ὀρνέου.

Ὁ Ρούτλερ, ἄνθρωπος πιστὸς καὶ ἀποφασιστικὸς, ὑπηρετεῖ τὸν κύριόν του μετὰ τυφλῆς ἀφοσιώσεως. Ὁ Γουλιέλμος τῆς Ὁράτζης τῷ εἶχε μαρτυρήσει τὴν ἐμπιστοσύνην του ἀναθέσας αὐτῷ ἀποστολὴν τοσοῦτον δυσχερῆ ὅσον καὶ κινδυνώδη, ὡς κατωτέρα θέλομεν ἰδεῖ.

Ὁ ναύτης ὅστις τὸν συνώδευσεν, ἦτο μικρόσωμος μὲν, ἀλλ' ἀνδρείος, ἐνεργητικὸς καὶ ἀποφασιστικὸς.

Ὁ συνταγματάρχης τῷ εἶπεν ἀγγλιστὶ μετὰ τινων στιγμῶν αἰωπῆν,

— Εἶσαι τοῦλάχιστον βεβαιότατος, Ἰωάννη, ὅτι ὑπάρχει μέρος διὰ νὰ ἐξέλθωμεν ἀπ' ἐδῶ;

— Τὸ μέρος τοῦτο ὑπάρχει, συνταγματάρχα, ἐστὲ βεβαιοσ.

— Καὶ ὅμως δὲν βλέπω τίποτε.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)